

TELEPÜLÉSTERV
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK

Munkaközi anyag

PRO ARCH.ÉPÍTÉSZ STÚDIÓ
2026

I. MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT

BEVEZETÉS

1. TELEPÜLÉS HELYZETE

- 1.1. Település elhelyezkedése, földrajzi adottságok, térségi kapcsolatok
- 1.2. Település története

2. TERÜLET- ÉS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI, RENDEZÉSI FOLYAMATOK FELTÉRKÉPEZÉSE

- 2.1. Településhálózati összefüggések, térségi és települési kapcsolatok
- 2.2. Területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések
- 2.3. Területrendezési követelmények (országos, megyei, térségi)
- 2.4. Szomszédos települések fejlesztési elképzelései, rendezési tervek
- 2.5. Tervi előzmények és azok érvényesülése (TFK, TSZT, HÉSZ, TKR)

3. TELEPÜLÉS HELYI ADOTTSÁGAINAK VIZSGÁLATA

- 3.1. A település demográfiai helyzete
- 3.2. A település humán infrastruktúrája, közszolgáltatások
- 3.3. A település gazdasága
- 3.4. Az önkormányzat gazdálkodása, településüzemeltetés

4. TELEPÜLÉSTERVEZÉSI VIZSGÁLATOK

- 4.1. Településszerkezeti és településrendezési adottságok
- 4.2. Az épített környezet és az építészeti örökség vizsgálata
- 4.3. Környezetiállapot-jellemzők
- 4.4. A táji és természeti adottságok és örökség, jellemző tájkarakter
- 4.5. Zöldinfrastruktúra-hálózat
- 4.6. Közlekedés
- 4.7. Közművesítés, elektronikus hírközlés, csapadékvíz-gazdálkodás
- 4.8. Katasztrófavédelem
- 4.9. A területek használatát, építési tevékenységet befolyásoló vagy korlátozó tényezők

5. ÖSSZEFOGLALÓ ÉRTÉKELÉS

MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATI RAJZOK

Összefoglaló vizsgálat és értékelés 1-3.

MEGBÍZÓ:

MARCALTÓ KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA
8532 Marcaltó, Fő tér 13., Sandl Zoltán polgármester

TERVEZŐ:

PRO ARCH.ÉPÍTÉSZ STÚDIÓ
1085 BudaVeszprém, József krt.36.

FELELŐS TERVEZŐ:

R. Takács Eszter
okl. építészmérnök, vezető városépítész
É1, TT/1 01-2883

FŐÉPÍTÉSZ:

Mezei László
okl. építészmérnök

TERVEZŐK:

**Településfejlesztés, Település-
rendezés**

PRO ARCH. ÉPÍTÉSZ STÚDIÓ
R. Takács Eszter
Leel-Össy Zsolt okl. településmérnök

**Tájrendezés környezetvédelem,
zöldfelületek**

Koprdai Ildikó okl. táj- és kertépítészmérnök, TK 01-5171, TR
01-5171

Közlekedés

MOBIL CITY Mérnöki Tanácsadó Bt.
2131 Göd, Bodza u. 2.
Macsinka Klára okl. építőmérnök, KÉ-K, Tkö 13-1017

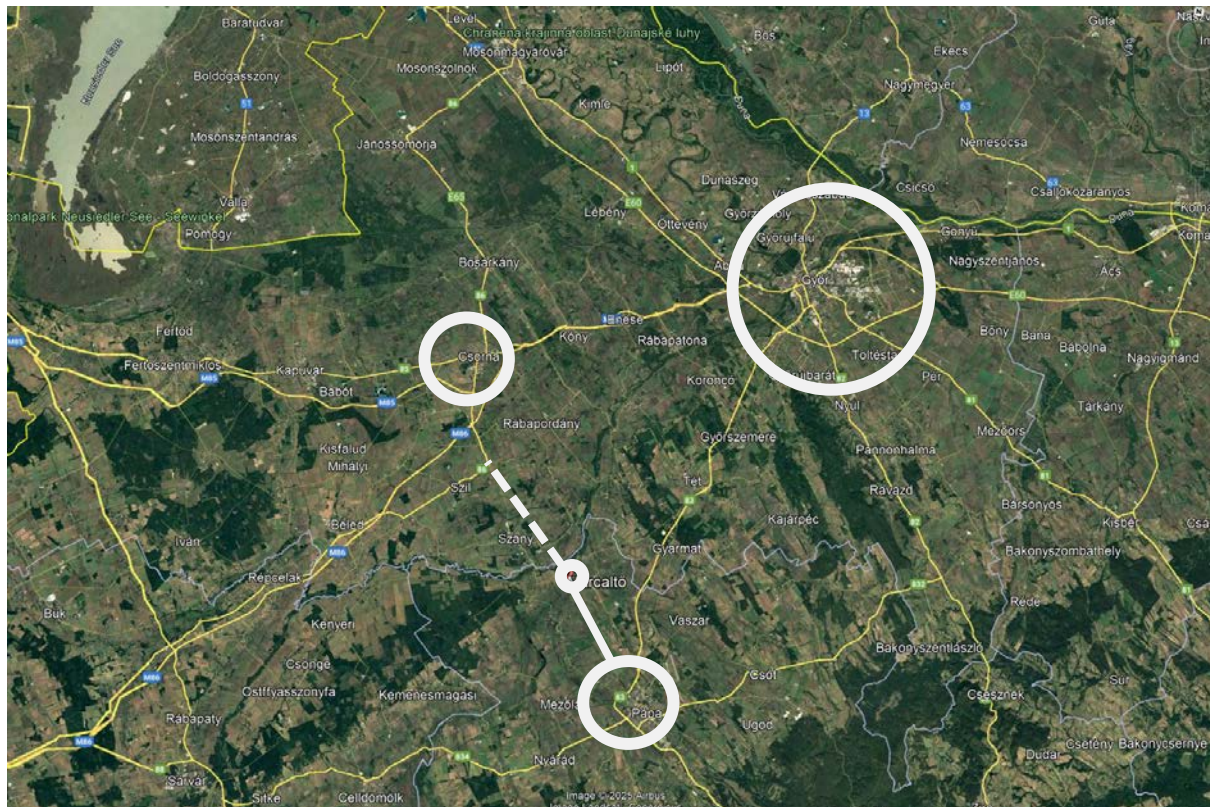
Közmű

KÉSZ TERVEZŐ Kft.
1016 BudaVeszprém, Naphegy utca 26.
Bíró Attila okl. építőmérnök, TE, TH, TV, VZ 01-2456
Hanczár Zsoltné okl. gépészmérnök,
városüzemeltetési szakmérnök, TE, TH, TV 01-2418
Csima- Takács Judit okl. tájépítészmérnök

Pro Arch. Építész Stúdió Bt.

proarch.epstudio@gmail.com R. Takács Eszter vezető tervező +3620/960-5041

BEVEZETÉS

Marcaltó Veszprém és Győr-Moson-Sopron Vármegyék határán helyezkedik el, Veszprém vármegyében, a Pápai járásban, Pápától légvonalban 14 km-re északnyugatra. A vármegye székhely Veszprémtől 20 km-re található északnyugati irányba, míg a határos Győr-Moson-Sopron vármegye központjától, Győrtől 35 km-re található délnyugati irányba. Pápa, mint a legközelebbi jelentősebb város és járási székhely közigazgatási, munkahelyi és közlekedési szempontból is központi szerepet tölt be Marcaltó életében.

A közigazgatási területen átfolyó Rába és Marcal között helyezkedik el a belterület, ami egykor négy vármegye határán állt: Győr, Sopron, Vas és Veszprém vármegyékén és jelenleg is itt van Győr-Moson-Sopron és Veszprém vármegyék határa. A település két részből áll: a központi belterület, ahol 522-en laknak és az egykor önálló, ma már Marcaltó közigazgatásához tartozó lhász belterülete, ahol 233-an laknak (KSH, 2023).

A településen átmenő 8408-as számú mellékút biztosítja az elsődleges közlekedési összeköttetést a 83-as főút felé, ami 10 percre van a településtől és északi irányba az M1-es autópályán keresztül Győr városába, míg déli irányba a 8-as számú főútba torkollva Veszprémen és Székesfehérváron keresztül az M7-es autópályához jelent összeköttetést. Marcaltón áthalad a 14-es vasútvonal is.

A jelenleg hatályos Helyi Építési Szabályzatot az Ingatlanfejlesztő Kft. készítette (vezető tervező: Fazekas Róbert) és a 10/2013. (XII.30.) rendelettel hagyta jóvá az önkormányzat képviselő-testülete. A Településtervezés készítésének aktualitását a magasabb szintű (országos és térségi) jogszabályok változásának kényszerítő ereje mellett az Önkormányzat megújítási szándéka is adta.

1. TELEPÜLÉS HELYZETE

1.1. Település elhelyezkedése, földrajzi adottságok

Marcaltó domborzati térképe (Forrás: Quick OSM)

Marcaltó a Közép-Dunántúli régió települése Veszprém vármegyében, a Pápai járásban található. A község a Kisalföld nagytáj déli részébe, a Marcal-medence középtájba tartozik. A Kemeneshát és Bakony között kialakult félmedence nyugati részén folyik a Marcal. A terület domborzata enyhén tagolt völgyperemi lejtőkből és síkokról áll. A Marcal-völgy kistáj ritkás beépítettsége a 2000-es adatokhoz képest csökkent, ami országos szinten is kivételnek számít.

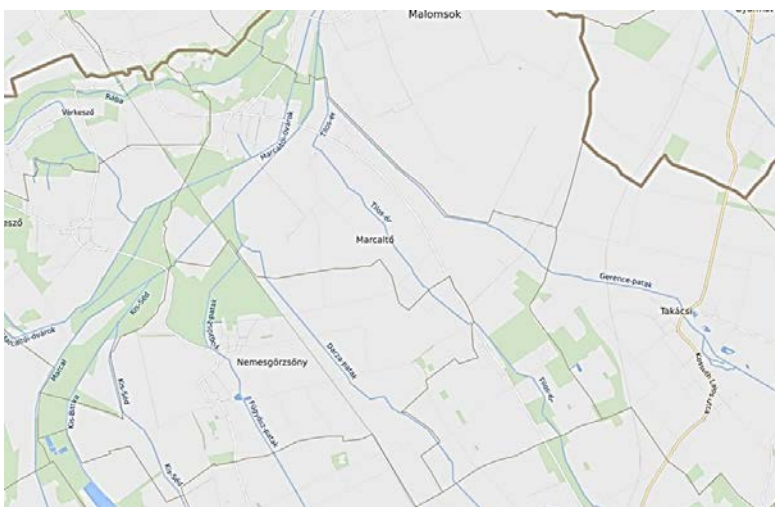
Térségi kapcsolatok és közlekedés

Szomszédos települések: Marcaltót északon Rábaszentandrás, északkeleten Malomsok, keleten Takácsi, délen Pápa, nyugaton pedig Nemesgörzsöny és Egyházaskesző határolja.

Járási szerep: A Pápai járásba sok település tartozik, az országos átlag 18-hoz képest annak több, mint 2,5-szerese, összesen 49. A község a Pápai járás északi határán fekszik, mezőgazdasági jellegű településként. A járás központja, Pápa határos Marcaltóval, könnyen megközelíthető, ami adminisztratív és kereskedelmi kapcsolatok szempontjából előnyös.

Közlekedési hálózat: A településen keresztül vezet a 83-as és 86-os számú másodrendű főutakat összekötő 8408-as számú mellékút. Ebbe fut bele a 8416-os számú mellékút Malomsok felől, valamint a 84115-ös jelű út Egyházaskesző felől. A településen áthalad a MÁV 14-es számú vasútvonala, aminek vasúti megállóhelye azonban közigazgatásilag a szomszédos Egyházaskesző területén van.

Természeti adottságok

Marcaltó vízrajza (Forrás: MEPAR)

Vízrajz: Az egész Marcal-völgy kistájra jellemző a nyílt víz-, illetve vízjárta mocsaras felszínű területek. A két jelentős folyó (Rába és Marcal) mellett számos patak, csatorna és egyéb vízfolyás megy keresztül a településen. Az egész kistáj a Marcalon keresztül a Rába vízgyűjtője, ami Győrnél torkollik a Dunába. A település erősen vízjárta, azonban az időszakos kisebb vízfolyások hozama erős összefüggésben áll az aktuális csapadék mennyiségével.

Talajvisz

Nyugatról a Kemeneshát kavicstakarója határolja a medencét, míg délre és keletre bazaltsapkás ta-

núhegyek állnak. A sík Marcal-medence nagy részét lepelhomok borítja, de helyenként egyéb hordalékok is előfordulnak.

Növény- és állatvilág: A síkabb részekben jellemzők a mocsarak, láprétek, míg a magasabb területeken cserjék és tölgyesek alakultak ki. A sok vízfolyásnak köszönhetően az állatvilág is gazdag. Faunája elsősorban vízimadarakból áll, de előfordulnak vadak, egyéb fészkelő madarak és számos halfaj is.

Összefoglalásként: Marcaltő a Marcal medencéjében van a Rába és Marcal folyók között, a járási központ Pápa szomszédságában található. A térséget kialakító vízfolyások határozzák meg a sík, üledékkal feltöltött területet. Érinti vasútvonal és négy számjegyű mellékutak biztosítják az országos (83-as és 86-os számú) főutak felé való összeköttetést.

1.2. Település története

Marcaltő címere

A település neve beszédes, a folyószabályozások előtt itt, Marcaltőnél folyt a Marcal folyó a Rábába. A címer a település történelmi és a földrajzi identitását fejezi ki. Látható rajta a település két fő folyójának jelképe, a hajdani négy vármegye, melyek határán állt a település. A címer közepén van a falu XX. század eleji legnagyobb földbirtokosának, az Eszterházyaknak címer állata, a koronás griff.

A település régészeti lelőhelyei, történelmi emlékei mutatják, hogy a térségben már az ókorban, a római korban is megfordultak itt emberek. Az árpád-kori régészeti leletek több helyen utalnak településre, temetkezési helyre.

A régi időkben a térségben megélhetést adott a halászat, a vadászat, a dús legelők, de csak a magasabbban lévő dombokon lehetett megmaradni, ha a folyók megáradtak. A történelmi korokból megmaradt leletek általában vándorló népekre utalnak, akik a vízfolyások mentén haladtak. Első települések a templom környékén és a kunhalmon feltételezhetők.

A vízzel jól ellátott terület kedvező viszonyai, felszíni formái és termékeny talaja ideális volt a letelepedésre.

Gutkeled nemzetség címere

A falu a Sváb Hercegségből származó Gutkeled nemzetség Marcaltői és Amadé ágának birtoka évszázadokon keresztül. A középkortól a mezőgazdasági termelés és állattenyésztés volt jelentős a faluban. A mezőgazdasági település virágzott, már 1402-ben hetivásár tartására kapott jogot. A révvel, vámmal rendelkező település négy vármegye határán állott (Győr, Sopron, Vas, Veszprém).

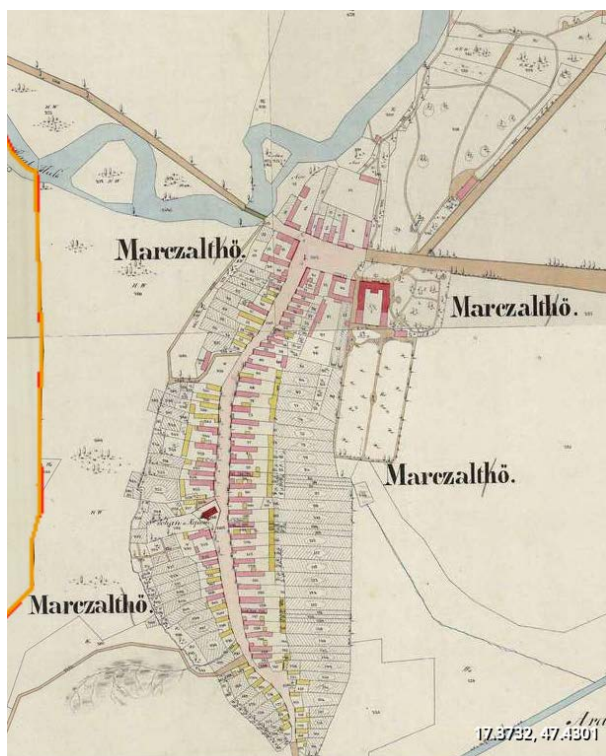
Középkori templomáról nem sokat lehet tudni, de a földbirtokos család 1380-as birtokosztásában már megemlékeztek róla. Egykori kastélyukat 1551-ben említi okirat, de mára semmi nem maradt belőle. A török időkben elnéptelenedő falu, hamar magára talált.

I. katonai térképen, 1783 (maps.arcanum.hu)

Várkonyi gróf Amadé Antal marcaltói kastélya
(Facebook, Marcaltói Helytörténeti Egyesület)

Kataszteri térkép XIX. század (maps.arcanum.hu)

Az első katonai felmérésen még látszik a Pápa irányába néző régi kastély a falu északkeleti végében, valamint az 1776-ban felszentelt katolikus templom, s a régi malomház a Fő utcán.

A XVIII. században az akkori tulajdonos, Gróf Amadé Antal német családokat telepített le faluban.

1790-ben kezdték meg a második kastély építését. Az új kastély egy U alakú emeletes épület volt, 34 szobával, az uradalomhoz gazdasági épületek, állat istállók, malmok is tartoztak. A kastély körül angolkertet alakítottak ki halastóval, erdőt telepítettek és üvegházat létesítettek. Később, 1824 március 19-től 1835. január 1-jei haláláig Amadé Antal volt Zala vármegye főispánja.

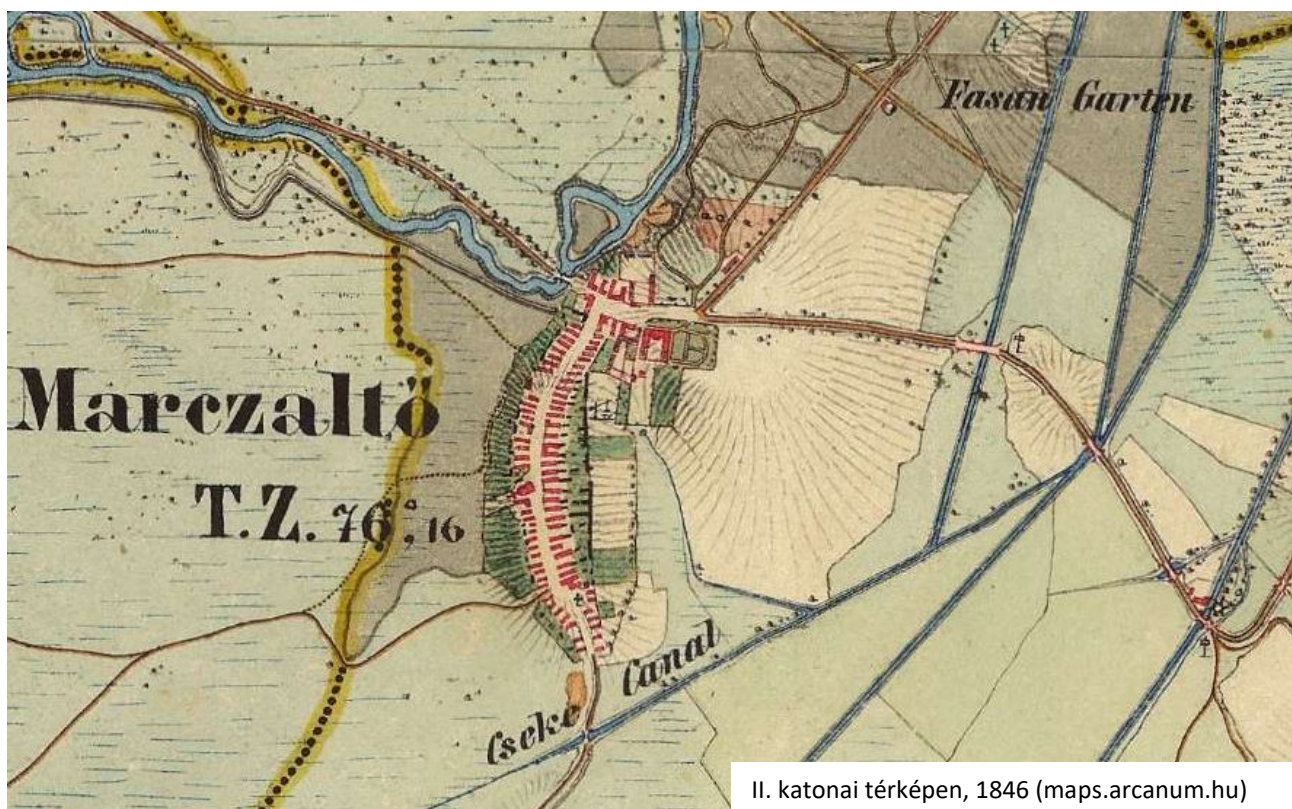
A kataszteri térképen jól látható a német letelepülők új faluja, a kerti keresztcsűrökkel és az utcai hosszú házakkal. A környéken szokásos „fésűs-fogas” beépítésnél az utcavonalon álló házak között épült csak kerítés. Beépítések sorából „kilóg” a középkori alapokra épült templom, s régi malomház. A falu végén csak kis melléképületek álltak.

Az „új” kastélytól délre egy francia kert, északra egy nagy kiterjedésű, tájképi angol kert figyelhető meg. Jól kirajzolódik a régi faluszerkezettől északra kialakul négyszögletes vásártér. Látszik a Rába átkelő és az utakat fák kísérik.

A Rába melletti töltések és az „új” kastély is látható a térképen.

Az uradalom kiépítésével együtt a folyók szabályozását is elindították. Megkezdték a folyókat új ásott medrekbe terelni, a korábbi mocsaras területeket lecsapolni. Ennek eredményeként csatornákkal szelték át a mocsarakat ('Cseke Canal'), lehetőséget teremtve új szántók művelésére, valamint a falu bővülésére.

II. katonai térképen, 1846 (maps.arcanum.hu)

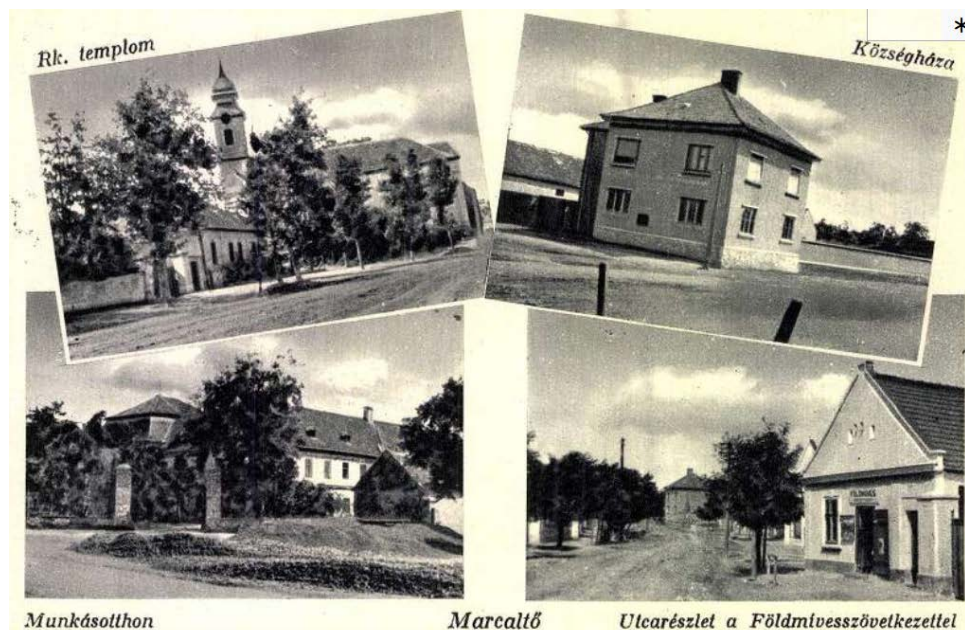
Az 1848-as szabadságharc idején 1849. június 27-én Iháson volt Veszprém vármegye legnagyobb csatája. Itt csaptak össze a magyar (Kmety ezredes vezette) és a császári hadak, ahol a közel azonos haderő ellenére a császári sereg visszavonulásra kényszerítette a magyar csapatokat Pápa felé.

Ennek a csatának őrzi emlékét az Ihási emlékpark, amit a 2010-es években megújították és 2019-ben a 170. évfordulóra új térkőburkolatot is kapott az emlékoszlop előtti rész.

A település Marcaltói és Amadé családok után az Eszterházyak birtokába került 1902 és 1945 között. A XX. század elején éltek a legtöbbben a faluban, a háborúra készülő országban a mezőgazdasági termények értékesítése nagy konjunktúrát hozott. Volt a településnek külön iskolája, hangyaszövetkezet, posta épült a faluban.

Az itt élőket sem kímélte a XX. század, a világháborúk, lakosságcserek megváltoztatták a családok életét. Marcaltón emléket állítottak az első és a második világháborúban elesettek emlékére.

A falu a szocialista időkben is a környezetéhez képest kiemelt helyzetben volt. Nagyközségi rangban lévő településen működött a közös tanács, mezőgazdasági szövetkezet, új iskola és művelődési ház épült. A kastélyt lassan elhordták.....

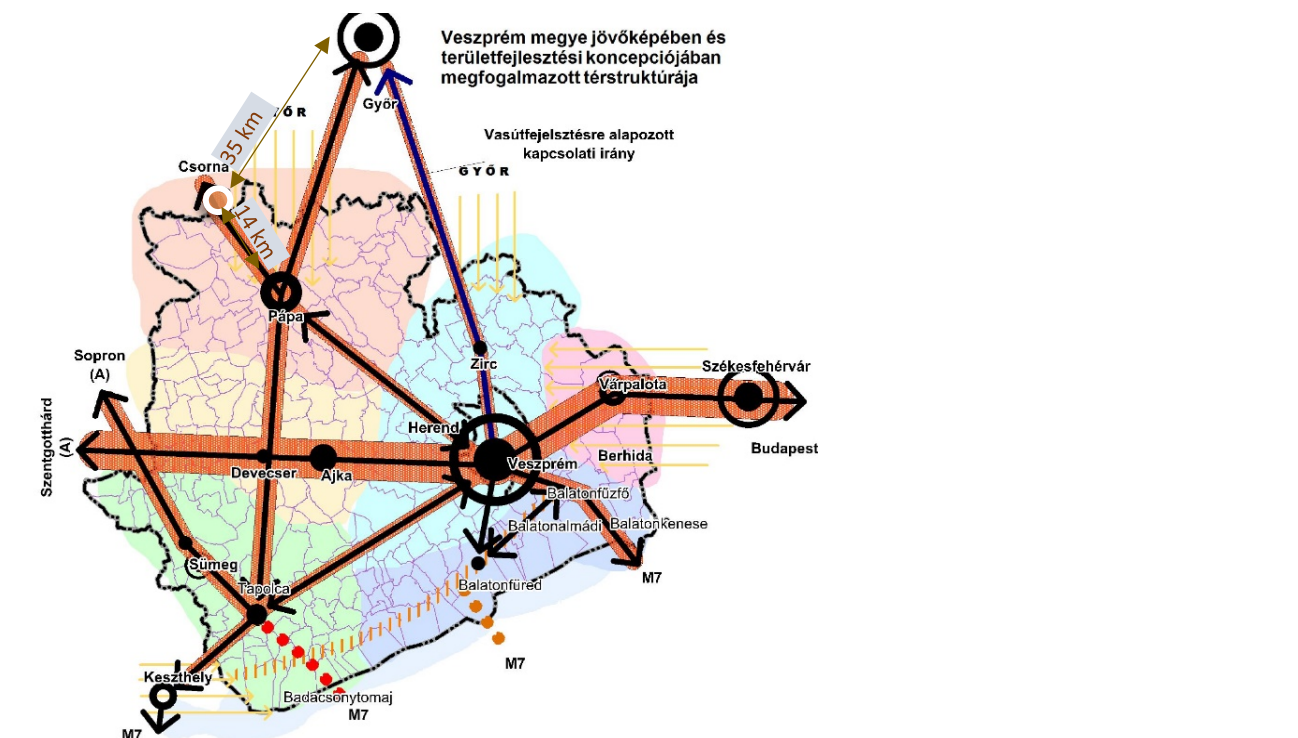
katolikus templom

lebontott vasútállomás

1. TERÜLET- ÉS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI, RENDEZÉSI FOLYAMATOK FELTÉRKÉPEZÉSE

2.1. Településhálózati összefüggések, térségi és települési kapcsolatok

Marcaltő Veszprém vármegyében, Győr-Moson-Sopron vármegye határán van, közel a 83-as főúthoz, ami összeköttetést jelent Pápa (14 km) és Győr (35 km) felé is. A főút eljutást biztosít az M1-es autópálya és a 8-as számú főútra is. A 8-as főúton keresztül nem csak a vármegye székhelyére, Veszprémbe lehet eljutni, de a szomszédos Fejér vármegye székhelyére, Székesfehérvárra is. Az összeköttetés mind gazdasági, mind pedig turisztikai szempontból fontos a település életében. A környéki nagyobb városok még Zirc, Ajka és Devecser. A Marcaltőn átmenő 8408-as számú mellékút fontos szerepet tölt be a térstruktúrában, a 86-os számú főútba csatlakozva biztosítja a Pápa-Csorna tengelyt. A Pápa várostérsége tartozó település kapcsolati irányai elsődlegesen közútiak, a vasúti kapcsolatok nem jelentősek.

2.2. Területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések

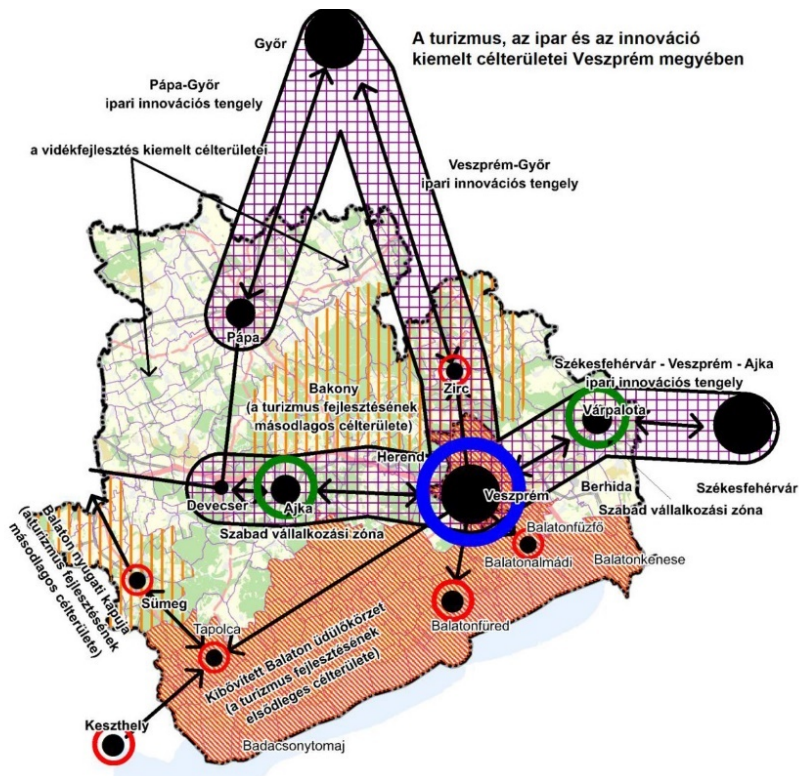
A község Veszprém vármegye része, de vármegyehatári elhelyezkedése miatt mindkét vármegyével kapcsolatban áll.

Veszprém vármegye Integrált Területi Programja 2021-2027

A programot a vármegyei önkormányzat a 108/2021. (IX.23.) MÖK határozatával hagyta jóvá és azóta többször módosította. A hatályos, 4.0-s verziót 2024. június 26-án fogadták el. A dokumentum nem emeli ki Marcaltót, de a '**Komplex fejlesztéssel érintett és kedvezményezett járások célterülete**'-ként határozta le. Ezen belül a Pápai járás kedvezményezett járásnak számít. Az övezetbe tervezett fejlesztések közé tartozik: **humáninfrastruktúra fejlesztés, 4-5. számjegyű utak**, valamint **helyi és térségi turizmusfejlesztés**, önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése, szociális célú városrehabilitáció.

Veszprém megyei Területfejlesztési koncepció 2030

A 33/2021. (VI.21.) MÖK határozattal fogadták el Veszprém vármegye Területfejlesztési koncepciójának hatályos módosítását.

A 83-as út a Veszprém vármegye Területfejlesztési Koncepciójában a **Pápa-Győr Ipari Innovációs tengelyt** jelenti, ami mellett helyezkedik el Marcaltó. Ez a tengely a vármegyei koncepció egyik elsődleges prioritásként szerepel. A **vasúton való közlekedés vonzerejének helyreállítása** érdekében kiemeli a koncepció a vasúti közlekedés fejlesztésének szükségességét, ami a pápai térségben a **Csorna-Marcaltó-Pápa** viszonylatot jelenti. Marcaltó nyugati felét az 'elmaradott települések térségébe' sorolja a dokumentum, ahol a társadalmi felzárkóztatással kívánják a perifériák lemaradását és a területi elhelyezkedésből származó társadalmi hátrányokat csökkenteni.

Veszprém megyei Területfejlesztési Programja – Stratégiai Program

A 34/2021. (IV.21.) MÖK határozattal fogadták el Veszprém megye Területfejlesztési Programját, melynek folyamatban van a módosítása. A dokumentum része a stratégiai és az operatív program. A program a Pápai térséghez sorolja Marcaltót, azonban specifikusan a településre nem határoz meg fejlesztési irányokat, így az új településterv illeszkedik a területfejlesztési programhoz.

2.3. Területrendezési követelmények (országos, megyei, térségi)

Az Országgyűlés 2018. decemberében hagyta jóvá a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvényt (a továbbiakban *MaTrT.*), mely egy törvényben, azon belül elkülönülő részekben tartalmazza Magyarország (továbbiakban: *OTrT.*) és a kiemelt térségek —a Budapesti Agglomeráció (*BATrT.*) és a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet (*BKÜTrT.*) — területrendezési tervét. Az *MaTrT.* Második része tartalmazza az Országos Területrendezési Tervet.

Az *MaTrT.*-vel, illetve az új *OTrT.*-vel összhangban álló Veszprém megye területrendezési szabályzatáról, térségi tervéről és övezeteiről szóló önkormányzati rendeletét a Veszprém Megye Önkormányzata Közgyűlésének 15/2019. (XII.13.) önkormányzati rendeletével fogadták el. A Rendelet 2020. január 13-tól hatályos.

Marcaltó közigazgatási területére együttesen vonatkoznak az *OTrT.* és Veszprém megye Területrendezési Tervének (továbbiakban: *VMTrT.*) előírásai.

Országos területrendezési terv

Az OTRT. 2. melléklete, az Ország Szerkezeti terv megmutatja Marcaltó elhelyezkedését Magyarország térstruktúrájában. A közutak, vasútvonalak jelenlegi és fejlesztési elképzelései mellett (tervezett főút Pápa és Szilsárkány között) a térségi infrastruktúra és a különleges intézmények elhelyezkedését.

A Pápától induló **tervezett főút** Szilsárkány közigazgatási területén csatlakozik be a 86-os számú, Szombathelyt Csornával összekötő főútba.

Területfelhasználási kategóriákra vonatkozó előírások

MaTrT 11.§ A kiemelt térségi, illetve vármegyei területfelhasználási kategóriák területén belül a településrendezési tervben, a 90.§ (2) bekezdése figyelembevételével

- a) az **erdőgazdálkodási térségben** az erdőterület övezetét a térséget lefedő erdők övezetére vonatkozó szabályok szerint, valamint az erdőtelepítésre javasolt terület övezetére vonatkozó szabályok figyelembevételével kell, meglévő és tervezett erdőövezetként differenciáltan lehatárolni;
- b) a **mezőgazdasági térség** területének legalább 75%-át a mezőgazdasági terület övezetébe kell sorolni, a fennmaradó részen nagyvárosias lakóterület és vegyes terület építési övezet nem jelölhető ki;
- c) a **vízgazdálkodási térség** területét – e törvény hatálybalépését megelőzően már jogszerűen kijelölt beépítésre szánt területek kivételével – vízgazdálkodási terület, vízgazdálkodási célú erdőterület, vízgazdálkodási célú mezőgazdasági terület, természetközeli terület, zöldterület, továbbá különleges beépítésre nem szánt honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célú terület vagy honvédelmi célú erdőterület övezetbe kell sorolni, és a működési területével érintett vízügyi igazgatási szervvel egyeztetve kell pontosítani.

Országos övezetek

A Trtv. 13 országos övezetet állapít meg, amelyek közül hétnek az előírásait a MaTrT. tartalmazza, a többi hat országos övezetre vonatkozó követelményeket a területrendezésért felelős miniszter állapította meg a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendeletben (továbbiakban: *MvM rendelet*).

Marcaltó közigazgatási területét érintő országos övezetek és az országos övezetekre vonatkozó követelmények

	MaTrT.	MvM rendelet	VMTrT.	Övezet megnevezése	Marcaltó érintettsége
	melléklete		melléklete		
1.	3/1.		3.1	ökológiai hálózat magterület övezet	igen
2.				ökológiai folyosó	igen
3.				pufferterületének övezete	igen
4.	3/2.		3.2	kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete	igen
5.		1.	3.2	jó termőhelyi adottságú szántók övezete	igen
6.	3/3.		3.3	erdők övezete	igen
7.		2.	3.3	erdőtelepítésre javasolt terület övezete	igen
8.		3.	3.4	tájképvédelmi terület övezete	igen
9.	3/4.		3.5	világörökségi és világörökségi-várományos területek övezete	nem
10.		4.	3.6	vízminőség-védelmi terület övezete	igen
11.		5.	3.7	nagyvízi meder övezete	igen
12.		6.		VTT-tározók övezete	nem
13.	3/5.		3.8	honvédelmi és katonai célú terület övezete	nem

Az Ország Szerkezeti Tervére vonatkozó előírásokat alapvetően a kiemelt térségi és vármegyei tervek készítése során kell figyelembe venni, a településrendezési tervek készítése esetén a kiemelt térségi, illetve vármegyei területrendezési tervek az irányadók. Jelen esetben így a térszerkezeti terveknek való megfelelést a vármegyei területrendezési terv, Veszprém Vármegye Térszerkezeti Tervének való megfelelésével kell majd igazolni.

Marcaltót érintő országos szintű övezetek előírásai:

Ökológiai hálózat magterületének övezete (*MaTrT. 78.§*)

- az ökológiai hálózat magterületének övezete tekintetében a 25. § szerinti övezeti előírások mellett a következő előírások alkalmazandók:
 - o a) a kialakult tájhasználat csak a természetközeli állapothoz való közelítés érdekében változtatható meg;

Pro Arch. Építész Stúdió Bt.

proarch.epstudio@gmail.com R. Takács Eszter vezető tervező +3620/960-5041

- o b) új építmény csak természetvédelmi kezelés és bemutatás céljából, valamint legfeljebb 30 m² bruttó alapterületű szakrális építményként helyezhető el;
- o c) építmény legmagasabb pontja kizárólag kilátó rendeltetésű építmény esetén haladhatja meg a 10 métert;
- o d) védelmi és közjóléti erdőtelepítés, külterületi fásítás kizárólag őshonos fafajokkal végezhető;
- o e) a területen környezetszennyező tevékenység nem folytatható, továbbá új vegyszertároló és hulladékkezelő létesítmény nem létesíthető, valamint energetikai célú növénytelepítés nem megengedett.

Ökológiai hálózat pufferterületének övezete (MaTrT. 80.§)

- az ökológiai hálózat pufferterületének övezete tekintetében a 27. § szerinti övezeti előírások mellett a következő előírások alkalmazandók:
 - o a) országos jelentőségű védett természeti terület szántó művelési ágú területén építmény – út- és közműhálózat építménye kivételével – nem helyezhető el;
 - o b) a kertes mezőgazdasági terület övezetében is besorolt területeken a 2700 m²-nél kisebb telken épület nem helyezhető el;
 - o c) közlekedési infrastruktúra építménye, egyéb közművezeték, illetve építmény tájba illesztve létesíthető;
 - o d) csarnok nem helyezhető el;
 - o e) a területen környezetszennyező tevékenység nem folytatható, továbbá új vegyszertároló és hulladékkezelő létesítmény – a komposztáló telepet és az átrakóállomást kivéve – nem létesíthető;
 - o f) új külfejtéses művelésű bányatelek nem állapítható meg, célkitermelőhely nem létesíthető;
 - o g) energetikai célú növénytelepítés nem megengedett.

Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete (MaTrT. 85.§)

- A kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete tekintetében a 28. § szerinti övezeti előírások mellett alkalmazandó, hogy az övezet területén csak a termőhelyi adottságokat megőrző területhasználat folytatható.

Jó termőhelyi adottságú szántók övezete (MvM. rendelet 2.§)

- (1) A településrendezési eszközök készítése során a mezőgazdasági terület területfelhasználási egység területét elsősorban – a kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete mellett – a jó termőhelyi adottságú szántók övezetén javasolt kijelölni.
- (2) A jó termőhelyi adottságú szántók övezetében új külfejtéses művelésű bányatelek megállapítása és bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.
- (3) A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet hatálya alá tartozó települések településrendezési eszközeiben a jó termőhelyi adottságú szántók övezete területén, az (1) és a (2) bekezdésben foglaltakon túl, új beépítésre szánt terület csak abban az esetben jelölhető ki, ha a település közigazgatási területén a kijelölés máshol már nem lehetséges.

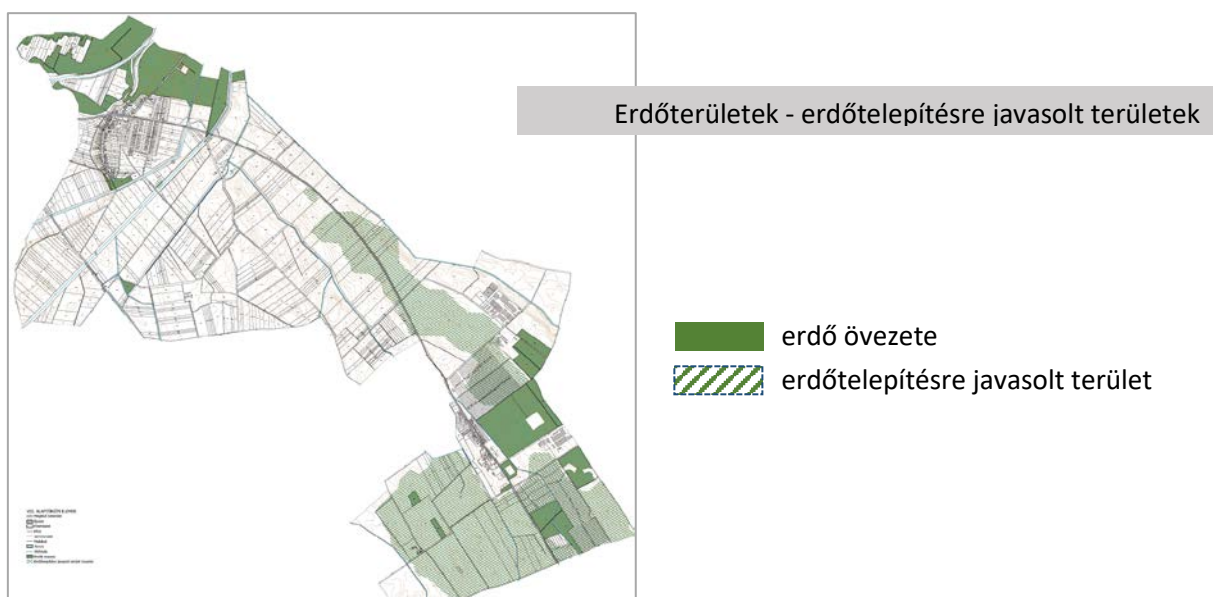
Erdők övezete (MaTrT. 86.§)

- Az erdők övezete tekintetében a 29. és 30. § szerinti övezeti előírások mellett a következő előírások alkalmazandók:
 - o a) az országos jelentőségű védett természeti területen lévő erdőben építményt elhelyezni kizárólag természetvédelmi bemutatói, kezelési, közjóléti, vadgazdálkodási, illetve erdészeti célból lehet;
 - o b) országos és helyi jelentőségű természetvédelmi oltalom alatt nem álló erdőben épületet, – erdészeti, közjóléti vadgazdálkodási célú épületek kivételével – 10 ha-nál nagyobb földrészleten, legfeljebb 0,3% beépítettséggel lehet építeni;
 - o c) fokozottan védett természeti területeken lévő erdők kivételével az erdők szabad látogathatóságát – tulajdoni állapottól függetlenül – biztosítani kell;

- o d) az övezetben – a magasfeszültségű hálózat kivételével – föld feletti villamosenergia- és elektronikus hírközlési nyomvonalas hálózat kiépítése csak akkor lehetséges, ha az nem igényel fakivágást, ellenkező esetben föld alatti telepítéssel lehet építeni.

Erdőtelepítésre javasolt terület övezete (MvM. rendelet 3.§)

- (1) A településrendezési eszközök készítése során az Országos Erdőállomány Adattárban nem szereplő erdőterület területfelhasználási egységeket a településfejlesztési és településrendezési célokkal összhangban – a természeti és kulturális örökségi értékek sérelme nélkül – az erdőtelepítésre javasolt terület övezet területén javasolt kijelölni.
- (2) A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet hatálya alá tartozó települések településrendezési eszközeiben az erdőtelepítésre javasolt terület övezet területén az (1) bekezdésben foglaltak mellett beépítésre szánt terület nem jelezhető ki, és erdőterület területfelhasználási egységbe sorolás esetén
 - o a) az erdőtelepítés megvalósulásáig csak az erdőtelepítés lehetőségét megőrző területhasználat folytatható, valamint
 - o b) erdőtelepítést elsődlegesen az élőhelynek megfelelő, természetesen kialakult őshonos fajokból álló erdőfoltok megőrzésével kell végezni.

Tájképvédelmi terület övezete (MvM. rendelet 4.§)

- (1) A tájképvédelmi terület övezete területére a vármegye területrendezési tervének megalapozó munkarésze keretében meg kell határozni a tájjelleg térségi jellemzőit, valamint a település teljes közigazgatási területére készülő településrendezési eszköz megalapozó vizsgálata keretében meg kell határozni a tájjelleg megőrzendő elemeit, elemegységeit, valamint a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat helyi jellemzőit.
- (2) A tájképvédelmi terület övezetével érintett területre a tájképi egység, a hagyományos tájhasználat fennmaradása, valamint a tájba illesztés biztosítása érdekében – a településképvédelméről szóló törvény vagy annak felhatalmazása alapján kiadott jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában – meg kell határozni
 - o a) a településrendezési eszközökben a területfelhasználás és az építés helyi rendjének egyedi szabályait,
 - o b) a településképvédelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény 2. § (2) bekezdése szerinti településképi rendeletben (a továbbiakban: településképi rendelet) a településképi követelményeket.
- (3) A tájképvédelmi terület övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.

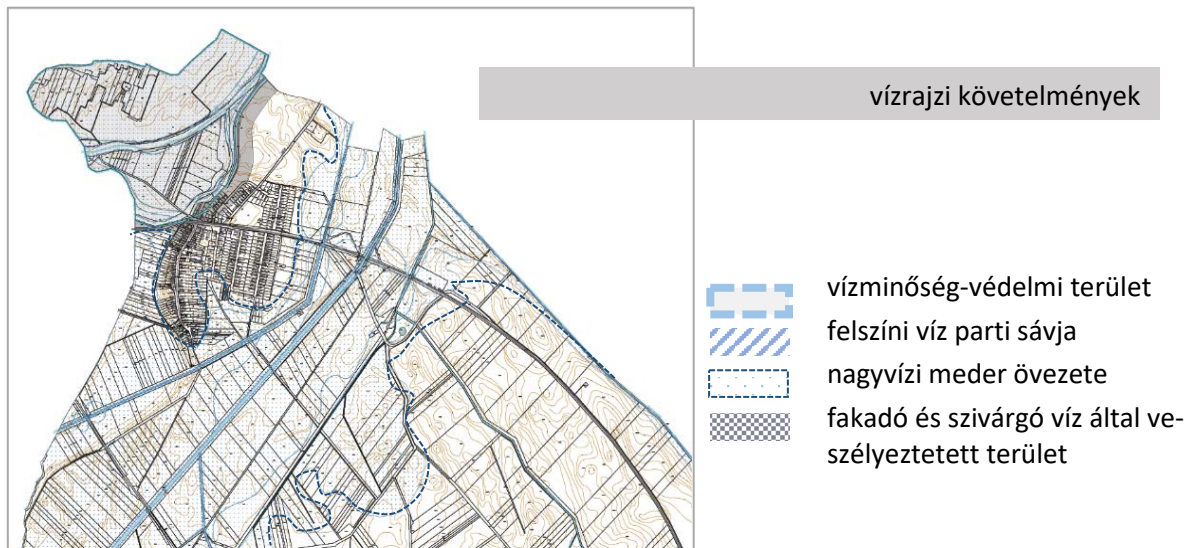
- (4) A tájképvédelmi terület övezetében a közlekedési, elektronikus hírközlési és energetikai infrastruktúra-hálózatokat, továbbá az erőműveket a tájképi egység megőrzését és a hagyományos tájhasználat fennmaradását nem veszélyeztető műszaki megoldások alkalmazásával kell megvalósítani.

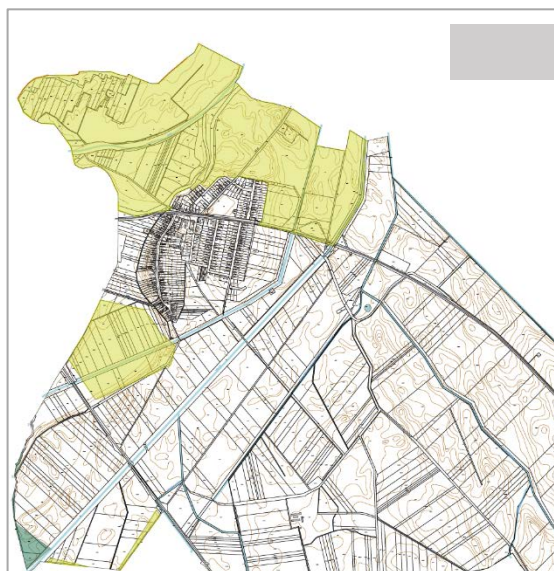
Vízminőség-védelmi terület övezete (MvM. rendelet 5.§)

- (1) A vízminőség-védelmi terület övezetében keletkezett szennyvíz övezetből történő kivezetéséről és az övezeten kívül keletkezett szennyvizek övezetbe történő bevezetéséről, illetve a szennyvíz övezeten belüli kezelésének feltételeiről a vármegye területrendezési tervében rendelkezni kell.
- (2) A vízminőség-védelmi terület övezetében tartozó települések településrendezési eszközeinek készítése során ki kell jelölni a vízvédelemmel érintett területeket. A kijelölt vízvédelemmel érintett területekre vonatkozó egyedi szabályokat a helyi építési szabályzatban kell megállapítani.
- (3) A vízminőség-védelmi terület övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.
- (4) A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet hatálya alá tartozó területen a vízminőség-védelmi terület övezet területén, az (1)–(3) bekezdésben foglaltak mellett:
 - o a) korlátozott vegyszer- és műtrágya-használatú, környezetkímélő vagy extenzív mezőgazdasági termelés folytatható;
 - o b) új vegyszertároló, hulladékkezelő létesítmény – a komposztáló telepet és az átrakóállomást kivéve – nem létesíthető.

Nagyvízi meder övezete (MvM. rendelet 6.§)

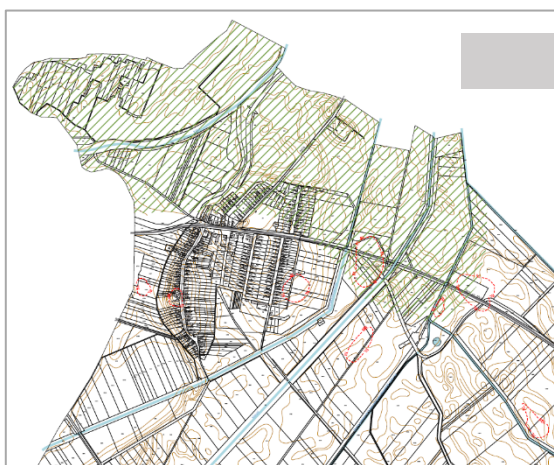
- (1) A nagyvízi meder övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki.
- (2) A nagyvízi meder övezetében a településrendezési eszközökben, a jogszabályon kijelölt beépítésre szánt területen a helyi építési szabályzatnak megfelelően, a vízügyi igazgatási szerv hozzájárulásával lehet építési tevékenységet folytatni.
- (3) A településrendezési eszköz módosítása esetén a vízügyi igazgatási szerv egyetértésével lehet új beépítésre szánt területet kijelölni.

Ökológiai hálózat

- ökológiai hálózat magterülete
- ökológiai hálózat puffertterülete

Tájképvédelmi övezet

- tájképvédelmi terület

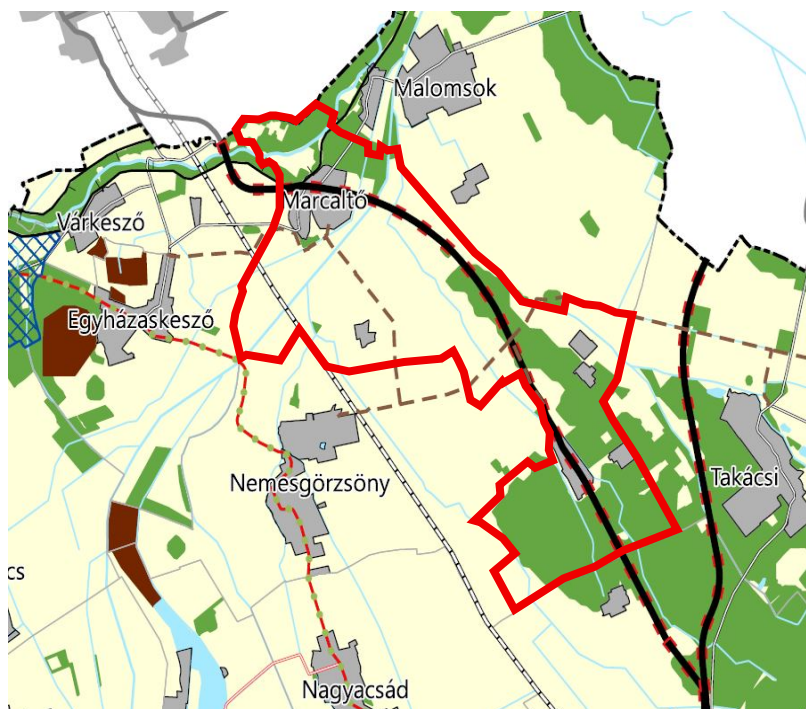

Szántó területek

- kiváló termőhelyi adottságú szántó
- jó termőhelyi adottságú szántó

Megyei övezetek

A Veszprém Megyei Önkormányzat Közgyűlése a 15/2019. (XII.13.) önkormányzati rendeletével fogadta el a Veszprém megye területrendezési szabályzatáról, térségi szerkezeti tervéről és övezeteiről szóló rendeletét (továbbiakban: *VMTrT.*).

Veszprém Megye Területrendezési tervének Szerkezeti terve

	VMTrT. mellék- lete	VMTrT. megyei és egyedileg meghatározott övezetei	Érintett- ség
1	3.9	Ásványi nyersanyagvagyon övezete	nem
2	3.10	Rendszeresen belvízjárta terület övezete	nem
3	3.11	Földtani veszélyforrás terület övezete	nem
4	3.12.1	Gazdaságfejlesztés kiemelten támogatott célterületének övezete	nem
5	3.12.2	Innovációs-technológiai fejlesztés kiemelten támogatott célterületének övezete	nem
6	3.12.3	Karsztvíz emelkedéssel veszélyeztetett települések övezete	nem
7	3.12.4	Turisztikai fejlesztések kiemelten támogatott célterületének övezete	nem
8	3.12.5	Együtt tervezendő térségek övezete – Veszprém megye várostérségeinek övezete	igen
9	3.12.6	Együtt tervezendő térségek övezete – Az „Európa kulturális fővárosa Veszprém 2023” program keretében együttműködő települések övezete	nem

A *VMTrT.* 2. függeléké mutatja a települések övezetek általi érintettségét. A függelék alapján Marcaltó megyei övezettel nem érintett, az egyedileg meghatározott övezetek közül pedig egyedül 3.12.5 mellékletben meghatározott Együtt tervezendő térségek övezete – Veszprém megye város-térségeinek övezetébe tartozik.

A 3.12.5 melléklet a megyét 9 várostérségre osztja, ami egy híján (Devecseri járásnak nincs önálló várostérsége) megegyezik a járásokkal. Marcaltó Pápa várostérségébe tartozik 49 település (Pápa városa és 48 további község), amik azonosak a Pápai járással. Az övezetre vonatkozó előírásokat a *VMTrT.* 12.§-a tartalmazza:

„12.§

(1) **Veszprém megye várostérségeinek övezete** lehatárolását a rendelet 3.12.5. melléklete tartalmazza.

(2) Az övezetre vonatkozó előírások:

- a) Veszprém megye egyes várostérségei lehatárolását a hatályos Veszprém Megyei Területfejlesztési Konceptióban a megyei önkormányzat közgyűlése határozta meg.
- b) Településrendezési eszközöket és településfejlesztési dokumentumokat az adott várostérségre kitekintéssel kell előkészíteni.

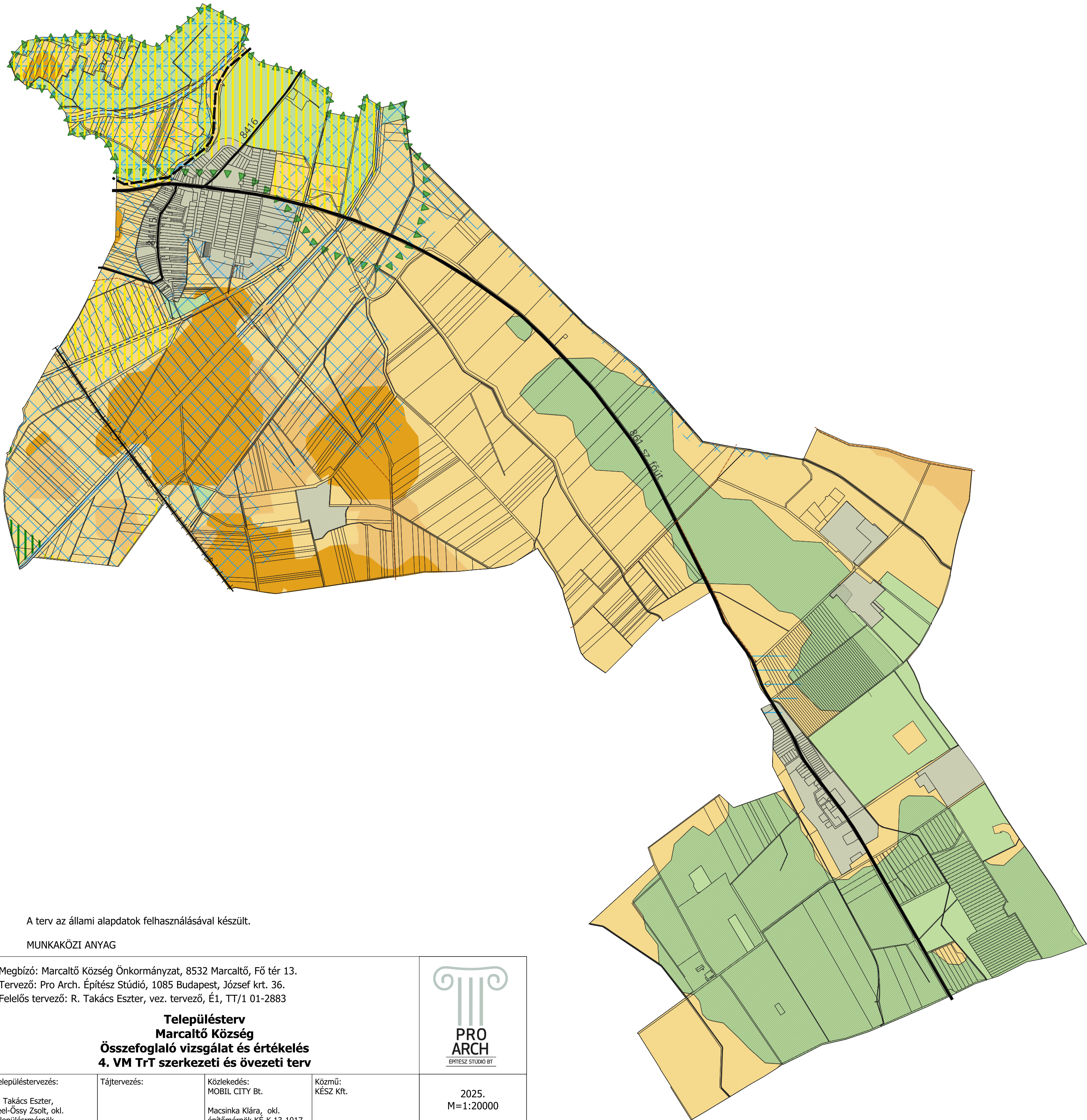
Marcaltót területét érintő térségi műszaki infrastruktúra-hálózatok *VMTrT.*:

A Térségi Szerkezeti Tervén jelöltek szerint Marcaltót területét érintő térségi műszaki infrastruktúra-hálózatok:

- meglévő mellékutak
 - o 8408. j. út
 - o 8416. j. út
 - o 84115. út
- Országos törzshálózati vasútvonal
 - o 14. Számú vasútvonal
- Meglévő földgázelosztó vezeték
- Elsőrendű árvízvédelmi fővédvonal

Fenti nyomvonalas létesítményeket, egyéb infrastruktúra hálózati elemeket a Településtervezési Terv tartalmazni fogja.

Az *MaTrT.* és az *MvM. rendelet* szerinti vármegyei övezeteket és azokra vonatkozó szabályokat az *MvM* rendelet és a *VMTrT*-ről szóló Veszprém Megye Önkormányzata Közgyűlésének 15/2019. (XII.13.) önkormányzati rendelete, az egyedileg meghatározott megyei övezeteket és azokra vonatkozó szabályokat a *VMTrT.* tartalmazza.

- földrészlet
- országos vasúti mellékvonal
- mellékút
- földgázelosztó vezeték
- főút
- elsőrendű árvízvédelmi fővédvonal
- Ökológiai hálózat - magterülete
- Ökológiai hálózat - pufferterülete
- Ökológiai hálózat - ökológiai folyosója
- nagyvízi meder övezete
- vízminőség-védelmi terület
- tájképvédelmi terület
- kiváló minőségű szántó övezete
- jó minőségű szántó övezete
- erdőtelepítésre javasolt terület övezete
- Térségi területfelhasználási kategóriák
- erdőgazdálkodási térség
- mezőgazdasági térség
- települési térség
- vízgazdálkodási térség

A terv az állami alapadatok felhasználásával készült.

MUNKAKÖZI ANYAG

Megbízó: Marcaltő Község Önkormányzat, 8532 Marcaltő, Fő tér 13.
Tervező: Pro Arch. Építész Stúdió, 1085 Budapest, József krt. 36.
Felelős tervező: R. Takács Eszter, vez. tervező, É1, TT/1 01-2883

Településterv
Marcaltő Község
Összefoglaló vizsgálat és értékelés
4. VM TrT szerkezeti és övezeti terv

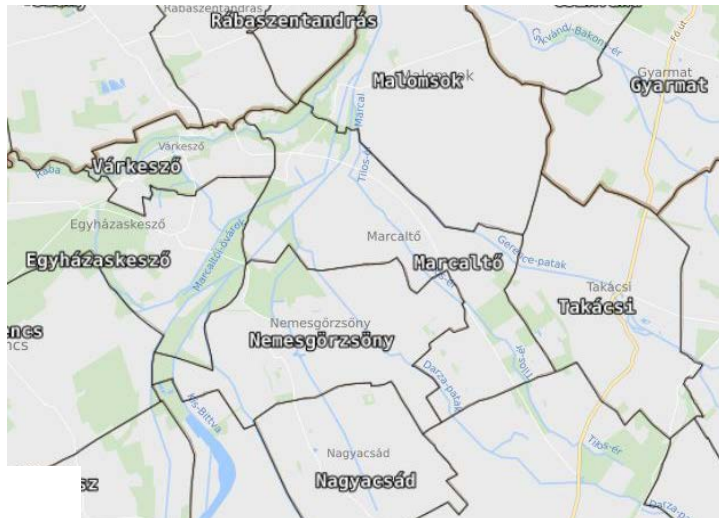

2025.
M=1:20000

Településtervezés:	Tájtervezés:	Közlekedés: MOBIL CITY Bt.	Közmű: KÉSZ Kft.	
R. Takács Eszter, Leel-Össy Zsolt, okl. településrmérnök		Macsinka Klára, okl. építőmérnök KÉ-K 13-1017		

2.4. Szomszédos települések fejlesztési elképzelései, rendezési tervek

Marcaltő összesen hét településsel szomszédos. Északról (már Győr-Moson-Sopron vármegyéből) Rábamentandrás, keletről Malomsok és Takácsi, délről Pápa, nyugatról pedig Nemesgörzsöny, Egyházaskesző és Várkesző határolja.

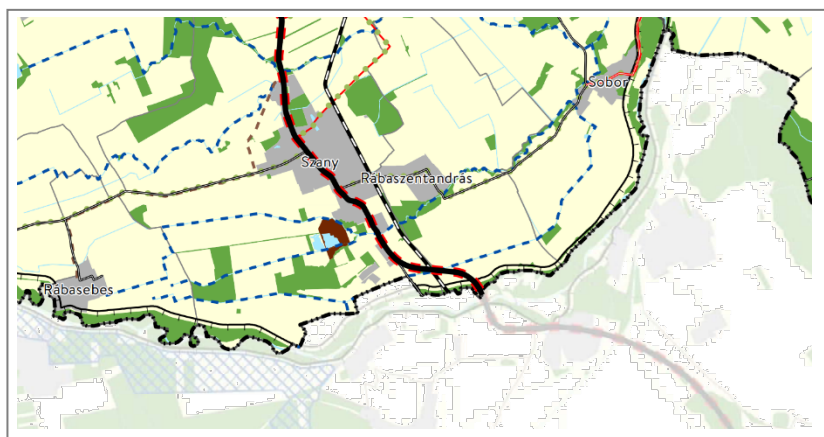

Szomszédos települések (Forrás: MEGAR)

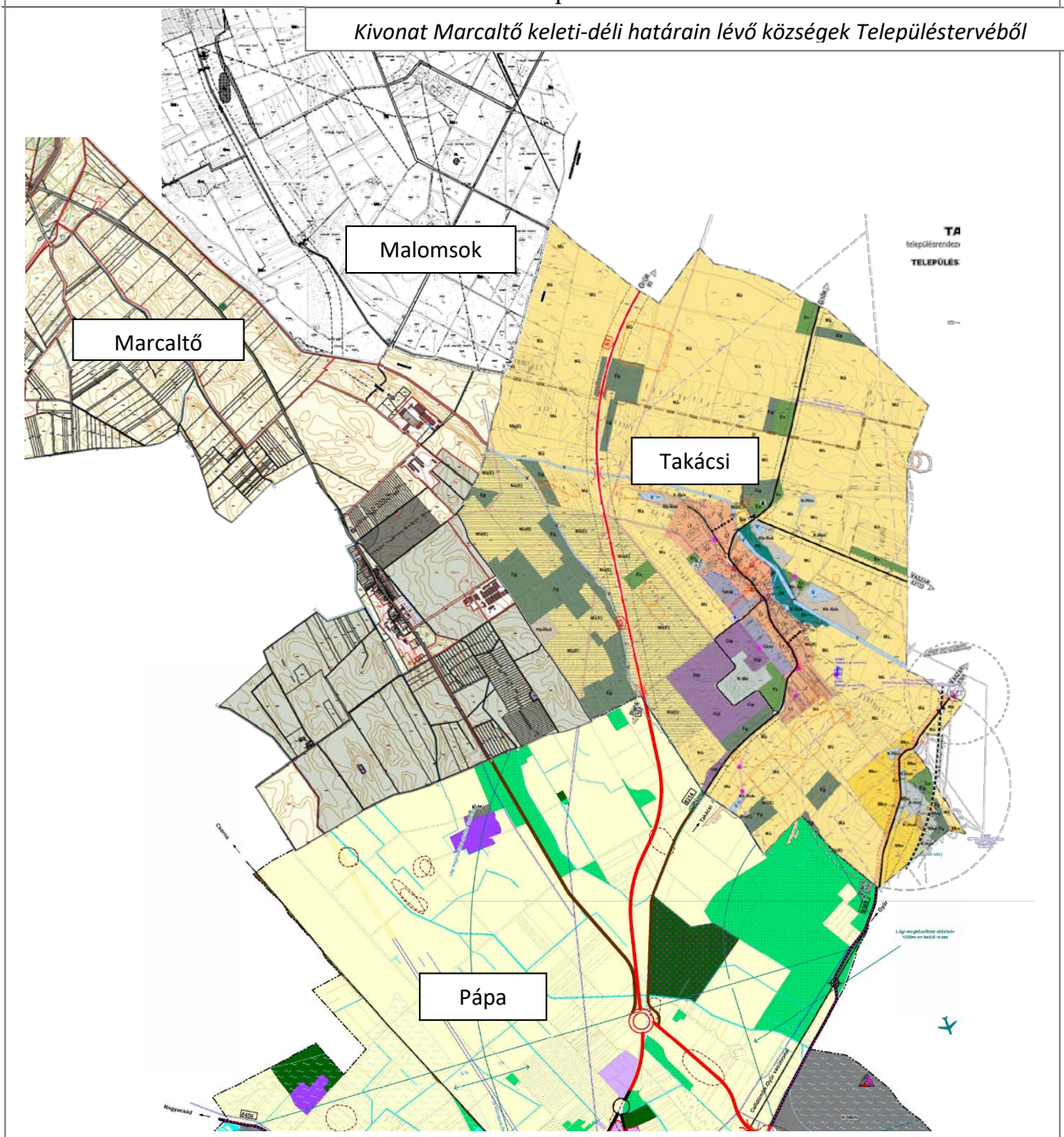
Szomszédos település neve	Helyi Építési Szabályzat és Szabályozási Terv	Településszerkezeti Terv
Rábamentandrás	-	-
Malomsok	3/2008. (III.1.) önk. rendelet	-
Takácsi	10/2017. (VIII.17.) önk. rendelet	38/2017. (VIII.15.) sz. határozat
Pápa	14/2011. (XI.29.) önk. rendelet	121/2019. (IX.26.) sz. határozat
Nemesgörzsöny	7/2011. (XI.1.) önk. rendelet	55/2011. (X.6.) sz. határozat
Egyházaskesző	2/2005. (III.30.) önk. rendelet	16/2005. (III.22.) sz. határozat
Várkesző	1/2009. (I.30.) önk. rendelet	1/2009. (I.23.) sz. határozat

Rábamentandrás

Marcaltő egyetlen Győr-Moson-Sopron vármegyei szomszédja. Sem a honlapján, sem pedig a hivatalos jogszabálytárban nem található településszerkezeti vagy szabályozási terve. A község településszerkezeti felépítését a Győr-Moson-Sopron vármegye Területrendezési tervén mutatjuk be. A Marcaltőn is átmenő **Pápa-Csorna országos út fejlesztése szerepel.**

Győr-Moson-Sopron vármegye Területrendezési terv kivonat

Marcaltő keleti határán lévő településeken az érvényben lévő Településrendezési tervek a jelenleg hatályos megyei terv jóváhagyása előtt készültek, így még egy új országos (83-as) tervezett autót út helyét tartalmazzák. Ez az országos közlekedéshálózat fejlesztési elképzelés már nincs a megyei területi tervben. A jelenlegi, négy számjegyű út **Pápa-Csorna közötti közút országos főúttá fejlesztését rögzíti a megyei terv.**

Malomsok

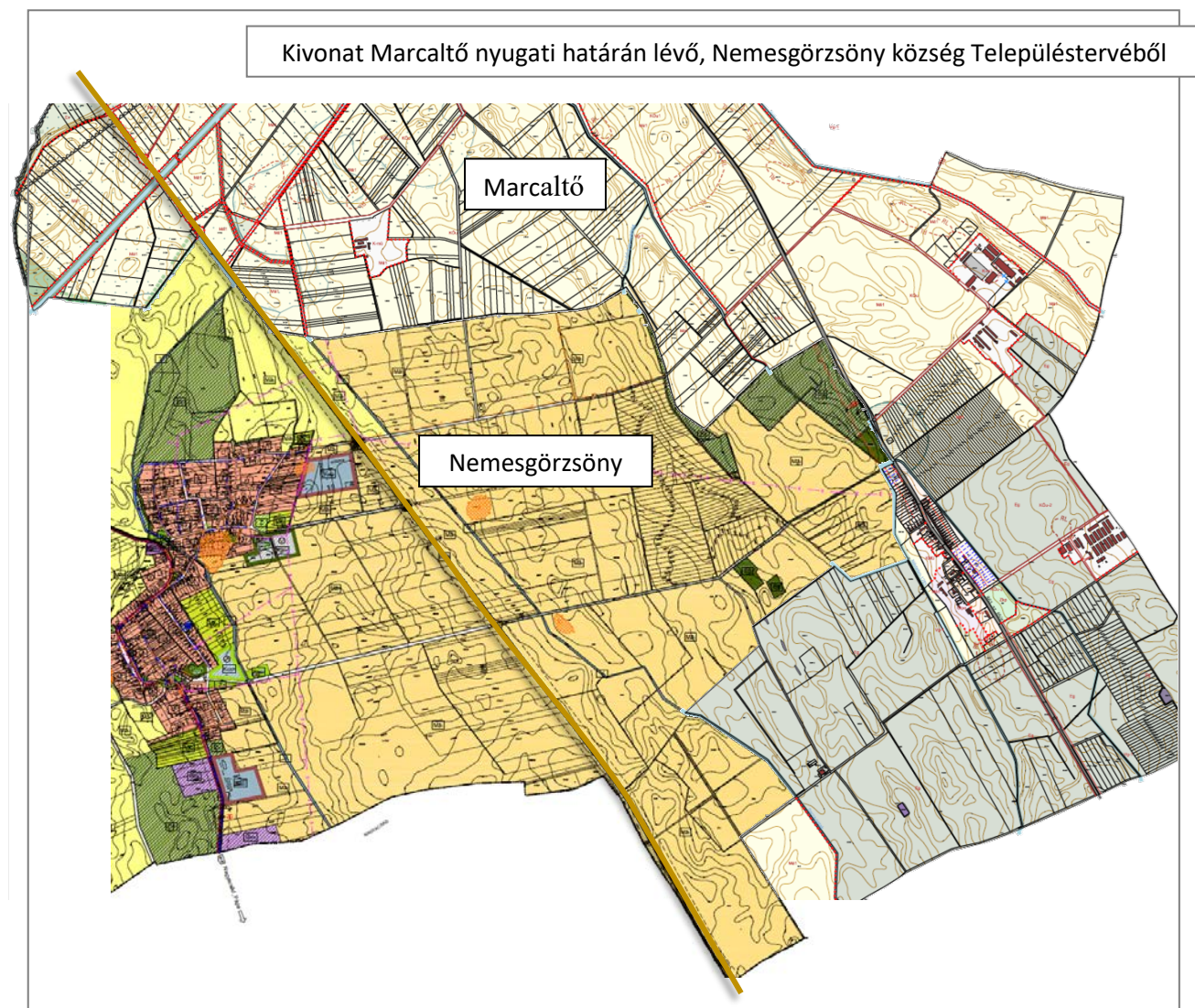
Malomsok Helyi Építési Szabályzatát és Szabályozási tervét a City Plus Fejlesztés és Szolgáltató Bt. készítette 2008-ban. A Szabályozási terv Új-Malomsok belterületén két helyen tömbfeltárást tartalmaz. A két község határán folyó Rába menti területeket kell összehangolni. Biztosítani kell az ökológiai területek folytonosságát, a térségi tervezett közművezetékek nyomvonalait.

Takácsi

Marcaltó mintegy 4 km-es szakaszon határos Takácsival. A település rendelkezik hatályos település-szerkezeti tervvel, ami alapján az erdőterületeket kell összehangolni, s szükséges biztosítani az lhász és Takácsi összeköttetését.

Pápa

A járási központ Pápa a legközelebbi jelentős város, egyben déli szomszédja is Marcaltónek. **2000-2023 között több ütemben valósult meg a 83-as számú másodrendű főút városi szakaszának 2x2 sávossá fejlesztése, ami Marcaltó és Pápa lakott területei között vezet.** A város katonai létesítményeinek védőtávolságai érintik a település közigazgatási területét. Pápán tervezett fejlesztések nincsenek hatással Marcaltóra.

Nemesgörzsöny

Nemesgörzsönnyel van a leghosszabb, 10,5 km-es közös határa Marcaltónek. A kis falut keletről Marcaltó közigazgatási területe öleli körbe. A településen halad át **Marcaltóhoz közel eső vasútvonal.** A közös határ mentén mezőgazdasági területek vannak, elsődlegesen szántóföldek. Új fejlesztési területek nincsenek kijelölve, de a jelenlegi lakóterületeken is van még beépítetlen terület.

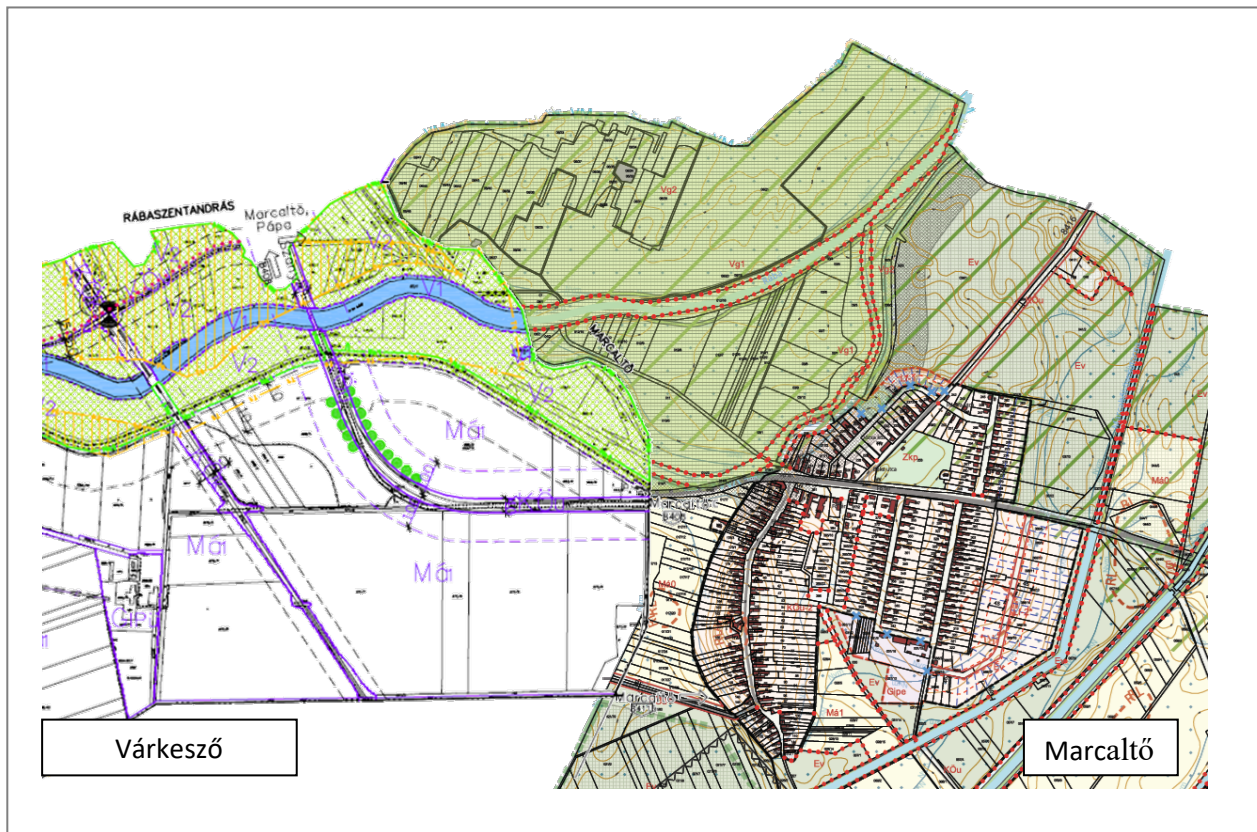
Egyházaskesző

Egyházaskesző rendelkezik hatályos település-szerkezeti tervvel és szabályozási tervvel is, azonban ezek sem a település honlapján, sem pedig a nemzeti jogszabálytárban nem lelhetőek fel. A két te-

lepülés kapcsolatát erősíti, hogy **'Marcaltő vasútállomás' Egyházaskesző közigazgatási területén** található. A községben lévő bányaterületekhez kapcsolódóan Marcaltőn is végeztek **ásványi nyersanyag lelőhely feltárási vizsgálatokat**.

Várkesző

A két település közigazgatási határa a Rába és „holt Rába” mentén találkozik. Az ártéri területek hasznosítása, közös feladat lehet. **Érdemes lenne egy közös kerékpárút megvalósítását megkezdeni.** Várkesző Településszerkezeti és Szabályozási terve alapján a közös közigazgatási területek mellett tervezett fejlesztés nincs.

2.5. Tervi előzmények, hatályos településfejlesztési döntések és azok érvényesülése (Település-szerkezeti és szabályozási tervek, HÉSZ, TKR)

Marcaltó Önkormányzat Képviselő-testülete a 10/2013. (XII.30.) önkormányzati rendeletével fogadta el Marcaltó község Helyi Építési Szabályzatáról, valamint Szabályozási Tervéről szóló rendeletét. A HÉSZ 1. melléklete a belterületi (Sz-2 rajzszám), míg 2. melléklete a külterületi (Sz-1 rajzszám) szabályozási terv. A terveket az INGATLANFEJLESZTŐ Kft. készítette, felelős tervező: Fazekas Róbert.

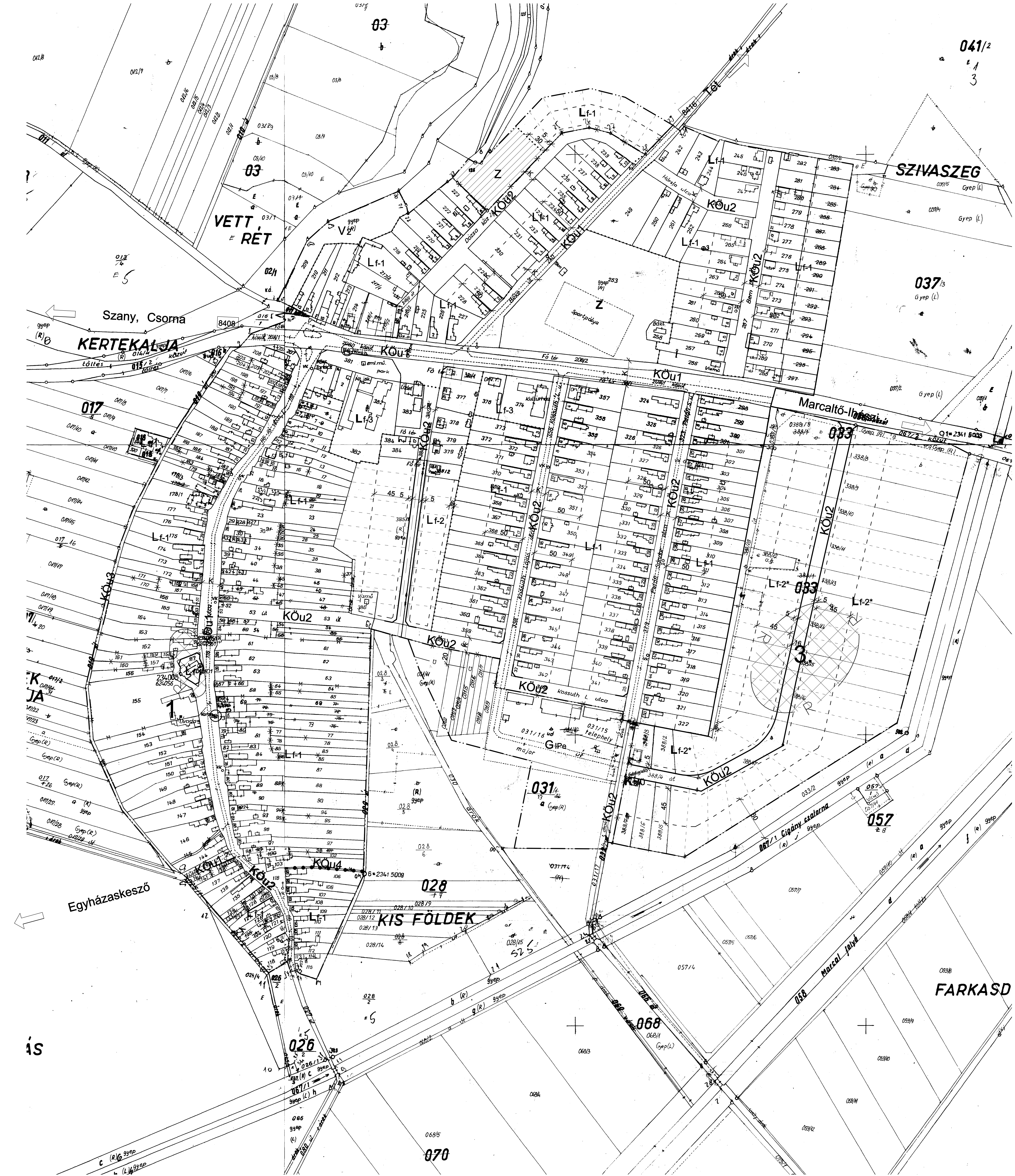
Jelenleg a két szabályozási terv, s az egységes HÉSZ alapján folyik az építési tevékenység a községben. Egyéb hatályos településrendezési eszköze a településnek a 11/2017. (XII.29.) önkormányzati rendelettel jóváhagyott településképvédelmi rendelet és a Településképi Arculati Kézikönyv.

A tervek elképzelései és azok megvalósulásai:

- A belterületi szabályozási terv a település történelméből adódóan két részből áll: Marcaltó és Ihász településrészekre tagolódik. Mindkét lakott területen van fejlesztésre kijelölt terület.
 - o **Marcaltó** településrészen a szabályozási terv régi faluszerkezet hosszú telkeinek felosztási lehetőségét tartalmazza a *Fő utca és a Petőfi utca keleti oldalán*, valamint építési lehetőség van még a *Kossuth utca és a Fő utcai tömb között*. További *telekalakítási lehetőség van a Dózsa köz mentén, itt 9 építési telek* rendezhető egy közparkkal együtt. Ezen a területen nem kezdődött meg a telekredezés. *A Bem utca keleti oldalán a meglévő telkek felosztási lehetőségével* egy új teleksor lett kijelölve. Itt csak egy telket alakítottak ki, közterületi kapcsolat szabályozását nem tartalmazza a terv.
 - o **A falu vezetése megkezdte a Kossuth utcától nyugatra a telkek és a közterület kialakítását, az új közút közműveinek kiépítését.**
 - o A Fő tér mentén helyezkednek el település intézményei és szemben a sportpályája a hosszasan elnyúló közparkban. Itt kapott helyet a Polgármesteri Hivatal, az új iskola, a kultúrház, az üzlet, a sportpálya, valamint a vendéglátóipari egységek. *Az országos út menti Fő tér mellett a területek nem a funkciójuknak megfelelő övezeti besorolásba kerültek*, a közparkon kívül minden ingatlan falusias lakóterületi építési övezetben van.
 - o A Petőfi utca végén (388/5-6, 388/20 hrsz) a meglévő mezőgazdasági-üzemi terület mellett a lakóterületi övezeti besorolású ingatlanokat teherfuvarozási cég használja, gépjármű parkolóknak és tárolóhelynek.
 - o A falu közepén a Petőfi és a Fő utca között szabályozott közterületi sávon a település új mezőgazdasági járművekkel járható utat alakított ki.
 - o **Ihász** településrészen is a falusias lakóterületi övezetek szegélyeik a főút két oldalát, így a múzeum is ilyen építési övezetben van. A dél-keleti tömbben, a volt major terület gazdasági besorolású, mellett a zöldterülettel körül vett temető található.
 - o A településrész Marcaltó felőli végén a szabályozási terv további 6 építési telek kialakítási lehetőségét tartalmazza.
 - o Iháson a főút északi oldalán a meglévő beépítés és a sportpálya között a szabályozási terv további falusias lakóterületeket rendezett. Ez a terület, ahol az Iházi csata emlékhelyét alakították ki a fogadó-múzeum épülettel.
 - o Ihász keleti lakóterületei és a mezőgazdasági földek között nagyobb gazdasági területfejlesztési lehetőség van.
 - o Ihász körüli fejlesztési lehetőségek nem épültek be az elmúlt években.
- Marcaltó külterülete jellemzően szántó, legelőterület mezőgazdasági terület, amit egy-egy mezőgazdasági üzemi terület, s számos vízfolyás szabdál fel. A közigazgatási terület északi része a Rába árterülete, melynek környezetében és a déli területeken több erdőterületet találunk. A te-

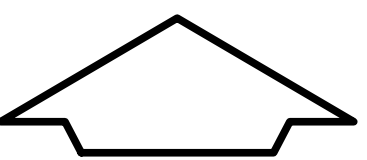
lepülés északnyugati szélén, a Rába mentén a gátak közötti Natura 2000-es területeken nagy kiterjedésű vízgazdálkodási terület van kijelölve.

- A mezőgazdasági területeken összesen három darab üzemi terület található, amelyek közül a 'Zsigaháza puszta' üzem fejlesztését, bővítését tervezik.
- Problémát jelenthet, hogy a külterületi szabályozási terven számos mezőgazdasági terület erdőterületként van szabályozva.

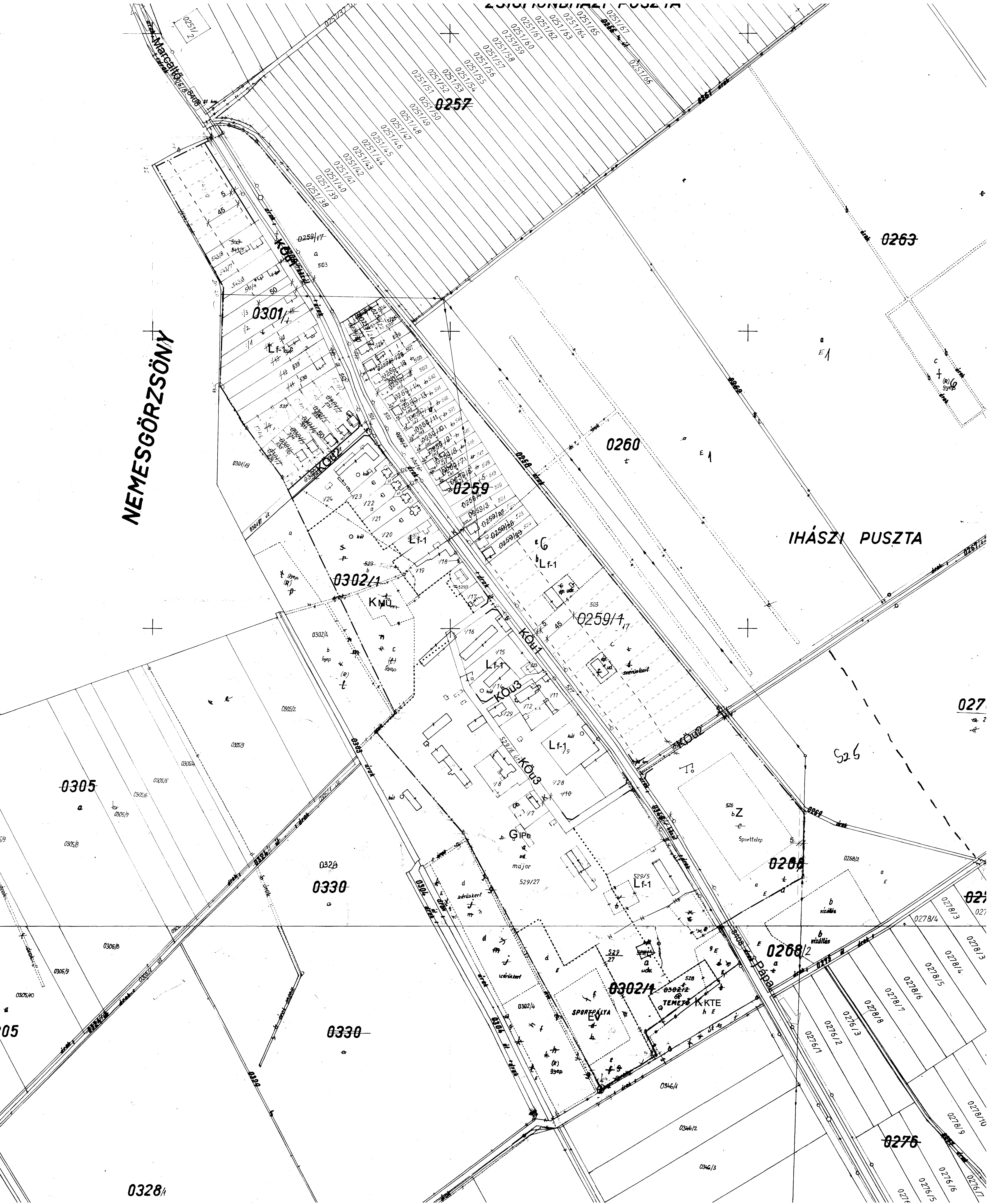
MARCALTÓ

Településrendezési Terve

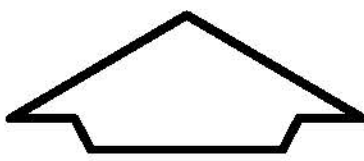

Belterületi Szabályozási Terv
M=1:2000

Jelmagyarázat	
	Szabályozási vonal - tervezett
	Építési övezet, övezet határa
	Építési hely határvonala
	Irányadó telekhatár
	Eredeti belterületi határ
	Tervezett belterületi határ
	Védőterület határvonala
	Megszüntető jel
	Gyalogút
	Tervezett szabályozási szélesség
	Kialakult szabályozási szélesség
	Műemlék
	Helyi művi érték
	Közközlési célú közterület
	Nem közközlési célú közterület - tervezett
	Beültetési kötelezettségű terület
	Műemléki környezet
	Műemléki telek területe
	Nyilvánított régészeti lelőhely
	Falusias lak. öterület
	Gazdasági terület: Egyéb ipari terület - egyéb
	Különleges terület: Mezőgazdasági üzem terület
	Különleges terület: Közmű terület
	Közközlési (közút) és közműterület
	Zöldterület
	Erdőterület: Védendő
	Különleges beépítésre nem szánt terület: Termelő terület
	Autóbusz megállóhely
	Beépítési mód: odahatáron álló Legnagyobb beépíthetőség: 20% Legnagyobb építménymagasság: 4,0 m Kialakítható telekterület: 1200 m ²
	Beépítési mód: odahatáron álló Legnagyobb beépíthetőség: 20% Legnagyobb építménymagasság: 4,5 m Kialakítható telekterület: 900 m ²
	Beépítési mód: odahatáron álló Legnagyobb beépíthetőség: 30% Legnagyobb építménymagasság: 5,0 m Kialakítható telekterület: 1000 m ²
	Beépítési mód: szabadon álló Legnagyobb beépíthetőség: 30% Legnagyobb építménymagasság: 7,5 m Kialakítható telekterület: 2000 m ²
	Beépítési mód: szabadon álló Legnagyobb beépíthetőség: 40% Legnagyobb építménymagasság: 7,5 m Kialakítható telekterület: 1000 m ²

MARCALTÓ - IHÁSZ

Külterületi Szabályozási Terv
M=1:10000

Jelmagyarázat

	Közigazgatási határ - kialakult		Hullámtér területe
	Tervezett útvonalon tengelye és védőterülete		NATURA 2000 terület
	Szabályozási vonal - tervezett		Országos ökológiai hálózat övezete - magterület /OTRT/
	Építési övezet, övezet határa		Országos ökológiai hálózat övezete - puffertérlet /OTRT/
	Eredeti belterületi határ		Országos ökológiai hálózat övezete - ökológiai folyosó /OTRT/
	Tervezett belterületi határ		Vasútvonal
	Védőterület határvonala		Kerékpárút
	Tervezett védőterület határvonala		Gázvezeték
	Megszűntető jel		Gázfogadó állomás
	Vízfelület		Vízvezeték
	Külön tervlapon szabályozott terület		Víznyelő
	Beültetési kötelezettségű terület		Víznyelő
	Fasor - meglévő		Szennyvíztisztító
	Nyilvántartott régészeti lelőhely		Elektromos távvezeték
			Villamos transzformátor állomás

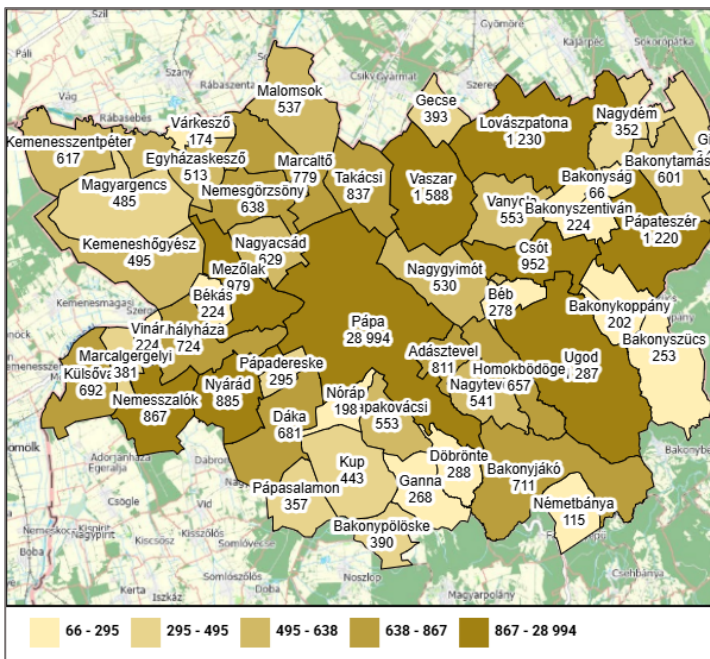
	Különleges terület - Mezőgazdasági üzem
	Különleges beépítésre nem szánt terület - Temető terület
	Közlekedési (közúti) és közműterület
	Közfűtési közlekedési (vasúti) és közműterület
	Erdőterület: védőerdő
	Erdőterület: gazdasági erdő
	Általános mezőgazdasági terület - korlátozott
	Általános mezőgazdasági terület
	Vízgyűjtőterület
	Vízgyűjtőterület (hullámtér)
	Temető

JÓVÁHAGYVA MARGALTÓ KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA KÉPVISELŐ-TESTÜLETÉNEK 10/2013. (XII. 30.) ÖNKORMÁNYZATI RENDELETÉVEL							
INGATLANFEJLESZTŐ KFT 8300 TAPOLCA, DEÁK FERENC UTCA 6					Tel.: 06 (20) 9537708 E-mail: chypa@onkorm.hu		
Feladat: településrendezési terv		Munka címe: MARGALTÓ KÖZSÉG TELEPÜLÉSRENDÉZÉSI TERVE			Művelet: M 1:10000		
Fazakas Róbert tervező TTZ 19-0322/2004		Megrendelő: Margaltó Községi Önkormányzat 8332 Margaltó, Fő tér 13.		Tervező: BÉNYI György tervező 8332 Margaltó, Fő tér 13.		Ellátó: Községi Önkormányzat 8332 Margaltó, Fő tér 13.	
Ügyvezető: Fazakas Róbert		Megrendelő: KÜLTERÜLETI SZABÁLYOZÁSI TERV		Tervező munkatárs: Községi Önkormányzat 8332 Margaltó, Fő tér 13.		Dátum: 2011.11.	
				Regisztráció: Művelési Helyi Csof		Regisztráció: Sz - 1	

TELEPÜLÉS HELYI ADOTTSÁGAINAK VIZSGÁLATA

3.1. A település demográfiai helyzete

Marcaltó Veszprém vármegye északi határán, a Pápai járásban helyezkedik el.

Területi adottságai

Belterület: 1,12 km²

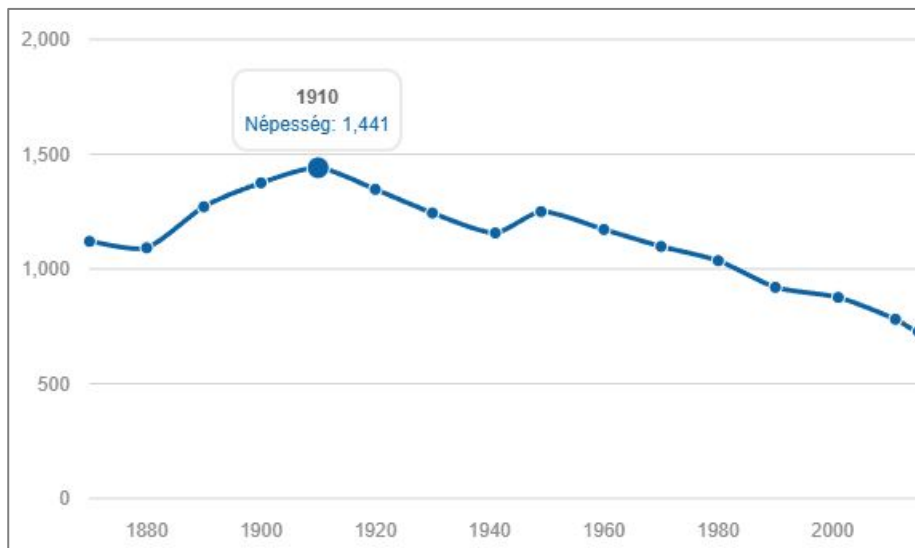
Külterület: 20,97 km²

Lakossága: 722 fő a KSH Helységnévtárának 2024.01.01-i adatai alapján.

Marcaltó lakossága a járáson belül közepesnek mondható, a központi Pápan kívül a legnépesebb településeket 1200-1600-an lakják.

Népsűrűsége 32,68 fő/km², ami elmarad a járási átlag 58 fő/km² értéktől.

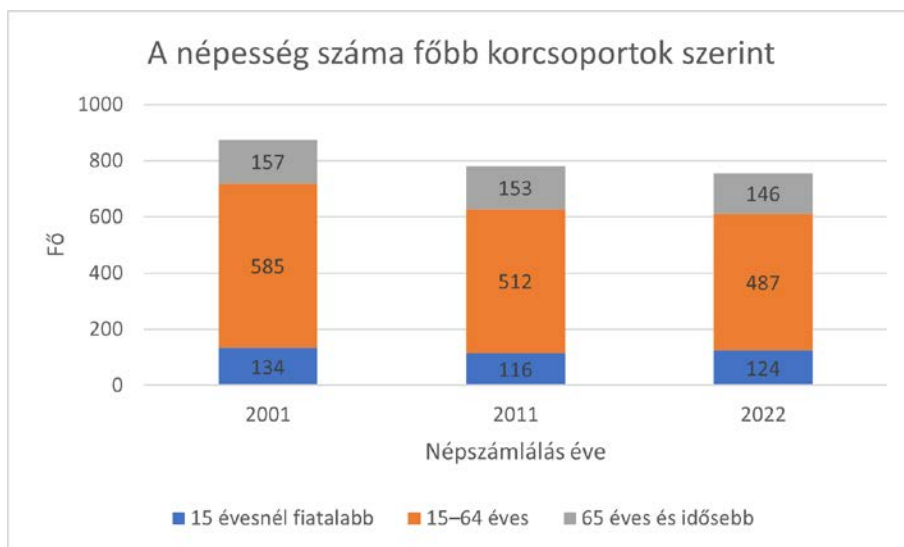
3.1. A település demográfiai helyzete

A népesség alakulása 1870 és 2018 között

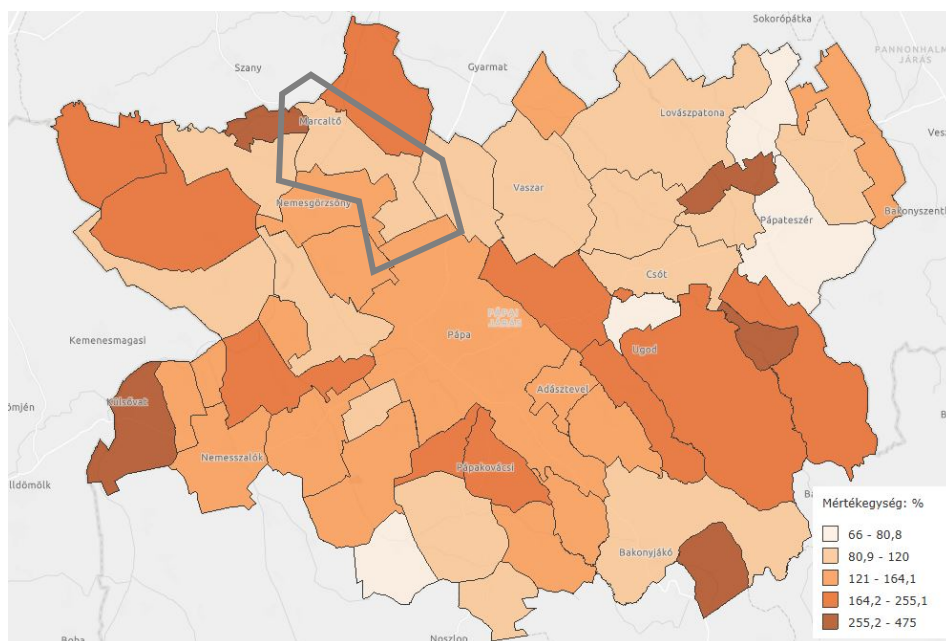
Marcaltó népessége az elmúlt másfél évszázadban jelentősen ingadozott. Az első világháború előtti években, 1910-ben érte el a csúcspontját 1441 fővel, ami után folyamatosan csökkent. Természetes módon a második világháború előtt, -alatt emelkedett újra a népesség 1949-ig. Jól látható, hogy a mezőgazdasági terményeknek a katonaság nagy piacot jelentett, így érdemes volt itt letelepedni, dolgozni. A háború utáni viszonyok, kitelepítések, születésszám máshol is megfigyelhető jelentős csökkenése, valamint az új tulajdon elosztása miatt a lakosság száma folyamatosan csökkent a '80-as

évek közepéig. A nagyközségi rang, a mezőgazdasági termelés javított a fogyó tendenciákon. **Napjainkban sem nő a népességszám, de az országos átlaghoz képest lassabb ütemű népesség csökkenés figyelhető meg.**

A népesség alakulás az utolsó három népszámlálás alkalmával

Az első népszámlálást még II. József rendelte el a XVIII. század végén, amit azóta is elvégeznek nagyjából tízévente. A XXI. században eddig 3 népszámlálás volt és a KSH tavaly befejezte az utolsó, 2022-es népszámlálás adatainak feldolgozását. Ez alapján Marcaltó népességének alakulása továbbra is csökkendő tendenciát mutat, ami megegyezik az országos átlaggal. A korcsoportok szerinti eloszlás alapján viszont enyhén **visszafordult az öregedési mutató és az országos átlaggal ellentétben nőtt a fiatalok aránya, enyhén fiatalodó társadalmat mutat.**

Öregedési index 2022, TIMEA - KSH

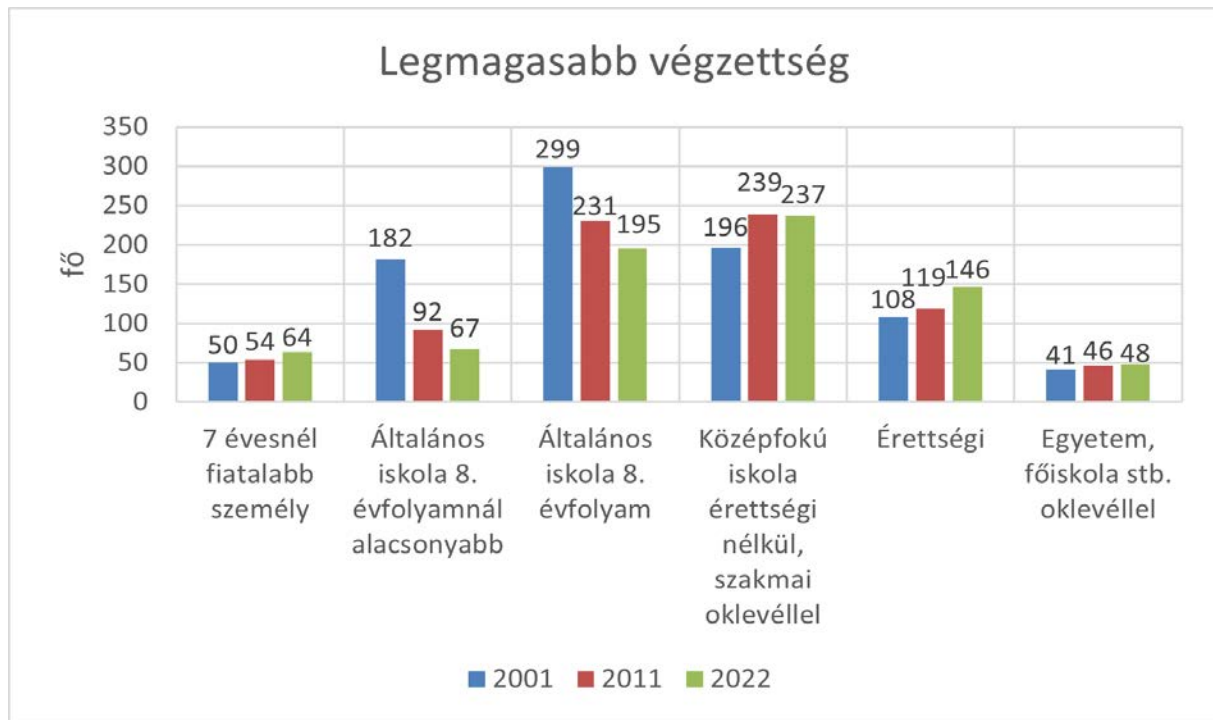
Az öregedési index százalékos értékben mutatja meg, hogy a 65 éves és annál idősebb népesség hogyan aránylik a 14 éves és annál fiatalabb gyermeknépességhez. **Marcaltó 117,7%-os értékénél alig lehet jobb arányt találni a járásban, továbbá az országos 142,5%-os értéknél is pozitívabban mutat.** Maga a Pápai járás átlaga valamelyest javult a 2011-es adatokhoz képest: a korábbi 165,5%-

os érték 158,9%-ra csökkent, azonban **Marcaltó javulása nagyobb mértékű, 14,2%-ot csökkent a 11 évvel korábbi népszámláláshoz képest.**

Nemzetiségek:

A 2022-es népszámlálási adatok alapján Marcaltó majdnem egésze (92,32%) magyar nemzetiségűnek vallotta magát. Kisebbségek közül a cigányok (romák) vannak jelen (0,9%), akiken kívül a lakosság 0,8%-a tartotta magát egyéb, nem hazai nemzetiségűnek. A népesség 7,5%-a nem válaszolt a kérdésre.

Iskolázottság:

A népesség megoszlása legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint

Az utóbbi negyed évszázadban jelentős fejlődésen ment át Marcaltó lakossága az iskolázottság tekintetében. A 2001-es népszámláláshoz képest a felsőoktatást végzettek aránya 4,7%-ról 6,3%-ra nőtt, míg az érettségizettek száma is 12,3%-ról 19,3%-ra emelkedtek.

Ennek megfelelően minimálisan csökkent a középfokú oktatást érettségi nélkül végzettek száma és jelentősen, 30%-kal vannak kevesebben azok, akik az általános iskola után abbahagyták tanulmányaikat.

Közel harmadára esett vissza azok aránya, akik az általános iskola 8. évfolyamánál alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkeznek.

3.2. A település humán infrastruktúrája, közszolgáltatások

Marcaltó községben, a Fő téren működik Marcaltó polgármesteri Hivatala és a Közös Önkormányzati Hivatal. A KÖH több környező település hivatali feladatait látja el

Csöti Közös Önkormányzat, Polgármesteri hivatal.

8532 Marcaltó, Fő tér 13.

A képviselő-testületet 5 fő alkotja, a polgármester, az alpolgármester és három képviselő.

A településen egy intézményen belül működik az általános iskola és az óvoda:

Kmety György Evangélikus Általános Iskola és Óvoda

8532 Marcaltó, Fő tér 15.

Össz. férőhely: 325 fő

Össz. dolgozó: 27 fő

A köznevelési intézmény alapítója és fenntartója a Malomsoki Evangélikus Egyházközség. A két óvodai csoportszobában 25 főt helyezhetnek el, míg az általános iskola 4 alsó- és 4 felsőtagozati évfolyamába 250 főnyi férőhely van.

A 250 fős általános iskolai nevelés-oktatáson kívül további 20 főt tud fogadni, akik a többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók óvodai nevelése és iskolai nevelése-oktatása feladatellátásban részesülhetnek. Az intézményhez tartozik a szomszédos Malomsoki Tagóvoda is, ahol további 25+5 főt tudnak óvodai nevelésben részesíteni. Így az óvodai feladatellátás két helyen történik, ahol 2024-ben összesen 36 gyermekkel foglalkozott a 3 főállású óvónő, ami 65,5%-os kihasználtságot jelent.

Az általános iskola 8 osztályába összesen 121 fő jár, vagyis az **iskola 44,8%-os kihasználtság** mellett üzemel. Az iskolában 15 főállású pedagógus dolgozik. Az óvodai és iskolai pedagógusok munkáját közvetlenül további 12 fő segíti.

Művelődési Ház

8532 Marcaltó, Kossuth u. 1.

A Művelődési Ház a Fő tér és a Kossuth utca sarkán lévő épületben kapott helyet. Itt szokták tartani a község eseményeit, illetve lakossági fórumokat.

Községi Könyvtár

8532 Marcaltó, Kossuth u. 1.

A könyvtár a Művelődési Házzal egy telken, azzal egy épülettömegben lett kialakítva. Heti két alkalommal (kedden és pénteken) tart nyitva 15:00 és 18:00 között. Az elmúlt években a könyvtárat kibővítették egy klubhelyiséggel, kialakított olvasósarokkal várják a gyerekeket és időseket egyaránt. Jelenleg több ezer kötetes a könyvtár állományuk, amit több, mint 100 db DVD film egészít ki. Kapcsolatban állnak a pápai könyvtárral, így adott esetben könyvtárközi kölcsönzéseket is le tudnak bonyolítani. Nyitvatartási időn kívül egyéb elfoglaltságoknak (pl. zenekari próba) is helyet ad az intézmény.

Egészségügy:

Marcaltón az egészségügyi ellátásokba több szolgáltatás is tartozik.

- *Gyermekjóléti szolgálat:* Müller Bernadett irányításába tartozik a szolgálat. Havonta két alkalommal, 13:00-14:00 között tart fogadóórát a Polgármesteri Hivatal épületében, továbbá minden pénteken 8:00-12:00 között Pápán.
- *Családsegítő szolgálat:* a szolgálat munkatársát, Pirók Mike Ildikót a fogadóórájában minden pénteken 8:00-12:00 között lehet Pápán megtalálni.
- *Fogorvos:* Dr. Berecz Melinda Zsuzsanna fog és szájbeteg fogszakorvos a hét minden napján rendel a Fő tér 24. szám alatt.
- *Háziorvos:* Dr. Gasztony Zoltán főorvos látja el a háziorvosi feladatokat. A főorvos Marcaltó mellett Ihász, Malomsok és Várkesző településeken is rendel, mindenhol heti 2-3 alkalommal.
- *Védőnői tanácsadás:* Horváth Mónika látja el a védőnői tanácsadási feladatokat az alábbi témakörökben: nők és várandós anyák részére, csecsemő-gyermek-ifjúsági, iskola-óvoda, iskolaorvosi rendelés, orvos védőnői tanácsadás.

Civil szervezetek

A településen három civil szervezet működik.

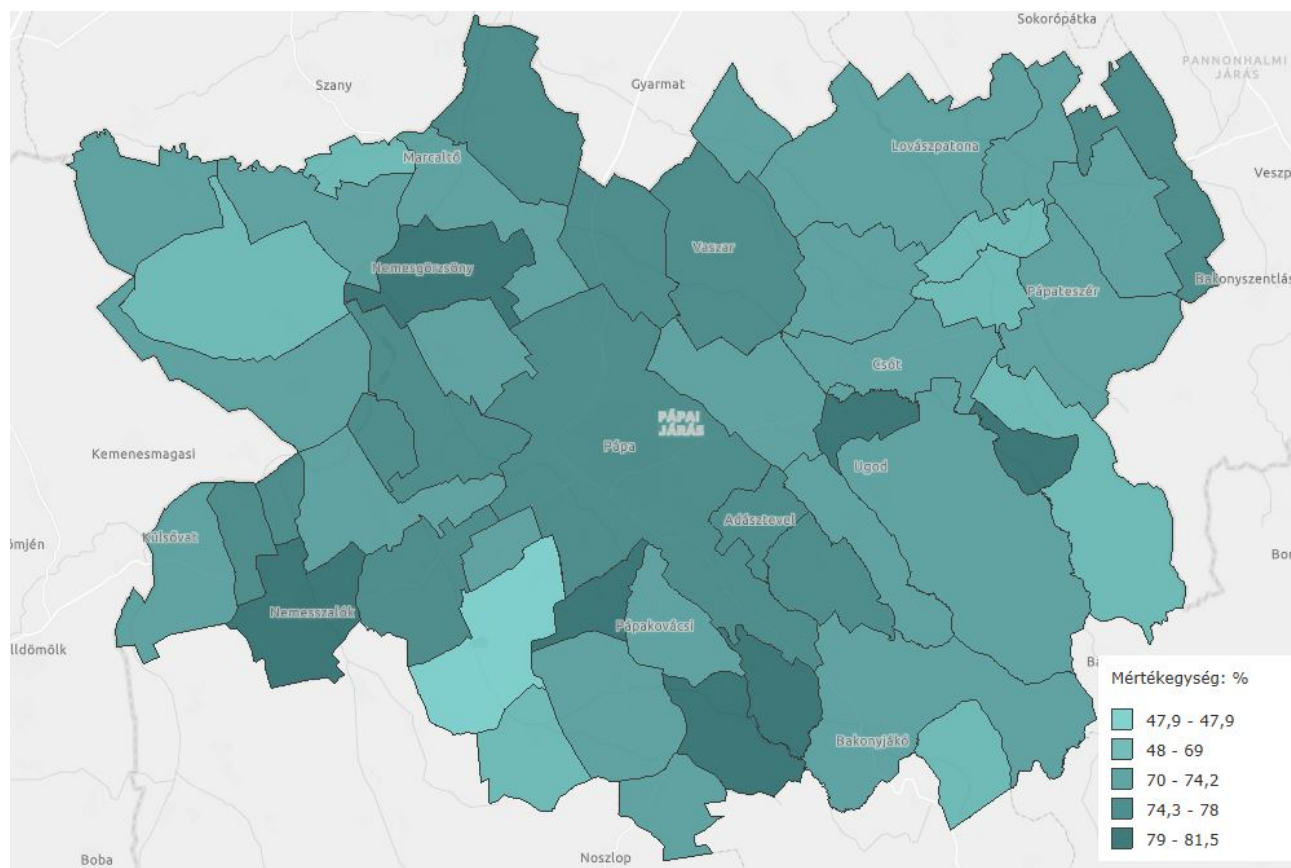
- 1999-ben alakult meg a *Harsányi László /1899-1976/ Marcaltó község volt nevelője és a dalárda karnagya emlékére létesített Alapítvány*. Az alapítvány célja volt a közép vagy felsőfokú tanulmányokat folytató marcaltói diákok támogatása, Marcaltó község kulturális életének támogatása, valamint Marcaltó község kulturális örökségének megóvása, hagyományőrzés, műemlékvédelem. A régi tagok a dalárda újra élesztésén fáradoznak.
- A *Marcaltó-Ihász Kulturális és Sportegyesület* 2018-ban hozták létre, hogy Marcaltón fel lendítse a szabadidős, kulturális és sportéletet. Az egyesületbe négy szakosztály tartozik: evezős, labdarúgás, kerékpár és teke, továbbá önkéntes tűzoltó egyesület. Az evezős szakosztály egy modern bázist hozott létre Marcaltón.
- *Marcaltói Helytörténeti Egyesület* célja, hogy bemutassa a falu történetéhez köthető érdekességeket, megismertessék az érdeklődőkkel a település izgalmas és sokoldalú múltját.

Posta

Postahivatal üzemel Marcaltón a Fő tér 3. szám alatt, ami minden hétköznap nyitva van.

3.3. A település gazdasága

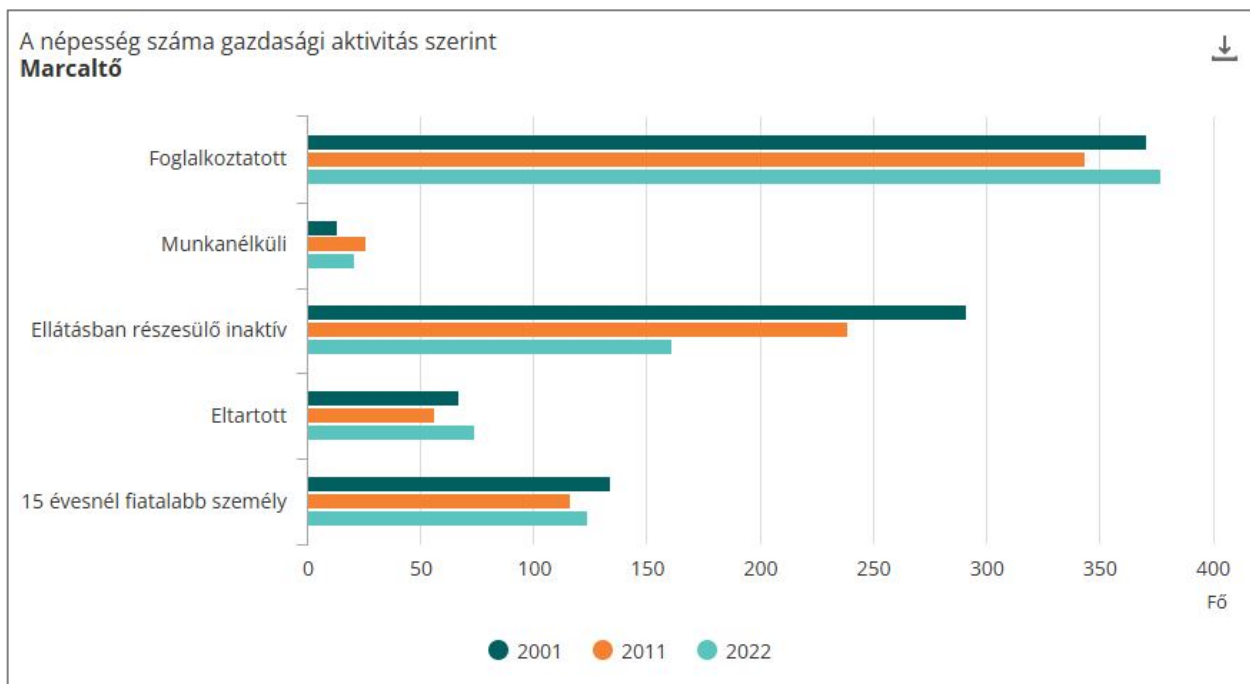
A Pápai járásban a 15-64 év közöttiek foglalkoztatottsági aránya 48-80% között mozog. A legalacsonyabb Dákán, 47,9%, míg a legmagasabb Nemesszalókon, 81,4%. Marcaltón ez az arány átlagon felüli 73,7%, ami megközelíti a járásszékhely Pápa 75,2%-os arányát. A 2011-es népszámlálási adatokhoz képest szinte az össze településen javulás volt megfigyelhető, Marcaltón a 11 év alatt 66,8%-ról emelkedett a foglalkoztatottak aránya 73,7%-ra.

Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességben, 2022, TIMEA - KSH

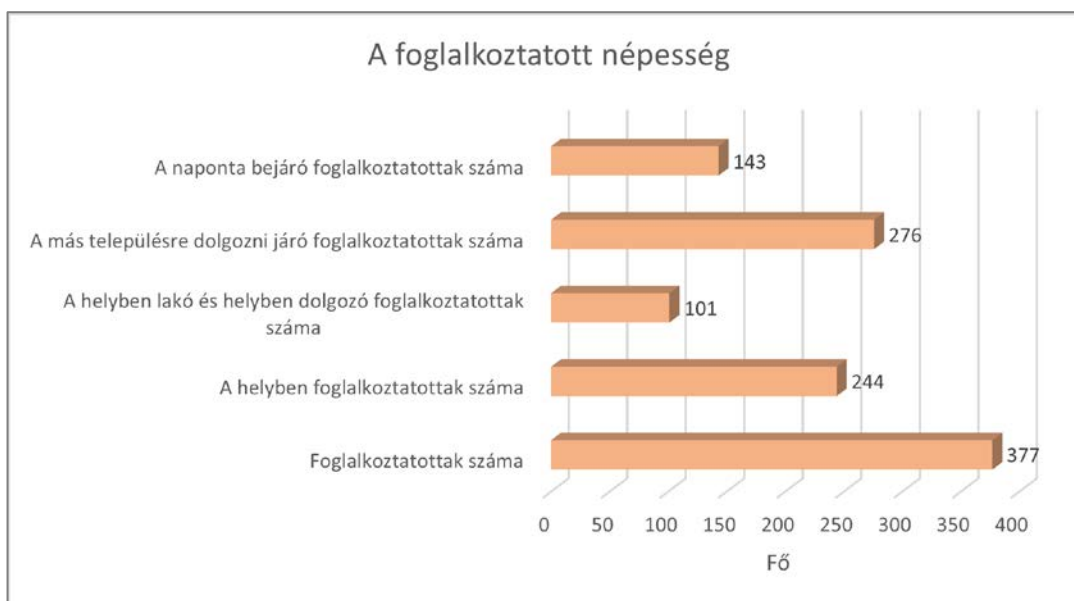
Marcaltón a foglalkoztatottak mértéke a 2011-es népszámláláshoz képest 33 fővel nőtt, ami pozitív arány főként annak a tekintetében, hogy a népesség csökkent. A foglalkoztatottak mennyisége meghaladta 21 évvel korábbi, 2001-es népszámlálási adatokat is. A munkanélküliek száma ugyan 2001-hez képest nőtt, de a javuló tendenciának köszönhetően a 2011-es 26 fő helyett már csak 21 fő regisztrált munkanélküli. Ezzel együtt csökkent az ellátásban részesülő inaktív keresők száma is: ami 2011-ben még 239 fő volt, 2022-re 161 főre csökkent. Ennek ellenére az eltartottak száma mintegy 30%-kal, 56 főről 74 főre emelkedett. A korfa javulását is mutatja, hogy a csökkenő népesség mellett 116 főről 124 főre emelkedett a 15 évesnél fiatalabb személyek száma.

Össességében a foglalkoztatottak száma jelentősen nőtt az elmúlt években, míg a munkanélküliek, ellátásban részesülő inaktívok száma visszaesett.

A népesség száma gazdasági aktivitás szerint, 2022, KSH

A településen élők közül többen járnak el más településre dolgozni, mint amennyien helyben laknak és helyben is foglalkoztatottak. A lakosság számának több, mint 8%-a jár be naponta Marcaltóra dolgozni, ami nagyjából fele az innen eljáró ingázóknak.

A foglalkoztatott népesség a 2022-es Népszámlálás adatai alapján

A település legnagyobb foglalkoztatója az AGROPRODUKT Zrt. cégcsoport, ami Marcaltón és Veszprém vármegye szerte mintegy 8000 hektáros területen 340 fővel természetesen elsődlegesen takarmánynövényeket és tenyészt sertést, szarvasmarhát és egyéb állatokat.

Gazdasági szereplők Marcaltón

Pro Arch. Építész Stúdió Bt.

proarch.epstudio@gmail.com R. Takács Eszter vezető tervező +3620/960-5041

Agroprodukt Zrt.
Agrovil Kft.
Sertéstenyésztő Bt.
NORGETIKA Kft.
Horváth és Társa BT.
17 bejelentett kisvállalkozó
Nagy-Rönk Kft.
Őstermelők

Elérhető pályázatok Marcaltón:

1. Vidékfejlesztési és agrár-támogatások

- Ha a településen mezőgazdasági termelés, állattartás, vagy agrárgazdasági beruházás van, akkor a **Vidékfejlesztési Program** (Magyarországon a Vidékfejlesztési Program/LEADER intézkedései) lehetőségeket kínál.
- Gépek, eszközök beszerzése, agrárinfrastruktúra fejlesztése, vagy termelők összefogása (pl. közös beruházások) is pályázható.

2. Energetika, környezetvédelem, fenntarthatóság

- Energiahatékonysági felújítások (pl. önkormányzati épületek, közösségi terek, iskolák, óvodák).
- Megújuló energiaforrások telepítése (napenergia, biomassza stb.).
- Szennyvíz- és vízkezelési beruházások, ragadós hulladék kezelése, zöld infrastruktúra fejlesztése.

3. Településfejlesztés, infrastruktúra

- Út- és közlekedési infrastruktúra fejlesztése.
- Közművek fejlesztése (ivóvízellátás, szennyvízelvezetés kiépítése, közvilágítás).
- Községi terek (pl. parkok, játszóterek, kulturális központok) felújítása.
- Digitális infrastruktúra: szélessáv, internetkapcsolat javítása.

4. Oktatás, közösségi szolgáltatások, kultúra

- Bölcsődék, óvodák, iskolák korszerűsítése, vagy új építése.
- Községi szolgáltatások fejlesztése (pl. egészségügyi ellátás, szociális szolgáltatások).
- Kulturális projektek, helyi identitás erősítése, turizmus fejlesztése.

5. Kis- és középvállalkozások támogatása

- Innováció, piacképes termékek fejlesztése.
- Helyi vállalkozások versenyképességének javítása.
- Üzleti infrastruktúra, akár coworking hely, vagy workshop jellegű szolgáltatások.

6. Foglalkoztatás, társadalmi integráció

- Munkahely-teremtés, képzések szervezése, átképzés.
- Szociális kezdeményezések támogatása, pl. fogyatékkal élők integrációja.

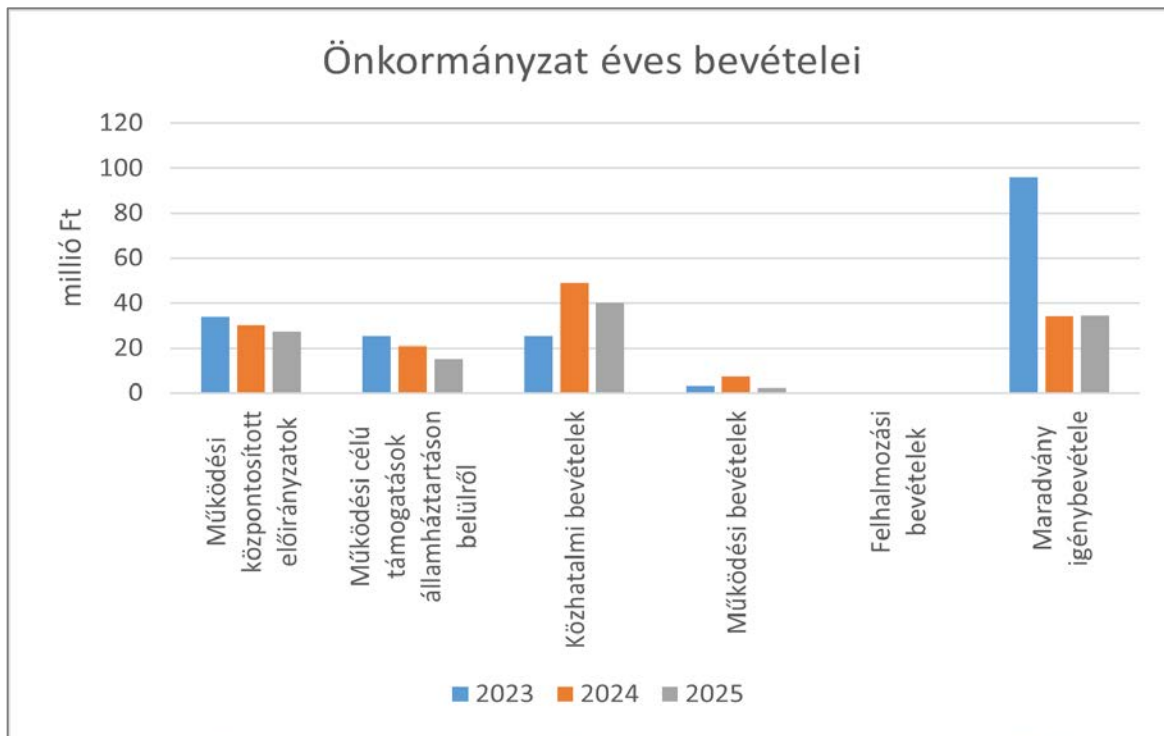
3.4. Az önkormányzat gazdálkodása, településüzemeltetés

Marcaltó község Önkormányzata a 8/2014. (XI.28.) önkormányzati rendeletben határozta meg a Szervezeti és Működési szabályzatát, aminek 3. melléklete tartalmazza az önkormányzat feladatait. Ide tartoznak:

- igazgatási tevékenység,
- köztemető fenntartás és működtetés,
- önkormányzati vagyonnal való gazdálkodás és azzal kapcsolatos feladatok,
- egyéb kiegészítő szolgáltatások,
- téli és egyéb közfoglalkoztatás,
- közutak, hidak, üzemeltetése,
- településfejlesztési projektek és támogatásuk,
- közvilágítás,
- zöldterület-kezelés,
- községi gazdálkodás,
- család és nővédelmi egészségügyi gondozás,
- háziorvosi alapellátás és egyéb járványügyi ellátás,
- szabadidősport tevékenység és támogatás,
- könyvtári szolgáltatások,
- közművelődés
- intézményen kívüli gyermekétkeztetés,
- lakásfenntartással és lakhatással összefüggő ellátások,
- falugondnoki szolgáltatás,
- esélyegyenlőség elősegítését célzó tevékenységek és programok pénzügyi elszámolása.

Az önkormányzat éves bevételeinek vizsgálatánál látványos, hogy a költségvetés folyamatosan és drasztikusan csökken. Évről-évre csökkennek a központi előirányzatok és állami támogatások. A két tétel a 2023-as költségvetés óta mintegy 30%-kal csökkent. Ez nehéz helyzetbe hozza az önkormányzatot, ami ezáltal kevesebb pénzt tud a feladati ellátásra fordítani.

Bevételek (millió forint)			
	2023	2024	2025
Működési központosított előirányzatok	33,97	30,16	27,55
Működési célú támogatások államháztartáson belülről	25,29	20,97	14,97
Közhatalmi bevételek	25,24	48,91	40,08
Működési bevételek	3,39	7,38	2,29
Felhalmozási bevételek	-	0,11	-
Maradvány igénybevétele	96,18	34,18	34,34
Bevételek összesen	184,06	141,72	119,23

Marcaltó költségvetése 2023 és 2025 között

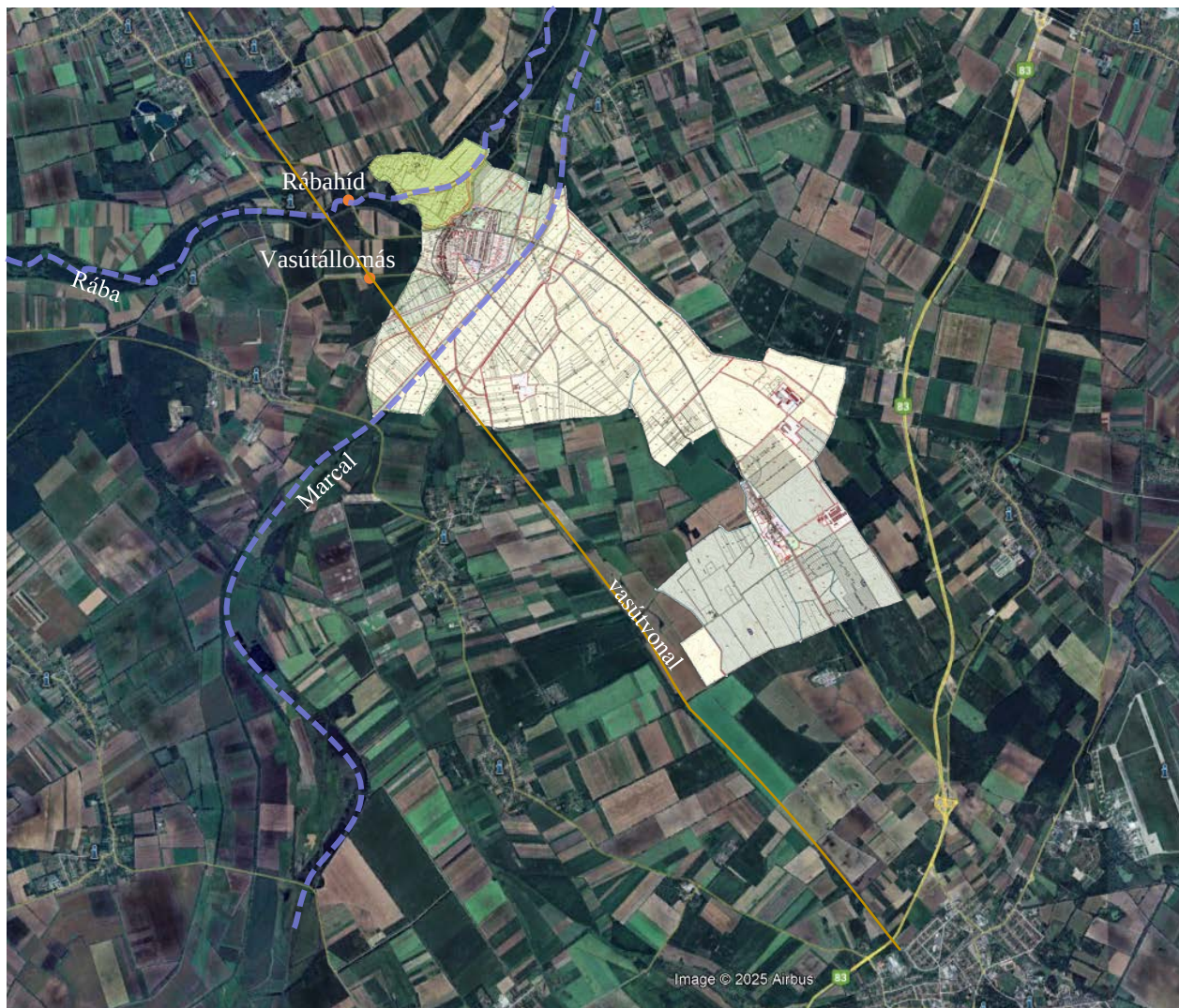
A bevételek harmada a közhatalmi bevételekből (helyi adókból) származik, míg további 2,3 millióért biztosított szolgáltatásokat az önkormányzat.

Kiadások (millió forint)			
	2023	2024	2025
Működési költségvetés kiadásai	82,72	80,87	91,96
Felhalmozási költségvetés kiadásai	96,69	26,29	12,96
Tartalékok	3,31	33,34	13,44
Finanszírozási kiadások	1,33	1,22	0,86
Bevételek összesen	184,05	141,72	119,22

A kiadások harmadát (42,40 millió Ft-ot) a személyi kiadások adják a 2025-ös költségvetésben. Jelentős még a dologi kiadások több, mint 26 millió Ft értékben. A 14,43 millió Ft-os egyéb működési kiadások nagy részét az államháztartás részére kell befizetni szolidaritási hozzájárulás és egyéb működési hozzájárulás címen. Idei évre az önkormányzat 11,62 millió Ft értékben tervez beruházásokat: ebből legnagyobb költség (6,5 M Ft) a kastélykert ivóvízhálózat bővítése, de 4,4 M Ft a Bem utca csapadékvíz elvezetése és előirányzott 0,72 M Ft-ot a könyvtár infrastrukturális fejlesztésére is. A tervezett fejlesztéseken kívül további 1,34 M Ft-ot szán az önkormányzat felújításokra. Általános tartalékba került a költségvetésből 13,44 M Ft (a kiadások mintegy 11%-a), valamint államháztartáson belüli megelőlegezésre visszafizet az önkormányzat 0,86 M Ft-ot.

4. TELEPÜLÉSTERVEZÉSI VIZSGÁLAT

4.1. Településszerkezet, területhasználat

Külterületi TSZT az orto-fotóba illesztve

A közigazgatási terület nagyrészt külterületi, táji környezet. A Rába, Marcal folyók mellett a Duna felé tartó vízfolyások alakították a Bakony felől szétterülő sík vidéket. A vízfolyásokkal átszőtt, jellemzően sík mezőgazdasági földekkel borított térség táji karaktere, területhasználata alapvetően nem változott az elmúlt évszázadokban.

A közigazgatási terület északi része a folyók és árterük, vízpartok, legelők, erdők térsége, a keleti határ a Gerence patak. A hosszan elnyúló közigazgatási terület jelentős része jó termőterületű mezőgazdasági szántó, legelő.

Marcaltő a szomszédos településekkel együtt alkot egy egységes területet, hiszen a folyók a környező falvakban is hasonló előnyt, problémát jelentenek. A Rába-híd Várkeszőn van, a vasút a falvak között halad, így a község vasútállomása is Egyházaskesző külterületére esik. A 8408-as számú főút, a fő közlekedési tengely is több települést fűz egybe, itt is ez az út a külterület fő tengelye. A Marcaltői belterületeken átmenő országos út dél felé csatlakozik a Pápai elkerülő úthoz és a 83-as Fő úthoz. Az országos úthoz kapcsolódnak a külterületi északkelet-délnyugat irányú mezőgazdasági

utak, bekötő utak, melyekről a külterületi majorok, állattartó telepek érhetők el. A településnek két, lakott belterületi része van, északon a falu, délen lhász.

Falu szerkezete

Marcaltó

A sík, öntéti talaj már a korai időkben is nagyon jó mezőgazdasági terület volt, de a letelepedésre csak a magasabban fekvő dombok, kiemelkedések voltak alkalmasak. A Marcal első folyamszabályozási munkái előtt csak a mai „ófalú” magasabb területén éltek. A régi falu egy utcás „úti falu”, melynek tengelye Ómalomsok irányába mutat. A Fő utca tovább vezetése ma már részlegesen megszűnt, de fellelhető a vonala, mellett található a régi malom és a temető.

A Fő utcához mai korban nehezen művelhető hosszú, széles telkek kapcsolódnak. Az utcai beépítés is átalakult az évszázadok alatt, a földszintes házak között, több utcával párhuzamos homlokzatú, magasabb, „gazdagabb”, városias beépítést építettek. A szocializmus alatt megjelent egy-két kockaház is, de még a sváb falu jellegzetes „két oldali” beépítései is megtalálhatók az utcán.

A földbirtokosok letelepedésével, a falu melletti területek árvíz mentesítését megkezdték. A régi falu mellett új beépítések épültek fel, először a XVIII.-XIX. században a kastély, s a hozzátartozó kertek, malom, több uradalmi major. Marcaltó központi területén egy négyszögletes, - zöldterülethez kapcsolódó köztér-vásártér alakult ki. A Fő tér mentén ma is közintézmények, kereskedelmi-vendéglátó létesítmények találhatók. A tér épített térfala még nyomon követhető, a fasorok megvannak, de a tér jellege már megváltozott.

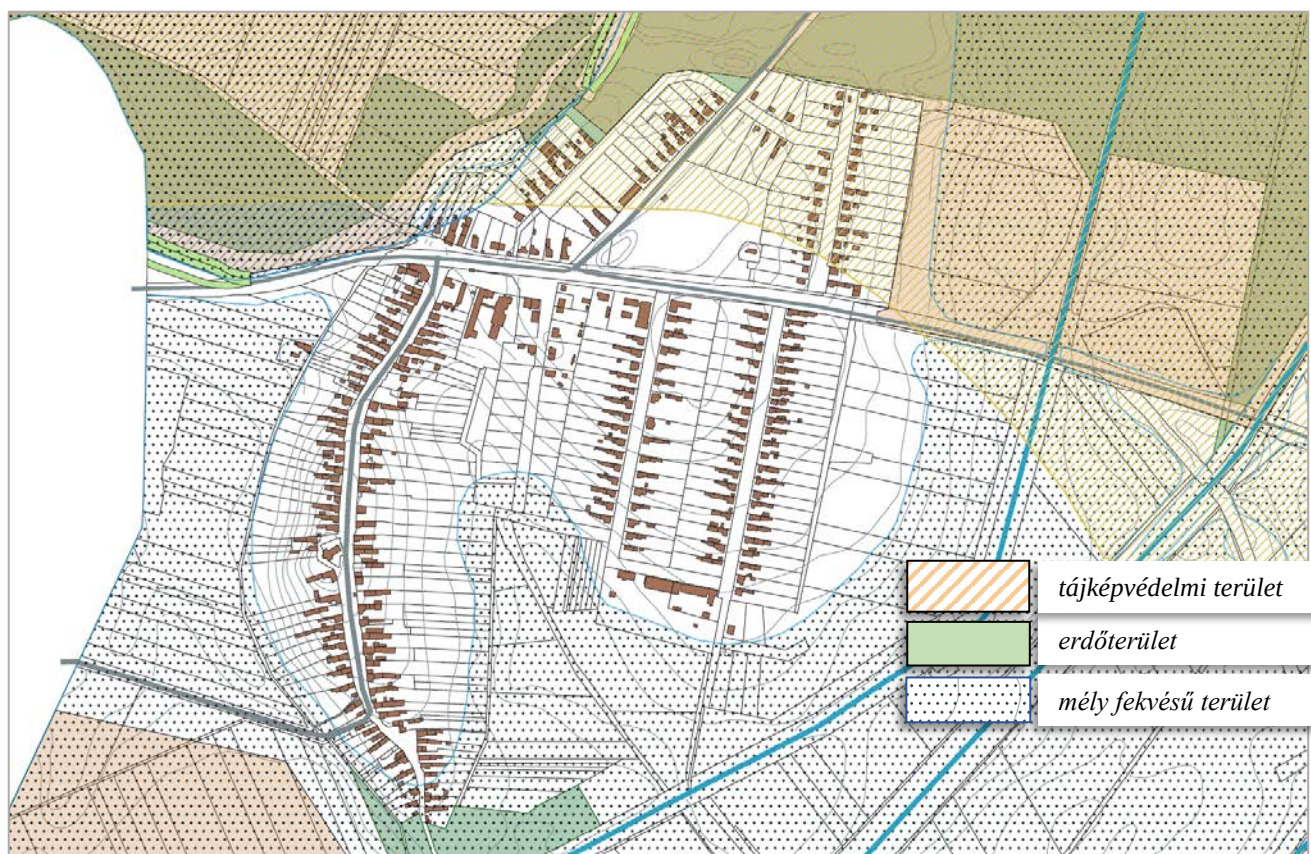
A régi egy utcás falu mellett a XIX. századtól hálós útszerkezetű Kossuth és Petőfi utca épült ki. Ezekben az utcákban a falusias beépítés egy kicsit eltér a Fő utcai karaktertől, itt jellemzően kisebb építési teleket találunk, keskenyebb, oldalhatáron-álló beépítéssel, sok épületen a tót parasztház előképe ismerhető fel.

Az országos út északi részén a Bem utcában jellemzően több, múlt század második felében épült családház áll. Az új utca a Hársfa utcán át kapcsolódik a Béke és Dózsa György utcákhoz, körbe fogva a közparkot, a régi állatvásár teret

Gazdasági területek, majorok

Ihász

Ihász pusztai falurész az országos út mellett a régi majorból, zsellérsorból kialakult lakóterület és gazdasági térség. A beépítésben található falusias, kertvárosias, és egy-két zárt sorú, jellegében ma kisvárosias beépítésnek mondható, földszintes lakóterület. Ezek mellett felépültek kisebb intézmények, kereskedelmi létesítmények, temető is. A térségben volt az 1848-as szabadságharc egyik fontos, Veszprém vármegyei ütközete, melynek tiszteletére közparkot, emlék-helyet alakítottak ki. A mezőgazdasági üzemi területek működnek Iháson és mellett. A falurészben a közeli munkahelyek dolgozói telepedtek, telepednek le.

Marcaltó beépítési karaktere, 2025-ös térképen ábrázolva

Területhasználat - Területfelhasználási egységek (HÉSZ)

Beépítésre szánt területek

Falusias lakóterület

A belterület legjellemzőbb területhasználata a telkes, oldalhatáron-álló beépítésű falusias lakóterület. A kialakult beépítés általában egy szintes, magastetős. Különbségek figyelhetők meg a településen belül az egyes utcák beépítésének karakterében. A Fő utcán több utcára néző oromfalas épület van, s mellettük kétszintes épületeket is találunk, míg a Kossuth és Petőfi utcában általában az utcafelé lekonytolt, földszintes épületek állnak. Ihászon több zárt sorú, sorház jellegű beépítés is épült.

Intézményterületek

A település közigazgatási területén érvényben lévő építési szabályzat ilyen területfelhasználási egységet nem állapított meg. Meggondolandó, hogy az iskola, templom, polgármesteri hivatal településközpont vegyesnek nevezett (intézményi) övezetbe legyenek sorolva.

Gazdasági terület

Marcaltón a gazdasági területek (régi Tsz üzemi terület) a gazdasági területen belül gazdasági-egyéb ipari övezetbe voltak sorolva. A területek közvetlenül belterületek mellett vannak a faluban is és Ihászon is, ezért érdemes lenne valamilyen elválasztó zöldsávot biztosítani a lakóterületek felé.

Különleges, beépítésre szánt terület, mezőgazdasági üzem terület

Az állattartó telepek, külterületi majorok építési övezete, ahol általában nagy környezeti terhelés és beépítettség jellemző. A jelenleg kialakult állapotban a telepek körül nincs zöldterületi takarás, védőfásítás.

közműterületek, a vízmű területek, gáznyomáscsökkentő területe

Beépítésre nem szánt területek

Közlekedési- és közműterület

Az országos, helyi úthálózat, vasútvonal területei Köu jelű övezeti jelölésűek, melyeknek a legfontosabb jellemzője a szabályozási szélesség, melyen belül az út mellett helyet kap a járda, fásítás és a közművezetékek ezeken belül kerülnek elhelyezésre. A vízi és energia közműterületek területei.

Zöldterület

A faluban és lháson lévő közparkok, sportpályák területei, melyeken belül gyalogút, kiszolgáló létesítmény helyezhető el a zöldfelület mellett.

Erdőterület

A település északi és déli térségében nagyon sok Ev jelű, védelmi erdőterületi besorolású terület van, melyek ténylegesen nem erdőszőltek be. Az erdőterületi besorolás és azon belül az erdőfunkció felülvizsgálata szükséges.

Mezőgazdasági terület:

A közigazgatási területen az Mo-jelű, általában gye, rét, nádas területek, természeti védelem miatt korlátozott mezőgazdasági területek övezete. Az M1- jelű általános mezőgazdasági területeken a műveléstől függő teleknagyság alakítható ki. Épületek ennek függvényében helyezhetők el, lakófunkció a beépítettség legfeljebb felén lehet. Kertes mezőgazdasági terület Marcaltón nagyon kis területen található.

Vízgazdálkodási terület

A felszíni vizek és az árterek (hullámterek) övezeteiben a területhasználat ügyében a Vizügyi Igazgatóság az illetékes. Több erdő és mezőgazdasági terület van az árterek területén. Érdemes lenne különleges beépítésre nem szánt turisztikai területeket is rendezni a folyópartok mellett.

Különleges beépítésre nem szánt terület

A két temető területe van kijelölve különleges beépítésre nem szánt területen. Ezekre érdemes különböző előírásokat megfogalmazni, hiszen a falu temetőjében több sír helyi védelem alatt áll, míg az lházi temetőben a kápolna műemlék épület.

Több ilyen jellegű övezet kijelölésére lenne szükség, hogy a község természeti adottságaihoz illeszkedve turisztikai fejlesztések is megvalósíthatók legyenek.

4.2. Az épített környezet és az építészeti örökség vizsgálata

Marcaltó a Kisalföld vízfolyásokkal átszőtt, sík vidékén található. Itt egyesült a Marcal és a Rába, ezen a ponton lehetett (s lehet) ma is átkelni a Rábán. A négy megye határon álló falunak vámja, révje, volt, itt rendszeresen tartottak vásárokat, majd a szocializmus alatt nagyközségi ranggal vitte tovább a környezethez képest kiemeltebb pozícióját.

A régészeti lelőhelyek

27 régészeti lelőhelyek, de nincs köztük kiemelt régészeti védeltségű lelőhely. Örökségvédelmi hatástanulmányban részletezzük, hogy az egyes régészeti lelőhelyen milyen történelmi korból kerültek elő leletek. Az biztosan felismerhető, hogy a mai település központi részén, a templom körül már a kora középkorban letelepedtek őseink. S a kunhalom is arról tanúskodik, hogy itt mesterségesen hoztak létre élhető magaslátot.

Műemlékek

Két országosan védett épület van a településen.

1. Római katolikus Nepomuki Szent János templom

A templom domb és környéke a régészeti leletek alapján már az Árpádkorban kiemelt hely volt. A mai épület alapjait 1771 után kezdték építeni, barokk stílusban. 1820-as években az épületet kibővítették, a Fő utca felé klasszicista bejárai résszel megnyitották a főhajót.

2. Ihási temető kápolna:

1802-ben megkezdett építkezés során Tallián Ádám sírja fölé kisméretű huszár tornyos kápolna épült. Az oromfalas épület tetőszerkezete hátul lekonyult.

Helyi védett épített értékek

épület típusa	cím	építési év/ tulajdon	Hrsz
magtár	Béke utca 3.	magán	230
lakóházak	Fő utca 18.	1906/ magán	16
	Fő utca 21.	1910/ magán	189
	Fő utca 23.	magán	188
	Fő utca 27.	magán	186
	Fő utca 28.	magán	30
	Fő utca 29.	magán	184.
	Fő utca 30.	magán	34.
	Fő utca 58.	magán	62.
plébánia	Fő utca 65.	1880/ egyház	155.
volt iskola	Fő utca 67.	1879/ önkormányzat	154.
	Fő utca 80.	magán	89.
	Fő utca 58.	magán	91.
	Fő utca 84.	magán	147.
	Fő utca 89.	magán	144
	Fő utca 90.	magán	62.

magtár

Fő utca 16. fésűs-fogas beépítés

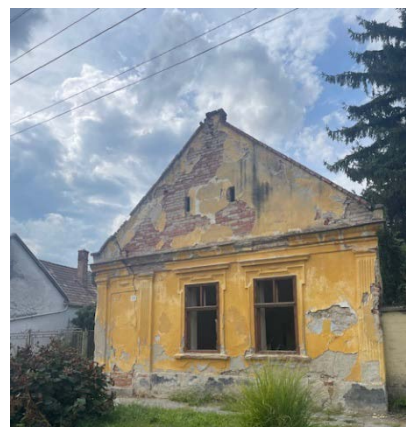
Fő utca 21.

Fő utca 95 (1985, VÁTI tervtár)

Fő utca 67.

építmények típusa	cím	építési év/ tulajdoni forma
sírok, 11 db	köztemető	1834-1910
köztéri alkotások	Határkő	
	Első világháborús emlékmű	1925
	Második világháborús emlékmű	
	Nepomuki Szent János szobor (lhász)	
	keresztek	

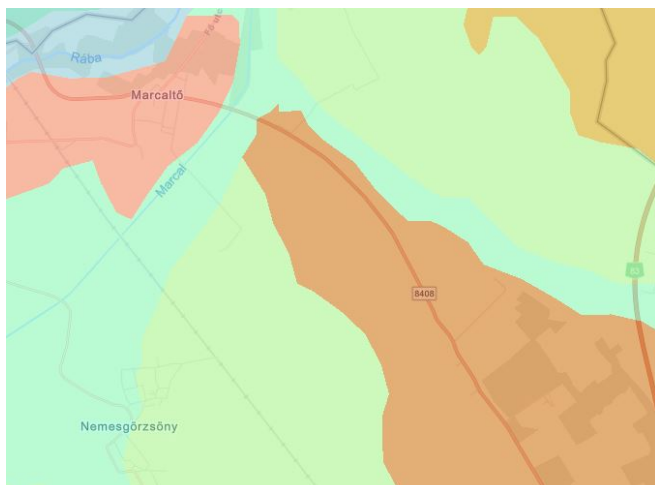
Településszerkezeti védelem

A falu régi, feltehetően a XVIII. század elejétől kialakult településszerkezetében a Fő utca és a Fő tér meglévő térfalai (a régi vásártér) és nagyon sok hagyományos beépítési forma őrzi az egykori falu arculatát. Ezek **településszerkezeti védelme**, megtartása fontos lenne.

4.3. Környezetiállapot-jellemzők

Földtani közeg és talaj

*Marcaltő község genetikai talajtípusai
(Agrártudományi Kutatóközpont – AGROTOPO)*

Az MTA Földrajztudományi Kutató Intézet köz-
zétett, szabad felhasználású adatai alapján
Marcaltő a Kisalföldön, azon belül is a Marcal-
medence középtájon helyezkedik el. A Marcal
a Rába legnagyobb mellékfolyója, ami a völgy-
ében lévő település talajadottságait kialakí-
totta: talajképző kőzete glaciális és alluviális
üledékekből, valamint löszös üledékekből áll. A
folyó egykor kiterjedt lápvidékein, mocsarain,
ma már többségében mezőgazdasági földek
(rétek, szántók, legelők) található. A Marcal
két szakasza közül, az alsónak nevezzük Mar-
caltő és a torkolata közötti részt. Az intenzív
vízrajzú területen elsődlegesen üledékes-anya-
gos talajok alakultak ki.

Az AGROTOPO genetikai talajtípusait tartalmazó térképe alapján a Rába mentén fiatal nyers öntés-
talaj és mocsári erdők talaja a jellemző, míg a Marcal mentén lápos réti talajok alakultak ki. A kettő
között, ami Marcaltő belterületét és közvetlen környezetét illeti agyagbemosódásos barna erdőtalaj
található, míg 8408-as út csernozjom-barna erőtalajon vezet keresztül. A barna erdőtalajok és a
Marcal lápos rétjei között réti csernozjom az lapvető genetikai talajtípus.

A réti csernozjom talajon magasabb talajértékszámú (70 fölötti) részek vannak, ezért itt a megyei TrT is jó, illetve kiváló minőségű szántóterületeke jelöl. Vízgazdálkodási talajtulajdonságuk alapján ezek 'jó' víznyelésű és vízvezető képességű talajok, amiken kívül 'nagy' víznyelésű és vízvezető képességűek (amik többnyire a csernozjom-barna erdőtalajra jellemzők).

A MePAR (Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer) fedvénytára alapján a település főbb vízfolyásai mentén 'Erózió veszélyeztetett területek'-nek minősülnek. A MePAR rendszerében ekként lehatárolt területek az Európai Mezőgazdasági Garanciaalapból, valamint az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott támogatások igénybevétele során alkalmazandó feltételekről szóló 14/2023. (IV.19.) AM rendelet alapján 12%-nál nagyobb lejtésű és erózióval érintett területek. Ezek a Rába vízfolyásánál és gátjának területén, a Marcal folyó és a Darza-patak egyes szakaszain, a 8408 sz. közút Marcal fölött áthaladó részén, illetve kisebb foltokban elvétve a település külterületén található.

Erózió veszélyeztetett területek Marcaltón (MePAR)

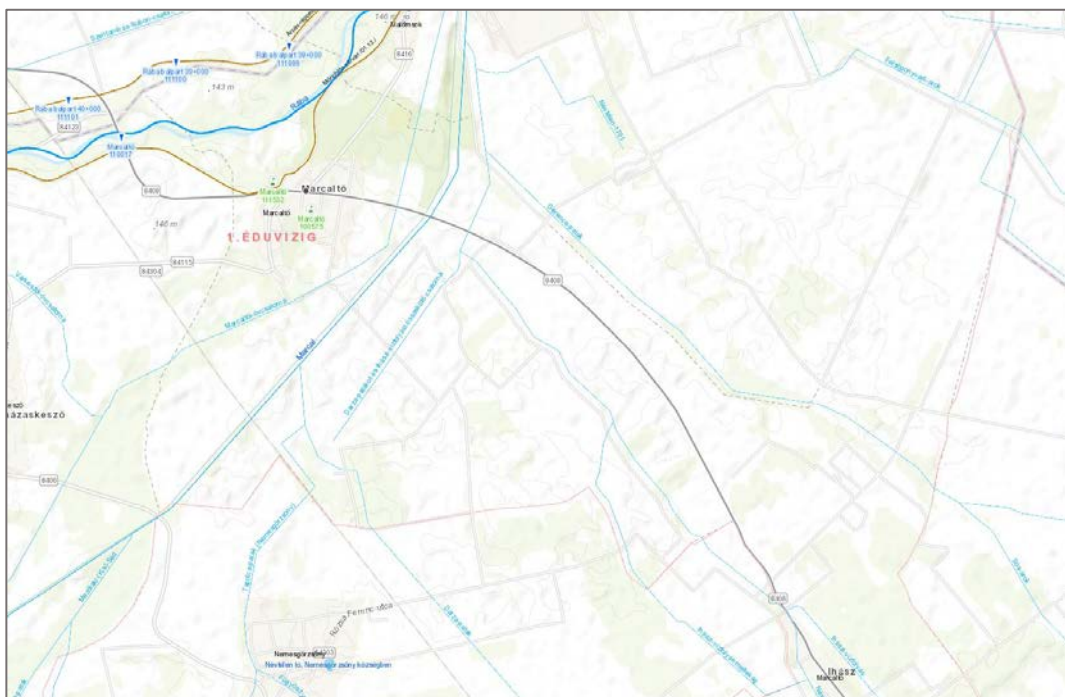
Marcaltó területén jelentősebb ipari vagy feldolgozó üzem nem működött, így jelentős feltárt talajszennyeződésről, kármentesítéssel érintett területről nincs tudomásunk. Több egykori mezőgazdasági üzemi terület van Marcaltó külterületén, melyek ma is működnek: Farkasd, Zsigaháza, vagy az Ihász pusztai majorság. Ezeknél főként állattenyésztéssel foglalkoznak, amihez hírtárgya tárolók is tartoznak.

A VM TrT 3.9 melléklete alapján Marcaltó közigazgatási területe nyilvántartott ásványi nyersanyagvagyon övezetébe nem tartozik bele, ásványi nyersanyagvagyonnal nem rendelkezik a település. Ennek ellenére a belterülettől délre, Egyházaskesző irányába van egy, mintegy 51 hektáros ásványi nyersanyagvagyon tekintetében megkutatott terület, ahol lápföld van, illetve vegyes tőzeget találtak.

Felszíni és felszín alatti vizek

Az Országos Vízügyi Főigazgatóság elkészítette a 'Magyarország Vízyűjtő-gazdálkodási terve – 2021' dokumentumot (VGT3). A tervezet a Víz Keretirányelv (VKI) EU-n belüli 2000-es hatályba lépése írta elő. A VKI-ben kitűzött célok úgy, mint pl. a vízfolyások és állóvizek jó ökológiai, a felszín alatti vizek jó kémiai és mennyiségi állapotának vagy potenciáljának elérése Hosszú folyamat. Ezt segíti az országos Vízyűjtő-gazdálkodási tervek, amiket 6 évente felül kell vizsgálni. Jelenleg országos szinten a harmadik felülvizsgálattal készíti az Országos Vízügyi Főigazgatóság a 12 területi vízügyi igazgatósággal együtt a negyedik Vízyűjtő-gazdálkodási Tervet (VGT4 projekt). A VGT Marcaltó települést az 1.4 Marcal vízyűjtő-gazdálkodási tervezési alegységbe sorolta, amiért az Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság (ÉDUVIZIG) a felelős vízügyi igazgatóság.

Ennek a nyilvánosan elérhető térinformatikai adatai alapján Marcaltó egésze a Marcal vízyűjtőjének része, aminek fontos elemei a településen átfolyó Marcal és az azt tápláló Marcaltói-övcatorna, Darza-patak, Gerence-patak és Ihász vízfolyás. A települést több kisebb vízfolyás is érinti, mint pl a Névtelen-1785. A Marcal a teljes vízyűjtő területével együtt a Rábába torkollik Gyirmót településen.

Vízrajzi atlasz (OVF, Vízügyi Geoinformatikai Portál)

Az OVF nyilvántartása alapján a településen talajvízkút vagy rétegvízkút nem üzemel, de belterületen két hidrometeorológiai állomást (100575 és 111532 számú) jelöl. Az OVF sem mesterséges, sem pedig természetes tavat nem tart számon Marcaltón.

Levegőtisztaság és védelme

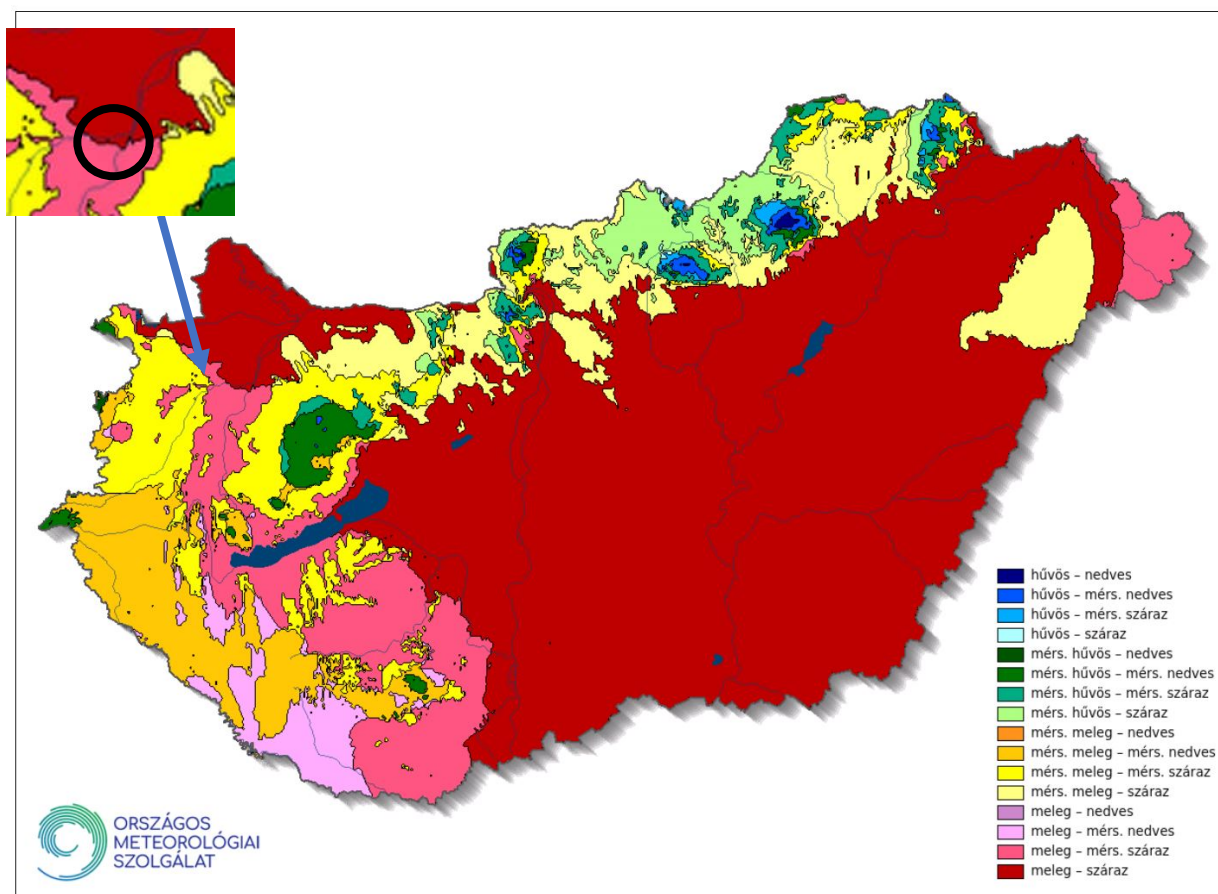
Marcaltó község területén nem található olyan ipari vagy gazdasági üzem, ami jelentős légszennyező tevékenységet folytatna. A legnagyobb veszélyt a levegő tisztaságára a településen az alábbiak okozhatják:

- személy- és tehergépjárműforgalom,

- állattenyésztésből származó CH₄
- (gáz)olajpermet,
- CO, CO₂,
- NO, NO_x,
- korom,
- felvert por, szálló por,
- pollenek, parlagfű,
- szilárd anyagú tüzelés, égetés.

A légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X.7.) KvVM rendelet 2. melléklete a légszennyezettségi agglomerációt és zónákat a felsorolt települések közigazgatási határa határozza meg. Ez alapján Marcaltó egyik zónába sincs besorolva. A Magyar Meteorológiai Szolgálat Nonprofit Zrt. (HungaroMet) adatai alapján megállapítható, hogy Marcaltó községe országos viszonylatban a kevésbé szennyezett levegőjű területek közé tartozik.

Klimatikus viszonyok

Magyarország éghajlati körzetei (HungaroMet)

A HungaroMet a vizsgálatait alapján elkészítette a 'Magyarország éghajlati körzetei 1991-2020 időszakban Pécseley osztályozása alapján' című térképet, amely alapján Marcaltó a meleg száraz – mérsékelt meleg-száraz éghajlati körzet határán van. Ezeket az éghajlati körzeteket osztályozó módszert Pécseley György dolgozta ki, amiben a vegetációs időszak átlagos hőmérséklete és az ariditási index (területek szárazságát kifejező mutatószám) alapján kategorizálja a hazai tájak hő- és vízellátottságát.

A földrajzi elhelyezkedésből adódóan a nagy esőzéseknél a települést átszövő vízfolyások megáradhatnak, ami a település lakott részeit is elérheti. Emiatt a Pécsi Tudományegyetem által készített villámárvízi veszélyeztetettségi térkép magas kockázatúnak minősítette. A HungaroMet vizsgálatai alapján az átlagos éves középhőmérséklet 10-11°C, míg az átlagos éves csapadékösszeg 600-650 mm. Minkét érték megfelel az országos átlagnak.

4.4. A táji és természeti adottságok és örökség, jellemző tájkarakter

Természeti adottságok, felszínborítás

A II. katonai felmérés

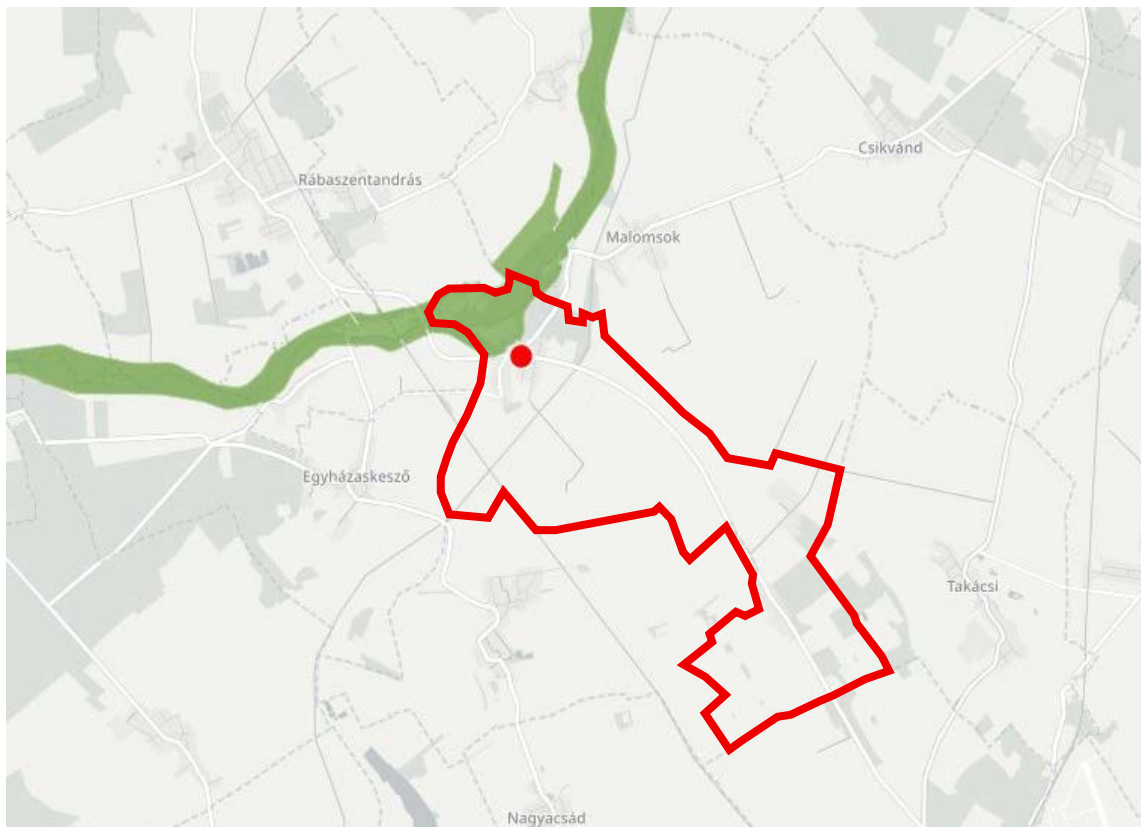
A Közép-dunántúli régió belül, a Kisalföld déli részén, Vas, Komárom-Esztergom és Veszprém vármegyék között alakult ki a Marcal-medence. Két hegység között helyezkedik el: nyugatról az Alpok-alja végét jelentő Kemeneshát, míg keletről a Bakony határolja. A medencét a névadó vízfolyása, a Marcal alakította ki és a mai napig formálja. Még az I. katonai felmérésen (1782-85) látszik, hogy egykor Marcaltő területén, a belterülettől nyugatra torkolt a Marcal a Rába-ba, azonban a folyószabályozások következtében már csak északabbra ér össze a két folyó. A II. katonai felmérésen (1846) már megjelenik a Marcal csatorna, amivel elterelték a Marcal folyót és megkezdték a mocsaras területek lecsapolását. Marcaltő területe a medencei fekvésének megfelelően sík, a földhivatali adatszolgáltatás alapján legalacsonyabb pontja 117,5 méter, míg legmagasabb pontja 136 méteren van. Számos vízfolyás szabdalja a település felszínét, de a mocsarak mára megszűntek.

A MePAR adatszolgáltatása alapján a legnagyobb arányban szántók borítják Marcaltő területének felszínét, de gyakoriak a természetes növényzettel borított területek (erdők) is. Épített környezet, mesterséges felszín a két belterületen kívül a három mezőgazdasági üzem területén található. Marcaltő központi részén történelmileg hosszú telkek osztották a falusias lakóterületen, amiknek a hátsó részeit a MePAR adatszolgáltatása alapján elsősorban 'nem mezőgazdasági hasznosítású kistáblás területek' borítják.

A közigazgatási terület nagyrészt külterületi, táji környezet. A XIX. századi térképen érzékelhető mélyfekvésű, vizes területek nagysága a Rába és a Marcal összefolyásánál. A Duna felé tartó vízfolyások mentén a Bakony felől szétterülő sík vidék alakult ki. A térség táji karaktere, területhasználata alapvetően nem változott az elmúlt évszázadokban.

Védett, védendő természeti értékek

Az egyes településen található országos jelentőségű természetvédelmi területek övezeteit a magasabb szintű területrendezési jogszabályok tartalmazzák: OTrT, MvM rendelet, VM TrT. Ezek közül az országos ökológiai hálózat magterülete és puffterülete érinti Marcaltót, valamint északon Rábászentendrával közös határán érinti az ökológiai folyosó területét is. Tájképvédelmi terület szintén a lakott területtől északra, Rábászentendrás és Malomsok felé érinti a települést. Ezek a '2.3 Területrendezési követelmények' című fejezetben részletesen be lettek mutatva.

Natura2000-es területek (natura2000.eea.europa.eu)

Az Európai Unió egyes tagországaiban található nemzetközi jelentőségű legértékesebb természeti területek összefüggő rendszere a Natura2000 hálózat. Egységes szabályozású ökológiai hálózat, amelynek célja, hogy hozzájáruljon Európa vadon élő állat- és növényfajainak, valamint természetes élőhelyeinek hosszú távú fennmaradásához, az ember számára létfontosságú természeti környezet megőrzéséhez. Marcaltó északi részén, a Rába mentén érintett a 'Rába (HUFH20011)' nevű Natura2000-es területtel.

A Rába kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület összesen 5106,72 ha, amiből csak egy kisebb, 119,79 ha-os terület tartozik Marcaltó közigazgatási területébe. A természetvédelmi terület

kiemelt jelölő élőhelyeibe tartozik a *Folyóvölgyek Cnidion dubiihoz tartozó mocsárrétjei, Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén* (szilekkel, kőrissel).

Védett tájalelem- országos természeti érték

A MePAR Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapota (HMKÁ) adatszolgáltatásában megadta a Marcaltó település közigazgatási területén belüli védett tájalelemek elhelyezkedését és típusát. A tájalelem szétszórva helyezkednek el, de több található lhász környéki mezőknél. A 12 területi jellegű védett tájalelem mellett egy darab pontszerű is van a Fő utca déli végétől nem messze, egy gémeskút is szerepel az adatbázisban.

	Helyrajzi szám	Védelem típusa	Megjegyzés
1.	0332/	fa, bokorcsoport	
2	0210/7	fa, bokorcsoport	
3	0210/5	fa, bokorcsoport	
4.	0305/11	fa, bokorcsoport	fákkal tagolt szántó
5.	0305/11	fa, bokorcsoport	
6.	0305/11	fa, bokorcsoport	
7.	049/7	fa, bokorcsoport	
8.	068/9	fa, bokorcsoport	
9.	06/27	fa, bokorcsoport	
10.	06/24	facsoport	erdőben egy különösen értékes facsoport
11.	0287/2	fa, bokorcsoport	szántón facsoport
12.	0210/13	kunhalom	régészeti lelőhely sírhalom(?) gerence halom
13.	092/6	gémeskút	

4.5. Zöldinfrastruktúra-hálózat

A Zöldinfrastruktúra-hálózatot a település közigazgatási területén belül a zöldterületek és egyéb zöldfelületek együttesen alkotják. Ezekbe tartoznak a külterületi erdőknél és vízfolyásokon kívül a belterületen kialakított közparkok, közkertek, illetve az egyes lakók magánkertjében gondozott zöldfelületek. A zöldinfrastruktúra több feladatot is ellát: ökológiai szerepük van a biodiverzitás fenntartásában, kondicionáló hatásként javítják a levegőminőséget, rekreációs célokat teljesítenek és egyben esztétikai szerepet is betöltenek, fejlesztve a turizmust és a gazdaságot.

A településrendezési és építési követelmények alapszabályairól (TÉKA) szóló 280/2024. (IX. 30.) Kormányrendelet is előírásokat tesz ezzel kapcsolatban:

„12. § (1) Az önkormányzatnak a településtervében gondoskodnia kell a település közigazgatási területén a környezet állapotának és a polgárok egészségének megőrzése, javítása, valamint a klíma-

védelem és -alkalmazkodás érdekében a megfelelő mennyiségű és minőségű, változatos és összefüggő zöldinfrastruktúra-hálózat kialakításáról, fejlesztéséről, fenntartásáról, valamint megőrzéséről.

(2) A zöldinfrastruktúra-hálózatot úgy kell kialakítani, hogy az egyes elemeinek folytonossága, illeszkedése mind a beépített terület határán, mind a települések közigazgatási határán lehetőség szerint biztosított legyen.”

A zöldfelületi rendszer egyes elemeit a meg lehet különböztetni a hozzáférhetőségük alapján: vannak közhasználatú, korlátozottan közhasználatú, magánhasználatú és egyéb területekbe. Közhasználatú zöldfelületek közé tartozhatnak bel- és külterületen egyaránt a közkertek, közparkok, rekreációs erdőterületek, fásított közterek, közlekedési területek zöldfelületei, korlátozottan használható zöldfelületek az intézmények, temetők, sportterületek, vallási intézmények zöldfelületei, illetve ide sorolhatóak azok a magánkézen lévő területek, amiket a köz számára bizonyos feltételek mellett elérhetővé váltak. Magánhasználatú területek, ahogy a kategória is mutatja, a magántulajdonú, köz számára elérhetővé nem tett zöldfelületek, kertek. Egyéb kategóriába lehet sorolni az olyan külterületi zöldfelületi és önálló elemeket, mint a nem rekreációs erdőterületek, mezőgazdasági területeket szegélyező fás és cserjés területeket, gyepfelületek, települési és útmenti fasorok és vízfolyások telkén kívül eső élőhely csoportokat.

Marcaltón egy nagy kiterjedésű közpark található a falu központjánál, a 8408. és a 8416 sz. mellékutak találkozásánál. A mintegy 2,7 hektáros alapterületű park a főutak felé fásítottak, míg a belsőbb részén egy sportpálya is helyet kapott. A pálya mellett egy öltöző épület is helyet kapott. A szomszédos lakóterületek felé északi és keleti irányba beerdősült területek választják el a sportpályát. A Dózsa köz folytatásában a tervezett lakóterületi fejlesztés mellett egy másik közpark is ki lett jelölve. Ihász településrész A 8408. sz. mellékút mentén lévő közpark 2,95 ha alapterületű és szintén van benne egy sportpálya, amit beerdősült területek vesznek körbe. A közelben található az Iházi csata emlékhelye egy játszótérrel együtt, azonban településrendezési szempontból ez nincs közparkba sorolva.

4.6. Közlekedés

Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Marcaltó község Veszprém és Győr-Moson-Sopron vármegye határánál fekszik, a Rába és a Marcal folyó között. A település a pápai járásban található, Ihász településrésze határos is Pápával. A település két belterületi részből áll, amelyek egymástól 6,5 km távolságra helyezkednek el. A két településrész között egy országos mellékút (8408 j. összekötő út) biztosít kapcsolatot. A két legközelebbi országos főút a 83. és a 86. sz. főutak. Mindkettőhöz a 8408. j. út biztosít közvetlen elérhetőséget. A 86. sz. főút közvetlen kapcsolatot nyújt az M86 autópályához, amely a legközelebbi gyorsforgalmi út, a településtől hozzávetőlegesen 17,5 km távolságra.

A település Pápához és Győrhöz is viszonylag közel található (16 km, illetve 36 km távolságban), így mindkét térségi központ intézményei és szolgáltatásai viszonylag könnyen elérhetők. A község közúti megközelítését a 8408 j. út biztosítja, mely Pápa és Csorna felől biztosít elérést.

A községet érinti a Pápa – Csorna vasútvonal, azonban Marcaltó megállóhely a település határától 600 méter távolságra található, Egyházaskesző területén. A község központjától 2 km-re fekszik a megállóhely, amely közúti megközelíthetőségét a 84110. j. és a 84304 j. országos mellékutak biztosítják.

Közüti kapcsolatok

Térségi kapcsolatok

Marcaltó Pápa vonzáskörzetében található. Nem fekszik közvetlenül az európai főúthálózat (TEN - Transz-Európai Úthálózat) mentén, országos főút nem halad rajta keresztül. A település közigazgatási területét három országos mellékút érinti, térségi kapcsolatokat biztosítva.

A község országos és térségi kapcsolatait az áthaladó országos úthálózati elemek biztosítják:

Országos mellékutak

- **8408. j. Pápa – Szilsárhány összekötő út**

Útkategória: K.V.A. és B.IV.b.C.

Forgalmi terhelés: ÁNF: 3339 Ejm/nap, nehéz teherforgalom: 234 jm/nap

Az összekötőút elsősorban külterületi útként halad a vizsgált területen, a két településrész között. Áthalad a két településrész belterületén, helyi főútként funkcionálva. A külterületi szakaszon az országos mellékút 2x1 forgalmi sávval, keskeny padkával és kétoldali árokkal kiépített, aszfalt útburkolatú út. A vízelvezetést nyílt árkok biztosítják. A belterületi szakaszon 2x1 forgalmi sávval, kétoldali keskeny padkával és árokkal kialakított út. A vízelvezetést kétoldali nyílt árok biztosítja. Járda jellemzően csak egy oldalon kiépített a gyalogosok számára.

Az útszakaszon haladnak helyközi VOLÁN járatok, amelyekhez buszmegállók is épületek.

Főbb csomópontok:

- o 8416 j. út (Béke utca) keresztezésénél
- o 84115 j. út (Fő utca) keresztezésénél

Mindkét csomópont jelzőtáblával irányított, nagyméretű, jelentős burkolatfelületekkel ellátott kereszteződés.

- **8416. j. Tét – Marcaltó összekötő út**

Útkategória: K.V.B. és B.IV.b.C.

Forgalmi terhelés: ÁNF: 727 Ejm/nap, nehéz teherforgalom: 60 jm/nap

Pro Arch. Építész Stúdió Bt.

proarch.epstudio@gmail.com R. Takács Eszter vezető tervező +3620/960-5041

Az összekötő út ugyanolyan arányban halad belterületi – és külterületi útként a vizsgált területen. A belterületi szakaszon 2x1 forgalmi sávval, kétoldali keskeny padkával kialakított út. Kétoldali nyílt árok biztosítja a vízelvezetést. Járdá egy oldalon épült a gyalogosok közlekedését segítve. A külterületi szakaszon az országos mellékút 2x1 forgalmi sávval, keskeny padkával és kétoldali árokkal kiépített, aszfalt burkolatú út. A csapadékvízvezetés mindenhol nyílt árokkal biztosított.

Az országos mellékút főbb csomópontjai:

- o 8408 j. út (Fő tér) keresztezésénél

• **84115. j. Egyházaskesző – Marcaltő bekötőút**

Útkategória: K.V.B. és B.IV.b.C.

Forgalmi terhelés: ÁNF: 295 Ejm/nap, nehéz teherforgalom: 39 jm/nap

Az országos mellékút a 8408 j. útba csatlakozik be. Az út a vizsgált területen első sorban belterületi útként jelenik meg, 2x1 sávval aszfalt útpályaként kiépítve. Keskeny padka és kétoldali árok megléte jellemzi, a vízelvezetés nyílt árkokkal történik. A gyalogos közlekedést kétoldali járda teszi lehetővé. A bekötő út külterületi útként is megjelenik a területen, 2x1 forgalmi sávval aszfalt útpályaként. Keskeny padka és kétoldali nyílt árok jellemzi.

Forgalmi terhelés és az országos közutak kapacitástartaléka

Az alábbi forgalmi adatok a településen áthaladó országos úthálózati elemek átlagos napi forgalmát (ÁNF) mutatják. (Az adatok az országos közúthálózatot kezelő Magyar Közút Nonprofit ZRt. által 2023. évre közzétett adatbázisából származnak, jelenleg ez a legfrissebb forgalmi adatokat tartalmazó adatbázis.)

Forgalmi terhelések:

8408. j. összekötő út legnagyobb forgalmi volumen:

Külterületi szakaszon: 3339 Ejm/nap (MOF= 334 Ejm/h)

Kapacitásszámítás:

A vonatkozó utógépi műszaki előírásban (ÚT 2-1.201:2008, „Közutak tervezése” – e-UT 03.01.11.) szerint:

Külterületen 2x1 forgalmi sávú utak esetében a megfelelő szolgáltatási szinthez tartozó forgalomnagyság: 1400 Ejm/h kétirányban, az eltűrhető: 2000 Ejm/ó kétirányban.

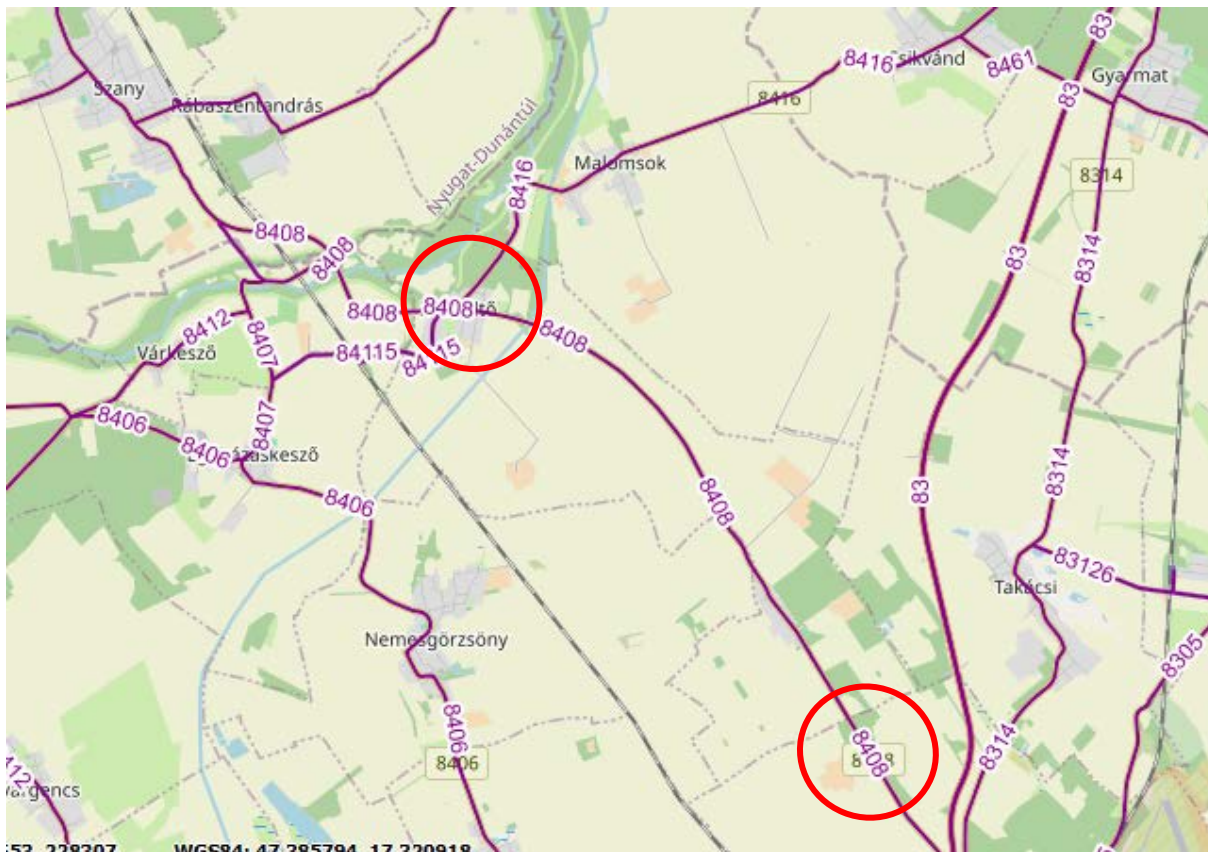
10%-os MOF (Mértékadó Óra Forgalom) figyelembe vétele esetén megállapítható:

334 Ejm/h < 1400 Ejm/h (külterületi szakasz, megfelelő szolgáltatási szint)

334 Ejm/h < 2000 Ejm/h, (eltűrhető szolgáltatási szint).

Vagyis a 8408. j. összekötő útnak érintett szakaszán még jelentős szabad kapacitása van.

A települést érintő, vagy azon áthaladó többi országos mellékút esetében egyik szakaszon sem mérhető olyan forgalmi terhelés, amely megközelítené az útszakaszok megfelelő szolgáltatási szinthez tartozó, kapacitását, így ezek az útszakaszok jelentős kapacitástartalékkal bírnak és további forgalmi terhelés viselésére alkalmasak.

KV-1. Térségi úthálózat

Kötőtpályás kapcsolatok

A vasútvonal nem közvetlenül halad át a településen, de 2 km távolságban található vasúti megállóhely, amely a település központjától 2 km-re, a határától pedig 600 méterre található. A megálló a Pápa – Csorna vasútvonal része, amelyet a Győr–Sopron–Ebenfurti Vasút üzemeltet.

Közüti közlekedés

Marcaltó közúthálózata a településen áthaladó országos mellékutakra épül. Az egyes településrészeket kiszolgáló lakóutcák az országos mellékút-hálózati elemekhez kapcsolódnak, eltérő módon kiépített csomópontokban.

Helyi közúthálózat:

Belterületi főutak:

Az országos mellékutak települést érintő átkelési szakaszainak elemei:

- Fő tér
- Fő utca Béke utca

Belterületi mellékutak:

A településen belül gyűjtőút nincs, az úthálózati elemek kiszolgáló utak. Útkategória: B.VI.d.C.

A település kiszolgáló útjainak kiépítését jellemzően kétirányú forgalomra alkalmas, rossz állapotú útpályák, kétoldali járdák és széles zóldsávok jellemzik. A csapadékvizek elvezetése, szikkasztása nyílt árkokkal történik.

Jelentős csomópontok:

- 8408 j. út (Fő tér) és 8416 j. út (Béke utca) kereszteződése (elsőbbbségadás kötelező jelzőtábla)
 - 8408 j. út (Fő tér) és 84115 j. út (Fő utca) kereszteződése (középszigettel elválasztott, elsőbbségadás kötelező jelzőtábla)
- Forgalmi rend, forgalomtechnika

A csomópontok forgalomirányítása jellemzően jelzőtáblákkal megoldott (Elsőbbbségadás kötelező). A beláthatóságot közlekedési tükrökkel is segítik, ahol szükséges. Az utcák egyirányúsítása nem jellemző.

Közösségi közlekedés

A település helyi és helyközi közösségi közlekedését autóbuszjáratok és egy vasútvonal biztosítja.

Közúti közösségi közlekedés

A település közúti helyközi közlekedését a VOLÁN ZRt. buszjáratok jelentik, amelyek az országos úthálózati elemeken és a gyűjtőúton járnak.

Marcaltót az alábbi buszjáratok szolgálják ki:

- 1720 Sopron – Csorna – Pápa – Veszprém – Balatonfüred
- 1722 Sopron – Pápa – Veszprém
- 7037 Győr – Tét – Csikvánd - Szany
- 7936 Csorna – Pápa – Devecser – Sümeg
- 7982 Pápa – Marcaltó – Csikvánd
- 7983 Pápa – Marcaltó - Kemenesszentpéter
- 7986 Pápa – Marcaltó – Malomsok - Szany
- 7998 Marcaltó – Csikvánd – Gyarmat - Szerecseny

A településen több formában épültek ki a buszmegállók. Jellemzően a buszmegállók a forgalmi sávban biztosítják megállást a buszok számára. Buszváró épületek szintén minden megállóban épültek.

A település területén 5 buszmegálló található. 300 m rágyalogási távolságot feltételezve a megállókig, a község teljes belterülete közösségi közlekedéssel kiszolgáltnak tekinthető.

Kötőpályás közösségi közlekedés

A település megközelíthető a Pápa – Csorna vasútvonalon, Marcaltó megállóhelytől, amely nem Marcaltó területéhez tartozik, központjától pedig 2 km-re helyezkedik el, megközelítése közúton lehetséges.

Kerékpáros és gyalogos közlekedés

A gyalogosforgalom számára a községben jellemzően kétoldali járdák épültek, de vannak kiépítetlen útszakaszok is. A Fő téren egy kijelölt gyalogátkelőhely segíti a főút biztonságos keresztezését a gyalogosok számára.

Kerékpárforgalmi hálózat:

A településen nem található kerékpárforgalmi létesítmény, de a település központjában fedett kerékpártárolót helyeztek ki.

Parkolás

A község központjában mind a főút mentén (kb. 6 parkolóállás), mind az iskolánál (25 parkolóállás) alakítottak ki közterületi parkolófelületet. A települést tekintve összességében jellemző a kertvárosi beépítés, így a lakótelepeknél a parkolás általában ingatlanon belül megoldott.

Helyzetelemzés és javaslatok a továbbtervezésre

- A település megközelíthetősége közúton megfelelő, vasúton elfogadható, mivel a vasúti megállóhoz közel van autóbusszmegálló is, ami biztosítja a megközelíthetőséget.
- A kerékpáros közlekedés számára nincs infrastruktúra kiépítve, de van igény a biztonságos kerékpározásra.
- A településközpontban csak egy kijelölt gyalogátkelőhely található, valamint a lakóutcákban a kiépített járdák sem megfelelő arányúak. A lakóterületeken a gyalogosközlekedés felületeit fejleszteni szükséges.
- A szabályozás során a közterületek szélességét úgy kell kijelölni, hogy elegendő közterület legyen a közúti forgalom mellett a gyalogosok forgalmának, a közműveknek és a zöldterületek helybiztosítására is.
- Az egyes területekre tervezett fejlesztések beruházások megvalósítása előtt a közlekedési hatásokat és feltételeket vizsgálni szükséges.
- Szükség van a fenntartható (zöld) közlekedési módok népszerűsítésére is, így nem csupán a belső forgalom csökkenthető, de a parkolási igények is.

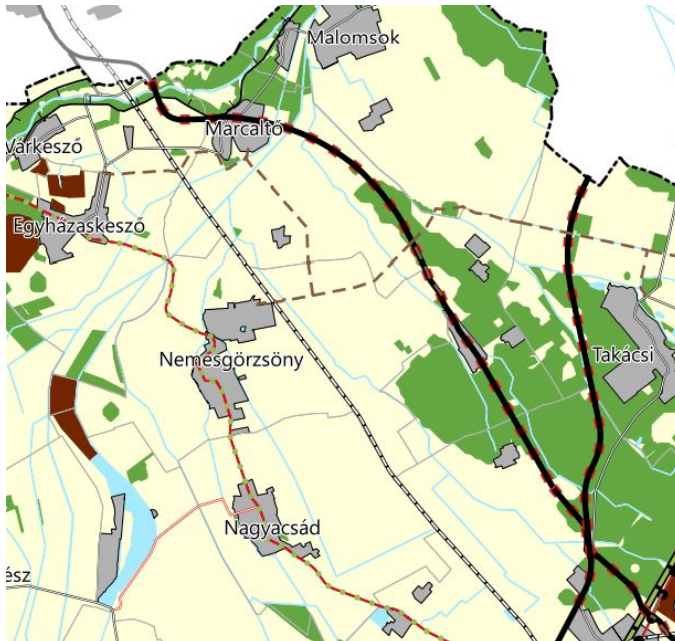
Felsőbbrendű tervek:

- **Veszprém Vármegye szerkezeti terve**

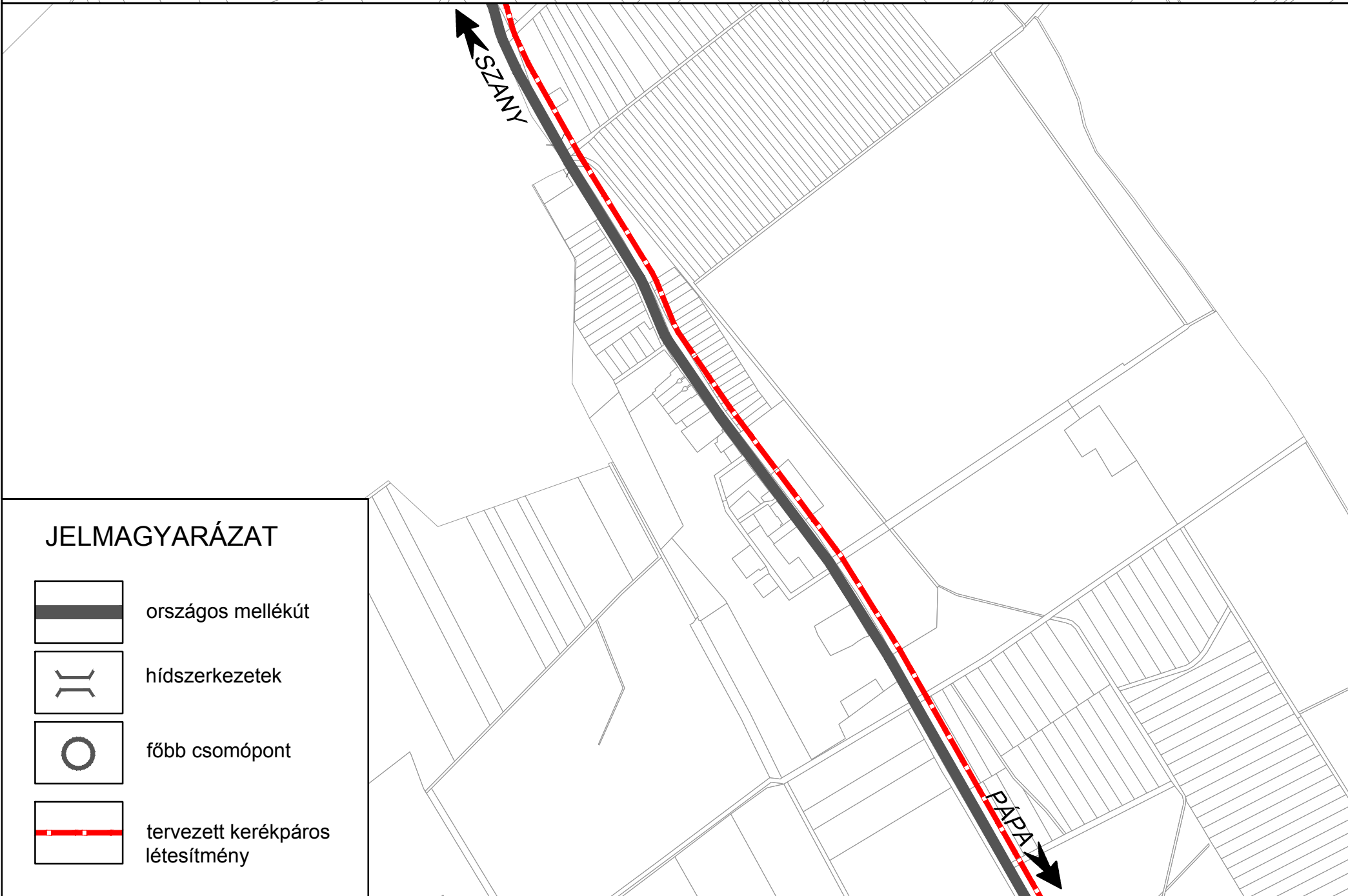
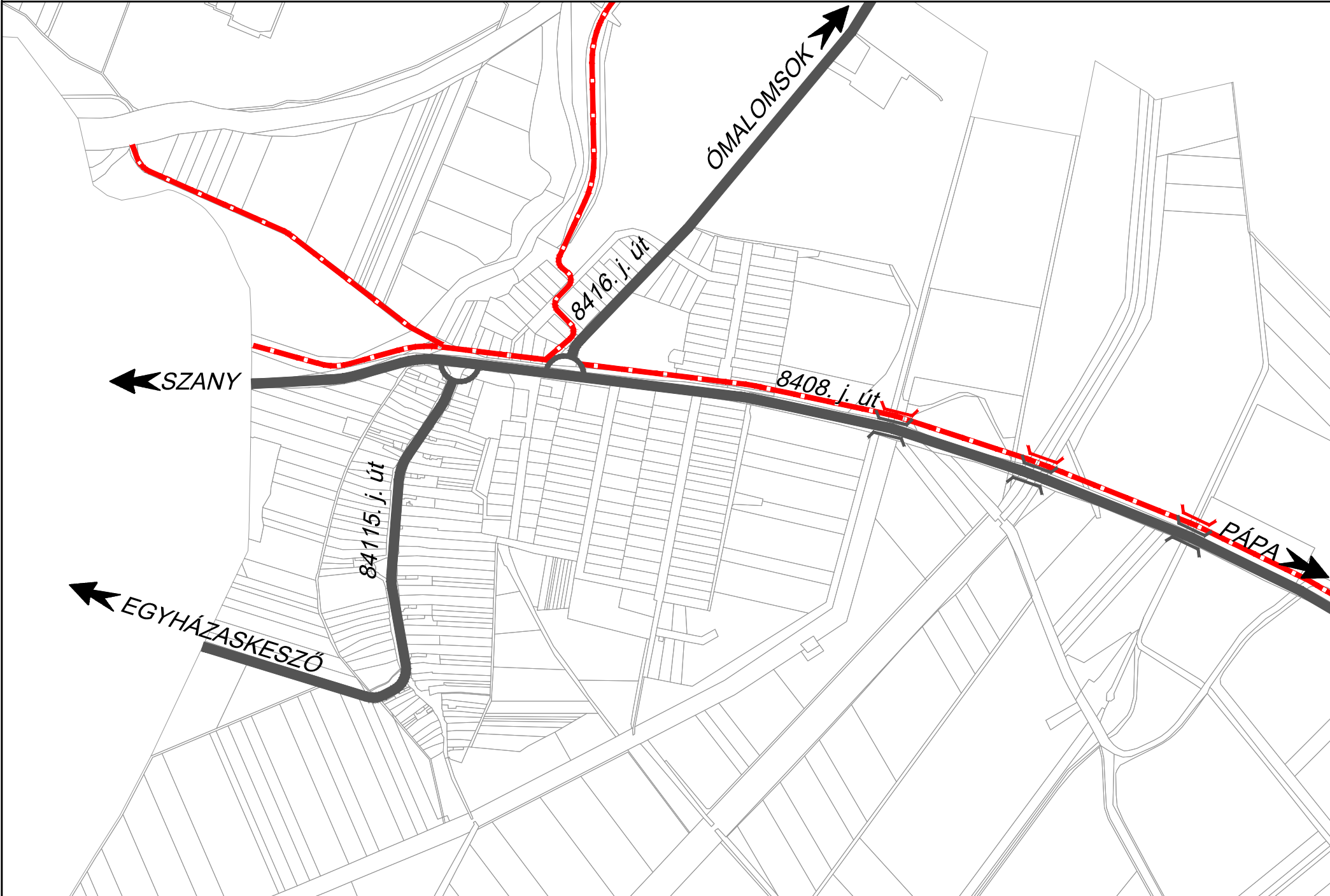
A térségi szerkezeti tervben Marcaltó közelében csak egy fejlesztés tervezett:

a településen áthaladó 8408. j. összekötő út főúttá fejlesztését mutatja a tervlap.

A szabályozási terv szempontjából ez azt jelenti, hogy az útszakasz szabályozási szélességét felül kell vizsgálni, meg kell határozni, hogy megfelel-e a meglévő szélesség a tervezett főúti funkciónak, vagy további közterületet kell biztosítani az átkelési szakasz számára.

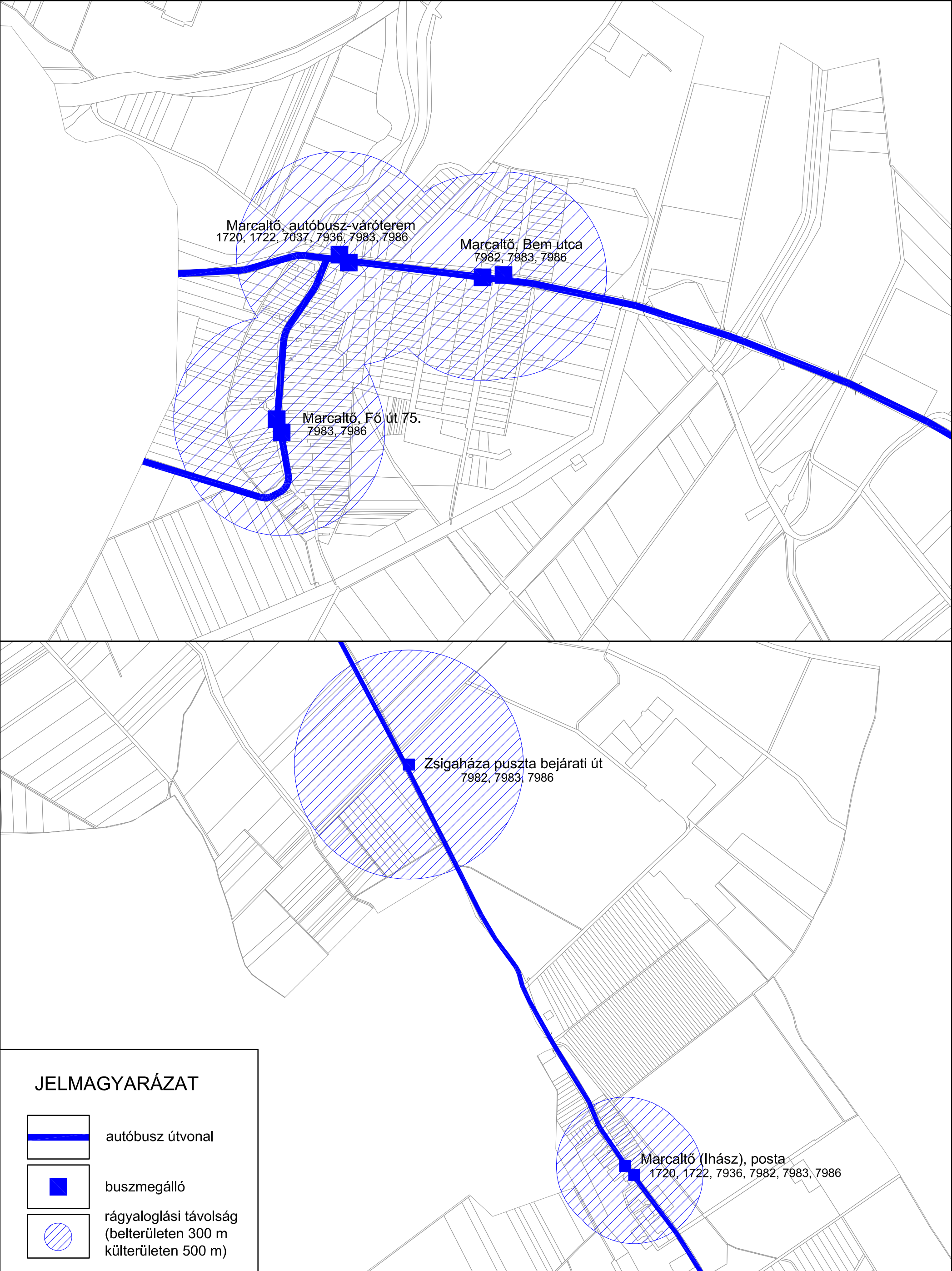
MARCALTÓ - TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZÖK FELÜLVIZSGÁLATA

JELMAGYARÁZAT

- országos mellékút
- híd szerkezetek
- főbb csomópont
- tervezett kerékpáros létesítmény

MARCALTÓ - TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZÖK FELÜLVIZSGÁLATA

4.7. Közművesítés, elektronikus hírközlés, csapadékvíz-gazdálkodás

A településen élők számára a kiépített közműhálózatok alapján a lakosság nagyobb hányada számára csak a részleges közműellátás áll rendelkezésre.

A településen kiépítették a közüzemű vízellátást, a villamosenergia ellátást, a vezetékes földgázellátást és az elektronikus hírközlés hálózati rendszerét, azonban a közcsatornás szennyvízelvezetés még nem áll rendelkezésre.

A település az elmúlt években a népességét folyamatosan veszítő települések közé sorolható. Az elmúlt 10 évben lakásállománya száma szinte változatlan, csupán 1 lakás épült, és érdemleges közműhálózat fejlesztés sem történt 2018 óta, a 8,2 km-nyi gázelosztó vezeték építésén kívül.

A közművizsgálatok az E-közmű nyilvántartása alapján készült, az ellátottság elemzése pedig a KSH település soros adatbázisának a felhasználásával.

Víziközművek

Vízellátás

A település közüzemű vízellátás szolgáltatója a BAKONYKARSZT Zrt.

A településen a vezetékes ivóvíz elosztóhálózat szinte a beépített terület minden utcájában kiépítésre került, jelenleg 6,7 km vízelosztó vezeték üzemel a településen. A kiépített hálózat segítségével a lakosság 79,4 %-ának a közüzemi vezetékes ivóvíz ellátása biztosított. A településen az időszakos egyéb vízfogyasztók számára hivatalosan 6 db üzemelő közkifolyó áll rendelkezésre. A vezetékes közüzemű vízellátással nem rendelkező ingatlanoknál a vízigény kielégítésére házi kutak, az egyedi vízbeszerzés használata jellemző.

Marcaltó település vízellátásának vízbázisa a település területén üzemelő 2 db fúrt vízmű kút.

A vízmű kutak hidrogeológiai védőterületének lehatárolása megéri a települést.

Marcaltó saját vízmű teleppel rendelkezik, ahonnan egy vízműkút segítségével biztosítják a település vízellátását, ami egy több mint 1 km hosszú távvezetéken keresztül kapcsolódik össze Malomsok település vízellátó hálózatával. Az egészséges vezetékes ivóvizet a település vízműkútjából (057/1 hrsz-ú telken) termelik ki, amit a szükséges víztisztítási eljárás után az ivóvízvezeték hálózatba betáplálnak. A települési vízműben egy hálózati szivattyú segíti a települési vízműkútból kitermelt víz nyomásának szabályozását annak elfogadható szinten tartásában. Ez a 150m³-es hidrolóbusz automata szintszabályozásával van biztosítva, amit a település központi belterületén a 256 hrsz-ú telken helyeztek el.

Marcaltó-Ihász puszta településrész közüzemű vízellátása szintén egy helyben létesített vízműkútról biztosított az iházi vízmű telepről, ahol a vízelosztó hálózatban a megfelelő hálózati nyomást az Ihász puszta út mentén, 0251/2 hrsz-ú telken üzemelő 50 m³-es hidrolóbusz biztosítja.

A település ivóvízhálózati rendszere alapvetően körvezetékes módon épült ki, de néhány ágvezeték is található a rendszeren, főként a külterületek felé kifutó utcáknál.

A vízelosztó hálózat anyaga változó minőségű, amely jelzi, hogy a hálózat már nem fiatal és folyamatosan korszerűsítésre van szükség. A kiépített hálózat régebben épített szakaszai azbesztcement anyagúak, az újabbakat már műanyag alapú csövekből építették.

A vezetékes ivóvízzel nem rendelkező ingatlanokon a vízellátás részben a közkifolyókról, részben házi kutakról megoldott. A házi kutakról nyilvántartás, adatok nem állnak rendelkezésre.

A vezetékes ivóvízzel való takarékoság az ingatlanok fenntartási költségeit csökkenti, ezért jellemző a nem ivóvíz minőségű vízigény kielégítésére a házi kutak, az egyedi vízbeszerzés használata, melyet jellemzően locsolásra, illetve egyéb nem ivóvíz minőségű vízigények kielégítésére használnak.

Tűzivíz ellátás

A település kiépített vízelosztó hálózatára az előírások szerint a tűzcsapok felszerelésre kerültek, biztosítva ezzel a szükséges tűzivíz ellátást.

Szennyvízelvezetés

A 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet alapján Marcaltó a felszín alatti víz szempontjából érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területen lévő települések közé tartozik.

A település nyugati és dél-nyugati részét a 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet 4.sz. mellékletében megállapított vízminőség-védelmi övezete, valamint a település belterületén Marcaltó-Ihász vízmű vízbázisának hidrogeológiai védőövezete is érinti, ezért a jövőben a felszíni és felszín alatti vízkészletek, a saját vízbázis fokozottabb védelme érdekében a szennyvízelvezetés, kezelés megoldása kiemelt feladata a településnek.

A településen kiépített közüzemű szennyvízcsatorna hálózat nem üzemel.

A közcsonnával történő szennyvízelvezetés hiányában a hazai gyakorlatnak megfelelően a szennyvizet telkenként egyedi szennyvízgyűjtő medencékbe gyűjtik, amely jellemzően szikkasztóként üzemel. Ezzel átlagosan naponta a talajba szikkasztott szennyvíz mennyisége 2023-ban elérte a 78,1 m³-t. Ez a település egyik jelentős szennyező forrása, amely a település saját vízbeszerzésének lehetőségét is veszélyezteti.

A település közcsonnás szennyvízelvezetését, kezelését meg kell megoldani, de a megfelelő gazdasági erőforrások, pályázati támogatás hiányában a megvalósítása még várat magára. Erre vonatkozó tanulmányterv már készült, ahol a települést a pápai szennyvíztársaságba szeretnék majd bekapcsolni.

Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

Marcaltó a Duna részvízgyűjtőjén fekszik. Az 1.4. Marcal vízgyűjtő alegység területén fekszik, és a győri székhelyű Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság (ÉDUVIZIG) működési területéhez tartozik.

A település a Rába és a Marcal folyó között fekszik.

A csapadékvizek elvezetésére a település kedvező természeti adottsága a felszíni vizekben, vízfolyásokban való gazdagsága, amely a csapadékvizek közvetlen befogadására, elvezetésére rendelkezésre állnak. A település erősen vízjárta.

A település felszínén összegyűlő csapadékvizek főbb befogadói: Iházi-vízfolyás, a Darza-patak, a Gerence-patak és a Marcaltói-övcsonna, ami a Marcal bal partján lévő nyílt ártéri területek fő víz-elvezető csatornája. Ezek a vízfolyások az összegyűjtött vizeket a Marcal folyóba szállítják.

A település kül- és belterületein a felszíni vízrendezés nyílt árkos rendszerű, amelynek befogadója a településen haladó Gerence-patak, a Sós-árok és a Malom-árok. A településről a vizeket a Gerence-patak szállítja tovább és szállítja az alegység befogadója a Marcal-folyóba, amely a vizeket a Rábába, onnét pedig a végbefogadó Dunáig szállítja.

A település egyes utcáiban, utcaszakaszokon kétoldali, vagy egyoldali nyílt árkot alakítottak ki, de több utcában semmilyen elvezetési mód nem épült meg. A település központi részén zárt csapadékvíz elvezető hálózat található.

A településen a nyílt árkok karbantartása nem rendszeres és nem általános. Nagyobb záporok után fennáll a vízállásos területek kialakulásának veszélye. A megyei fejlesztési dokumentumok (Veszprém Vármegyei Területfejlesztési Program 2021-2027) kiemeli, hogy a Marcaltó-Várkesző-Malom-sok térségben a belvíz- és csapadékvíz-elvezetés részben megoldott, de rekonstrukcióra és a hálózat továbbfejlesztésre szorul. Leírja továbbá, hogy Marcaltón a csapadékvíz-elvezető árkok rendszeres karbantartása és a befogadók kapacitásának növelése szükséges.

A település közigazgatási területén áthaladó vízfolyások, csatornák és árkok karbantartására és vízügyi munkálatokra az ágazati előírásoknak megfelelő parti-sáv biztosítása szükséges. A kizárólag állami tulajdonú vízfolyás mentén, a Rába, a Marcal és a Marcaltói-övcatorna mentén 6-6m-es, egyéb nem állami kezelésű vízfolyások, csatornák és árkok mellett 3-3 m-es sávot kell parti sávnak kijelölni. A karbantartást szolgáló parti sávot az előírásoknak megfelelően a part-éltől kellene ki-mérni és vízgazdálkodási övezetként kellene szabályozni, a part-él kijelölésének hiányában, a kialakult tulajdonviszonyok, az előforduló kártalanítást igénylő jogvesztések miatt erre nincs lehetőség, ezért a meder telkének szélétől mérve kell biztosítani a karbantartó, ún. parti sávot, arra szolgalmi jogot bejegyezve a mederkarbantartó részére.

Marcaltó a települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet alapján az „A” erősen veszélyeztetett kategóriába tartozik.

Energiaközművek

Energiagazdálkodás és energiaellátás

A település energiaellátására a vezetékes energiahordozók közül a villamosenergia és a földgáz áll rendelkezésre, továbbá a nem vezetékes, hagyományos energiahordozók használata is jelentős mértékű.

A vezetékes energiahordozó rendelkezésre állása a település környezetbarát energiaellátását igény esetén lehetővé teszi.

A villamosenergia, mint vezetékes energiahordozó elsődlegesen világításra és erőátviteli célú, vagy technológiai célú energiaigények kielégítésére használják. A földgáz közvetlen hasznosításával komplex módon a termikus energiaigények teljeskörűen kielégíthetők. A nem vezetékes energiahordozók igénybevétele korábban a vezetékes energiahordozóval el nem látott területeken volt jellemző, ma már költségtakarékosság érdekében használata szétszórta, a vezetékes ellátással rendelkező területeken is számottevő.

Meg kell említeni a megújuló energiaforrások használatát is. A település természeti adottsága a napenergia hasznosítás lehetősége.

Villamosenergia-ellátás

A település villamosenergia ellátását az E.ON Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt. biztosítja.

Marcaltó villamosenergia ellátásának bázisa az Adásztevel területén üzemelő 132/22 kV-os alállomás, amelyről induló 22 kV-os közepesfeszültségű hálózat képezi a község villamosenergia ellátásának gerinc elosztóhálózatát.

A település bel- és a külterületén is a villamosenergia ellátás a 22 kV-os közepesfeszültségű hálózati rendszere oszlopokra telepítve üzemel és fűzi fel a fogyasztói transzformátor állomásokat. A fogyasztói transzformátor állomásokról táplált kisméretű hálózatról történik közvetlen a fogyasztói igények kielégítése. A kisméretű hálózat is oszlopokra fektetve üzemel.

A település közvilágítása a kisméretű hálózat tartóoszlopaire szerelt lámpafejvel történik. A kisméretű tartóoszlopokra szerelt lámpafejekkel csak éppen a közlekedésbiztonsági igényeket elégítik ki.

Földgázellátás

A településen az automatikus üzemvitelre is alkalmas termikus célú energiaellátásra a földgázellátást építették ki. A település területén 2023. január 1-én 21,2 km földgázelosztó hálózat üzemelt. A gázhálózat kiépítettségének eredményeként 2023. január 1-én 168 db lakás, a lakásállomány 50,19%-a csatlakozott közvetlenül a földgázelosztó hálózatra. A csatlakozó lakások mindegyike esetében a fűtési célú energiaellátást is földgázzal oldották meg biztosítva a komfortos életkörülmény lehetőségét.

A település földgázellátó hálózat üzemeltetője az E.ON Közép-dunántúli Gázhálózati Zrt.

A gázellátás bázisa a Lovászpata területén üzemelő gázátadó állomás, amelyről kiinduló nagy- közép-nyomású gerincelosztó hálózat látja el a környező térségeket. Marcaltóra Takácsin keresztül nagy- közép-nyomáson érkezik a földgázellátás. A gázellátás biztosítására DN 160-as 6 bar-os nagy- közép-nyomású földgázvezeték építettek ki Marcaltó belterületének déli-keleti határáig, a Petőfi Sándor utcában fekvő gáznyomáscsökkentőig, ahonnan 3 bar-os közepesnyomású elosztóhálózattal látják el Marcaltó és Malomsok település fogyasztóit is. Marcaltó- Ihász puszta északi részén is kiépítettek egy gáznyomáscsökkentőt, az Ihász puszta út menté, ahonnan közepesnyomású földgázelosztó hálózat épült ki a településrészen.

A fogyasztók ellátására az elosztóhálózatot szinte valamennyi belterületi utcában kiépítették. A fogyasztói igényeket közvetlen kielégítő kisnyomású gáz előállítását telkenként elhelyezett egyedi nyomásszabályozókkal megoldott. Az egyedi nyomásszabályozók általában az előkertben nyertek elhelyezést, de található ház falsíkjára szerelt nyomásszabályozó is.

Távhőellátás

A településen távhőellátás nem üzemel.

Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

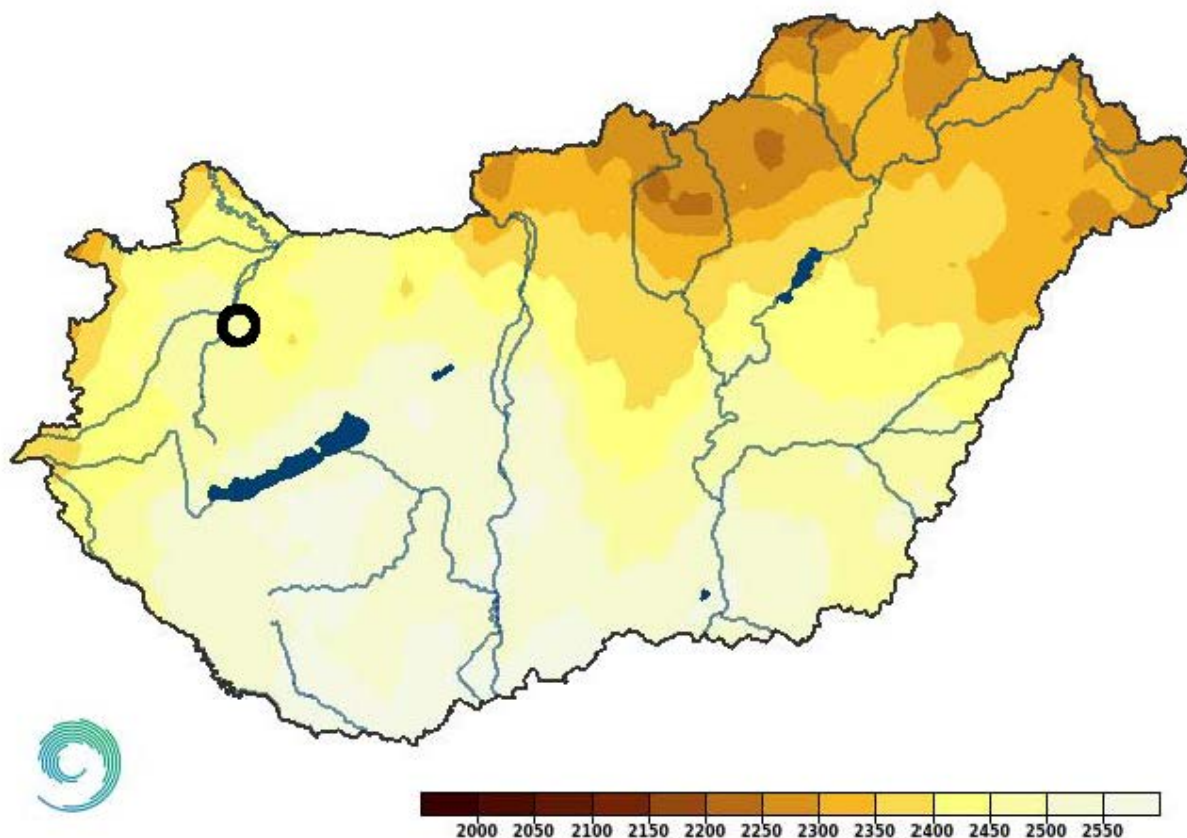
Az energiatermelésre alkalmas megújuló energiaforrások hasznosítása már az elmúlt években sem volt újszerű, előtérbe kerülését a klímaváltozás hatáskezelési igénye, a terjedő klíma berendezések kedvezőbb energiaellátási lehetősége és a környezettudatosabb gondolkodás gyorsította fel és ter-

mészteresen az a felismerés, hogy a megújuló energiahordozók használata a fenntartható fejlődést segíti.

Az elmúlt évben történt energiaár robbanás a megújuló energiahordozók előtérbe kerülését eredményezte.

A hazánkban előforduló megújuló energiahordozók szinte mindegyike elérhető Marcaltó területén is. A település földrajzi, topográfiai, geológiai és természeti adottsága, valamint funkcionális használata alapján megtérülését tekintve érdemi hasznosításra a napenergia, a szélenergia és a geotermikus energia hasznosítása vehető igénybe.

A hasznosítható napenergia mértékét befolyásolják a földrajzi és meteorológiai adottságok, így ezek változóak az ország területén. A meteorológiai adatok és mérések alapján a napenergia hasznosítás lehetőségének területi vetülete is rögzíthető. Marcaltó területén 2450-2500 óra körüli a maximálisan hasznosítható éves napos órák száma, ami az országos átlagot nézve nagyon jó, ezért annak hasznosíthatóságát célszerű igénybe venni. A hasznosítás lehetősége napkollektorokkal termikus célú energiaellátásra, naperőművel villamosenergia termelésre biztosított.

A napsütéses órák száma 2024-ben

Forrás: https://met.hu/eghajlat/magyarország_eghajlata/eghajlati_visszatekinto

Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

Az önkormányzati intézmények energiaellátása jelenleg megoldott. A villamosenergia ellátással az intézmények világítási és technológiai igényeit elégítik ki, a termikus célú energia ellátásuk pedig részben a kiépített középnyomású földgázhálózatról, vezetékes energiahordozó hasznosításával biztosított.

Energiahatékonyság javítására, energiatakarékos fogyasztást eredményező beruházások, a szigetelések, homlokfali hőleadást csökkentő (falszigetelések, nyílászáró cserék, javítások) beruházások, épületgépészeti felújítások előfordultak. Az utóbbi években egyre jobban előtérbe kerül az energiahatékonyság jelentősebb javítását szolgáló megújuló energiaforrás hasznosítása is.

A településen Európai Unió támogatás segítségével, a Magyar Falu program keretében 2022-ben a Polgármesteri hivatal energetikai korszerűsítése megtörtént. Nincsenek kereskedelmi mértékű napelemparkok Marcaltón, a gazdaságok nem végeztek efféle beruházásokat. A központban egyes szolgáltató épületeken található napelem, mint pl. vegyesbolt, vendégház, söröző épületeinek tetején. Lakossági épületeken elenyésző arányban vannak kiépítve napelemek.

Elektronikus hírközlés

Vezetékes elektronikus hírközlés

A település vezetékes távközlési ellátását jelenleg a 2Connect Távközlési Infrastruktúra és Magyar Telekom Nyrt. biztosítja. A település a 89-es távhívó számon csatlakozik az országos, illetve nemzetközi távhívó hálózathoz.

A településen belül kiépített vezetékes hálózat a település belterületét teljes mértékben lefedi, az igények kielégítettek.

A település távközlési hálózatának kiépítése eredményeként 1998-ban 221 egyéni analóg távbeszélő fővonal üzemelt, azaz a lakásállomány 66,2 %-a rendelkezett vezetékes telefonvonallal. A vezetékek nélküli szolgáltatás terjedésével a vezetékes telefon iránti érdeklődés folyamatosan csökkent. 2023-ban már csak 196 db (58,5 %) egyéni fővonal üzemelt, de az ellátottság ezzel is teljes körűnek tekinthető, mivel valamennyi vezetékes távközlési igény kielégített.

A településen a minőségi műsorelosztást biztosító kábel TV hálózat 1999-ben került kiépítésre, akkor 102 lakás, a lakásállomány 29%-a rendelkezett bekötéssel, míg 2019-ben ez a szám alig változott, 92 lakás, a lakásállomány 27%-a volt kábel TV bekötéssel ellátva.

A településen belüli vezetékes távközlési hálózat a kisméretű villamosenergia elosztóhálózattal közös oszlopsoron, föld feletti elhelyezéssel került kiépítésre.

Vezeték nélküli hírközlés

A vezetékes szolgáltatást a vezetékek nélküli szolgáltatók egészítik ki. A megfelelő vételi lehetőség biztosításához szükséges antennák a térségben elhelyezésre kerültek, azokat a Magyar Telekom Távközlési Nyrt., a Yettel Magyarország Zrt., az One Magyarország Zrt. építette és üzemelteti.

Vezeték nélküli elektronikus hírközlés

A vezetékes szolgáltatást a vezetékek nélküli szolgáltatók egészítik ki. A megfelelő vételi lehetőség biztosításához szükséges antennák a térségben elhelyezésre kerültek, azokat a Magyar Telekom Távközlési Nyrt., a Yettel Magyarország Zrt., az One Magyarország Zrt. építette és üzemelteti

Árvízvédelem

Marcaltó a Rába és a Marcal folyó között helyezkedik el, körülbelül a Rába 38-as fkm-nél.

A töltéssel védett Rába folyó közvetlenül a település beépített központi részének észak-nyugati oldalánál halad el. A Marcal folyó nyílt ártere dél-nyugatról, délről és keletről szinte körülöleli a település központi beépített részeit, ahol az elvonuló árhullámok árvízvédelmi feladatokat okozhatnak.

A település közigazgatási területének egy része Rába jobb partjának Kemenesaljai ártéri öblözetében fekszik, melyet a település közigazgatási területén belül, kb. 1,5 km hosszúságban árvízvédelmi töltéssel mentesítettek, a töltés mentett oldalán a települést 110 m-es sávban a fakadó-vagy szivárgó vízzel érintett terület érinti.

A Rába és a Marcal folyók mentén 6-6 m-es sávot mederkarbantartás céljára szabadon kell hagyni.

A Rába mértékadó árvízszintje a 74/2014 (XII.23.) BM rendelet alapján Marcaltó területét érintő folyószakaszon a 122,82-123,05 mBf között mozgott.

A település közigazgatási területére vonatkozóan az ÁKK 2014 KONZORCIUM. által készített 01. NMT. 12. számú nagyvízi mederkezelési terve 2014-ben elkészült, ahol a nagyvízi meder terület kijelölésre került, ami árvízi esemény idején vízelöntésre kerülhet.

A 83/2014. (III.14.) Kormányrendeletben előírtaknak megfelelően a nagyvízi mederkezelési tervben kijelölésre kerültek a levezető sávok, az árvízi elöntés veszélyeztetettségi mértékeinek a figyelembevételével. Egyben a kormányrendelet 3. mellékletében az egyes levezető sávokban megengedhető területfelhasználási lehetőségeket is rögzítették, amelyeket a terv készítés során figyelembe kell venni.

Az árvízvédelem fejezetben a helyi vízkár előfordulási lehetőségét is említeni kell. A település fekvéséből eredően a területén áthaladó vízfolyások nagy esőzéseknél megáradnak és okozhatnak vízelöntést a lakott részeken. A meder karbantartási hiányosságok, illetve szélsőséges csapadékesemény, nagy intenzitású, akár rövidebb időtartamú csapadékok esetén is olyan magas vízhozamú lefolyás alakulhat ki, amely helyi vízelöntést, „villámárvízet” okozhat. Marcaltó villámárvízi veszélyeztetettségi szempontból magas kockázatúnak számít.

A helyi vízkár esemény rendezése a helyi katasztrófavédelem feladata. A vízkár-elhárítási terv pedig rögzíti a kárfelszámolási feladatokat.

Vízrajzi veszélyeztetettség

Nagy kiterjedésű vízjárta terület, időszakosan elöntésre kerülő vagy vízzel telített talajú terület található a Marcaltó központi beépített területétől délre, érintve a Fő utca déli részét is a Malomtői-övcSATORNÁTÓL ÉSZAKRA.

Árvízveszélyes területek

A települést a Rába és a Marcal folyók nagyvízi medre is érinti, amelyre elkészült a nagyvízi mederkezelési terv. Marcaltó árvízvédelmét a Rába folyó mentén árvízvédelmi töltés biztosítja.

Belvízveszélyes területek

A belvíz-veszélyeztetettséget a felszín elérő, vagy terepszintet meghaladó talajvíz-állás okoz. A belvízveszélyes területekről átfogó felmérést a Pálfi féle belvíz-veszélyeztetettségi térkép rögzíti. A veszélyeztetettség mértéke alapján az érintettséget négy veszélyeztetettségi kategóriába sorolták, az alig veszélyeztetett, a mérsékelten veszélyeztetett, a közepesen veszélyeztetett és az erősen veszélyeztetett kategóriákba, amelyből a településrendezési tervekben csak a közepesen és erősen veszélyeztetett területeket jelölik. Ennek alapján Marcaltó közigazgatási területének egy része a Marcaltói-övcSATORNA mentén belvízzel közepesen veszélyeztetett.

Mély fekvésű területek

A település viszonylag sík domborzati adottságú, nincsenek nagy szintkülönbségek. A mélyebb fekvésű területrészek rövidebb-hosszabb ideig megmaradó belvízzel veszélyeztetettek.

Árvíz- és belvízvédelem

A települést a Rába és a Marcal folyó nagyvízi medre érinti, az árvízvédelem a Rába mentén árvízvédelmi töltés kiépítésével biztosított.

Csapadékvíz-gazdálkodás

A település egyik megújuló természeti erőforrása a lehulló csapadék, amelyet elsősorban helyben kellene hasznosítani. A helyi esővíz megfelelő kezelése hozzájárulhat a vízkészletek megőrzéséhez és a környezeti terhelés csökkentéséhez.

Az utóbbi években egyre gyakoribbá váltak a szélsőséges időjárási jelenségek – különösen a hirtelen, nagy mennyiségű csapadékkal járó esőzések. Az ilyen erős esőzések gyakran okoznak kisebb-nagyobb károkat (pl. elöntések, lefolyási problémák). Ezek megelőzésére és hatásainak csökkentésére települési szinten tudatos, hosszú távú vízgazdálkodásra van szükség. Ennek része a csapadékvíz helyben történő visszatartása és tározása. Új beépítések esetén elsőként a csapadékvíz elvezetésének megoldására kell törekedni. Ezzel párhuzamosan biztosítani kell a már meglévő hálózat megfelelő műszaki állapotát is.

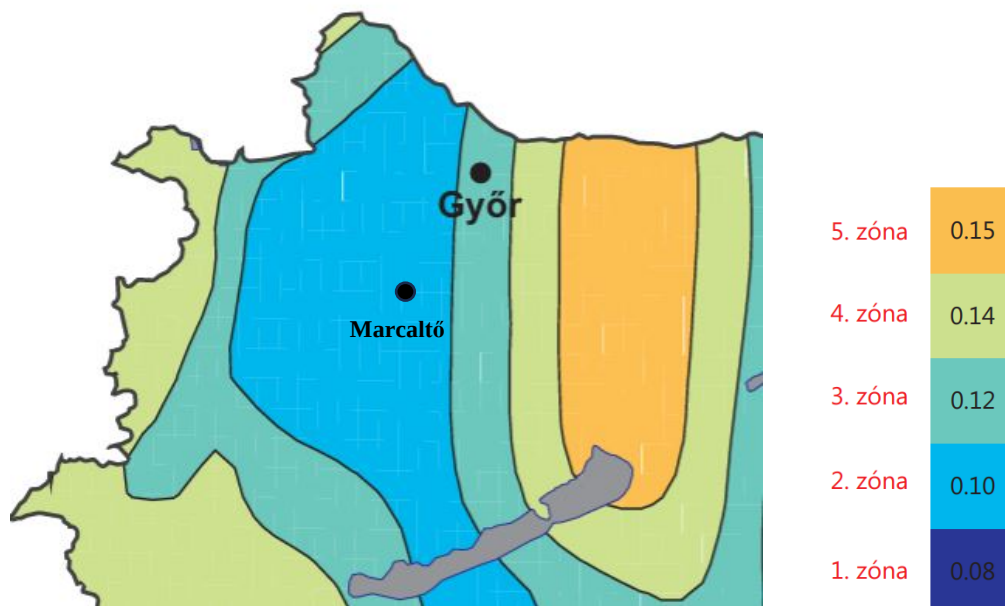
A fő cél, hogy csökkentsük az elvezetendő esővíz mennyiségét. Ezt segíti a csapadék helyben történő gyűjtése (pl. esővízgyűjtő tartályokkal), közterületeken esőkertek és vízáteresztő burkolatok alkalmazása, a meglévő vízelvezető hálózat folyamatos karbantartása.

Fontos, hogy a lakosság is részt vegyen ebben a folyamatban. Az önkormányzat feladata, hogy példát mutasson, és ösztönözze a vízmegtartási megoldások alkalmazását a háztartásokban is.

A fenntartható csapadékvíz-gazdálkodás nemcsak környezetvédelmi szempontból fontos, hanem hozzájárul a település biztonságához és élhetőségéhez is.

4.8. Katasztrófavédelem

Földrengés veszélyeztetettség

Marcaltő elhelyezkedése a szeizmikus zónatérkép, www.georisk.hu

A szeizmológiában az úgynevezett PGA értékkel határozzák meg a legnagyobb, földrengéskor mért maximális talajgyorsulást, amiből lehet következtetni a veszélyeztetettség mértékére. Marcaltő község a www.georisk.hu/Maps/EC8_zones_A4.pdf dokumentumon elérhető országos szeizmikus zónatérkép alapján a 2. zónába tartozik (0.10 m/s^2), ami azt jelenti, hogy földrengések előfordulásának valószínűsége átlagosnál kisebb.

Vízrajzi veszélyeztetettség

Marcaltő elhelyezkedéséből adódóan erősen vízjárta település (ld. 4.3-as fejezet). A település északnyugati szélén halad át a Rába, ami Magyarország harmadik leghosszabb folyója és a Duna legjelentősebb magyarországi mellékfolyója. Méretének és $27 \text{ m}^3/\text{s}$ -os közepes vízhozamának megfelelően mindkét oldalán elsőrendű árvízvédelmi fővédvonal (gát) húzódik, ami a VM TrT Szerkezeti tervlapján is fel van tüntetve. A Rábán kívül több vízfolyás található a település belterülete körül (Marcal, Marcaltői-övärok), amiknek és a sík terepnek köszönhetően nagy kiterjedésű a nagyvízi meder övezete. Ez szintén a VM TrT-ben van feltüntetve, a terv 3.7. melléklete tartalmazza a lehatárolását. Nagyvízi meder az a földrajzi és jogi értelemben vett vízfolyásmeder, amelyben a víz rendszeresen vagy időszakosan folyik, és amelynek határát a nagyvízi vízszint jelöli. Vagyis az a terület, amit a vízfolyás árvíz idején el szokott önteni. Ez a Rábánál a gáton belüli részt jelenti, ami Marcaltőn mintegy 119 ha -nyi terület. A Marcal és vízgyűjtőjébe tartozó vízfolyások (csatornák, Darza-patak, Iházi-vízfolyás, Gerence-patak...) által magas vízállásnál elárasztott területet gát híján a magasabban fekvő területek határolják le. A belterülettől délre és nyugatra lévő, egybefüggő nagyvízi meder övezete 582 ha .

Ipari tevékenységből adódó korlátozások, veszélyes üzemek

Pro Arch. Építész Stúdió Bt.

proarch.epstudio@gmail.com R. Takács Eszter vezető tervező +3620/960-5041

A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény IV. fejezetének hatálya alá tartozó veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem a településen nem működik.

Bányászati tevékenységből adódó korlátozások

A település közigazgatási területén működő bányatelek nem található. A belterületől délnyugatra található egy mintegy 51 hektáros ásványi nyersanyag tekintetében megkutatott terület. Ezeken a területeken nyersanyagként lápföldet, illetve vegyes tőzeget találtak, azonban ezeket nem kezdték el kitermelni.

4.9. A területek használatát, építési tevékenységet befolyásoló vagy korlátozó tényezők

A korábbi fejezetekben bemutatott térségi terveken szereplő övezeteken, környezet- és természetvédelmi területeken, valamint országos és helyi védettségű építészeti értékeken kívül az alábbi korlátozó tényezők vannak jelen Marcaltó közigazgatási területén:

- patakok, vízfolyások védőterületei: állami fenntartásúaknál 6-6 méter, önkormányzati fenntartásúaknál 3-3 méter, amit mederkarbantartó sávként meg kell hagyni,
- közutak védőterületei: országos főútnál az út tengelyétől számított 50-50 méter széles terület, amin belül külterületen nem lehet kijelölni új rekreációs erdőterület és új zöldterület övezetet,
- az országos törzshálózati vasúti pálya szélső vágányától számított 50–50 méteren belül építmény csak az ágazati jogszabályokban foglalt követelmények szerint helyezhető el,
- nagyközép-nyomású földgázvezeték mentén 7-7 méteres biztonsági övezet van,
- 22 kV-os villamosenergia légvezeték az oszlop tengelyétől mért 5-5 méteres biztonsági övezettel.

5. ÖSSZEFOGLALÓ ÉRTÉKELÉS

Térségi helyzet:

Marcaltó lakóinak jó lehetőséget ad Pápa közelsége, a város magasabb szintű intézmény ellátást, munkahelyeket biztosít, illetve feldolgozási lehetőséget, piacot a mezőgazdasági termelők számára.

A nagyobb városoktól elszigetelt fekvésű községből az autópályákat, Győrt, Bécset, Balatont elérni csak a környék rosszallagú útjain keresztül lehet. Akadozik a településről a tömegközlekedés, a vasúti közlekedés.

Veszprém vármegye Területrendezési terve (VMTrT) tartalmazza a 8408 út fejlesztését tervezik a településen a 86-os és a 83-as főutak összekötésére. Ez részben nagy lehetőség a községnek, mivel többen látogathatják a falut, érdemes (természeti turizmus, víziturizmus, vagy termelői piac) fejlesztésben gondolkodni. Részben probléma is lehet az átmenő út környezeti zaj és por szennyezése.

Közlekedés

Közút: Az átmenő 8408 számú út több helyen rosszallagú, egyéb mellékutak részben földutak. A megyei tervek az országos út fejlesztését tartalmazzák.

Vasút: A település közigazgatási területén átmegy a vasútvonal, de Egyházaskeszőn van vasútállomás. A vasútvonal ritkán közlekedik. Érdemes lenne a fejlesztés, részben az odavezető utak, kerékpárutat, részben a járatoksűrítése, népszerűsítése is.

Kerékpárút: Nincs Marcaltón kijelölt, kiépített kerékpárút. Száron tervezik a térségi kerékpárutat, jó lenne legalább az odavezető kapcsolatok kialakítása. Az érvényben lévő szabályozási tervben Malomsok irányában van jelölve tervezett kerékpárút. **A Településtervezésben kerékpárút nyomvonalát jelölni kell.** Összefogással Magyarországon is megvalósítható lenne, mint Ausztriában a **Ráabamenti kerékpárút** (R11, már Szentgotthárdig kiépült), jelenleg Európai Unió támogatással épül.

Földutak: A mezőgazdasági járművek számára jelenleg is kialakult egy földút hálózat, ennek részeként a Fő utca-Kossuth utca és Petőfi út összekötését alakították ki, fejlesztik.

Közművesítés

Marcaltó népességét vesztő település, amely folyamat, nem segíti a település fenntartását. A település fenntartásának alapja lenne a komfortosabb életkörülmény kialakítása, de Marcaltón ma is csak részleges közműellátás lehetősége áll rendelkezésre. A településen közüzemű szennyvízgyűjtés még nincs és az automatikus termikus energiaellátást is csak a település lakosságának alig fele veszi csak igénybe. A közmű hiány az önfenntartás lehetőségét rontja és ez tovább korlátozza a település fejlődési lehetőségét. Ennek a folyamatnak a megállítását segítheti a település komfortjavítását szolgáló szennyvízkezelésének, lehetőleg annak a közcsatornázás elvezetésének és tisztítótelepen történő kezelésének a megoldása, amely lehetővé tenné a teljes közműellátás biztosítását, amely a komfortos életkörülmény mellett a település környezeti állapotának a javítását is eredményezi.

A település fenntartásához létszükség, hogy a jelenlegi lakosságát legalább stabilan megőrizze. A lakosság megőrzéséhez a település általános fejlesztése szükséges. A célok a település élhetőbbé, lakhatóbbá tételével érhetők el, amelyet elsődlegesen az lakó- és életkörülmény javításával lehet elérni.

Természeti adottságok

A kis-alföld keleti részén a Bakony mellett lévő település külterületén több vízfolyás halad át, többek között a Rába, a Marcal és a Gerence. **Az öntéstartalajon kialakult termények földek, legelők jó lehetőséget biztosítanak a mezőgazdálkodáshoz.**

A nagy vízszint ingadozású folyókat többször szabályozták, töltéseket építettek, de így is többször **problémát jelentenek az áradások.**

A Rába és a Marcal mellett több természeti terület található, természeti védettség előírása védi a területeket. **Natura 2000, ökológiai védettség, egyedi tájiérték, tájképvédelmi terület található a községben.**

Társadalmi, gazdasági adottságok

A település **népesség száma az országos átlaghoz képest kevésbé csökken**, az iskolázottság mértéke látványosan javult az elmúlt években. **A településen van elegendő munkahely**, de így is az aktív dolgozók jelentős része máshol dolgozik, többen járnak ide más településekről, akik nagyrészt mezőgazdasági munkások.

Az Önkormányzat bevételei az elmúlt években jelentősen csökkentek, mivel nagyobb kötelező feladatellátást kell teljesíteniük. Ennek ellenére **az iparüzési adóbevételek lehetővé teszik a falu kis-mértékű fejlesztését, a pályázatokon az önerő biztosítását.** Helyben van olyan tőkeerős gazdasági vállalkozás, mely bevonható a falu fejlesztésébe.

Intézmény hálózat

Az oktatási, nevelési intézmény és a kultúrház lényegesen több ember számára is megfelelő lenne. **A kihasználatlan intézmények gazdaságos hasznosítását meg kell tervezni.** Például megoldás lehet **egy szakiskola indítása, vagy nyári táborok szervezése** a Művelődési házban.

Településrendezési helyzet

Marcaltő rendelkezik érvényben lévő településrendezési dokumentumokkal, melyek felülvizsgálata szükséges. Egyrészt az új fejlesztési igények, másrészt az új építési jogszabályrendszer, továbbá az időközben aktuálissá vált területhasználat miatt. A problémátérképen a jelenlegi használattól eltérő településrendezési besorolásokat feltüntetjük. Egyeztetések, igények felmérése után egyes területeken a területelhasználási egységek (övezeti besorolás) módosításra kerülnek.

Épített környezet

Marcaltőn több műemlék, helyi védett érték található. Problémát jelent az állagmegóvás, az értékek megtartása. Többen vesznek az Fő utcán régi épületet, melyet rögtön lebontanak és új épületet építenek helyette. Ezeket a pusztításokat az önkormányzat kisebb támogatásokkal, adókedvezményekkel megelőzhetné, hogy maradjanak a múltat őrző házak, beépítések a településen. A régi faluszerkezet „megmutatása” érdekében a Fő tér és a Fő utca mentén közterületrehabilitációs terveket szükséges előkészíteni, mely az egyes beépítéseket jobban kiemelő közterület hozhat létre, a légvezetékek kiváltásával, a fasorok ültetésével.

Zöldfelületek, erdők, zöld infrastruktúra

A meglévő, síkvidéki táj megőrzése érdekében több helyen fasorok, növénytelepítés és így ökológiai folyosó létrehozása segíthető elő.